

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Aprilie 2024 (Anul XVI) Nr. 182 (4/2024)

BOEM@

Aprilie 2024 (Anul XVI) Nr. 4 (182) - 46 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

4 / 2024

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

X X X X X X X X X X X X X X X X

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul

www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40 726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

- În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
- Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.
- Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Nicolae Tzone (p.3), Tudor Cristian Roșca (p.6), Emil-Iulian Sude (p.16), Sandu Teodor (p.25), Valentin Lupea (p.30), Maria Filipoiu (p.39)

Proză: Sasha Ivanov: Librarul (p.11), Ion Dulugeac: Trecând Alpii, lângă cai (p.18), Dumitru Băluță: Olarul (p.26), Cristian Ovidiu Dinică: Fețele timpului (p.37), George Dimitriu: Pătrunzând în Ținutul Secuiesc (p.40), Lucian Claudiu Grapini: Amurg (p.43)

Cronică de carte: Cornel Simion Galben: Epistole singulare (p.14), Cezarina Adamescu: Poezia ca exercițiu continuu (p.21), Constantin Stancu: Despre un Rai ce nu se poate divide... (p.23)

Note de lectură: Lucia Pătrașcu: Cum alegem dragostea, de Dumitru Barău (p.31) / Vis albastru, Êmeli... (confesiuni lirice), de Dumitru Barău (p.32)

Istorie literară: Ștefan Andronache: Brăila, orașul de suflet al lui Panait Istrati (p.8)

Dialog: Gabi Schuster: În dialog cu Nicolae Tzone (p.4)

Mari poeți: Redacția: Pablo Neruda (p.10, 36)

Interviu: Leonard Popa: Interviu cu poetul Radu Andriescu (p.34)

Anunț: Redacția: Lansare de carte – Tudor Cristian Roșca – Studiu de bărbat trăgând o sfoată (p.24)

Grafică:

Coperta I: Mircea Cojocaru - *Fericuți cei săraci cu duhul*

Coperta IV: Salvator Dali - *Faust* - Marguerite

Interior: Grafică de Elena-Liliana Fluture

www.boema.edituraboema.ro

Nicolae TZONE

[AUR SAU AUR PAJURĂ SAU PAJURĂ
CAP PLECAT SAU CAP NEPLECAT...]

aur sau aur pajură sau pajură
cap plecat sau cap neplecat
sabie sau sabie
între moarte și viață stau aplecat
ca un scrib din egipt
asupra papirusului prospăt uscat
și ce scriu e și totul și e și nimic
umbra mea peste moarte este tot
umbra mea de sub moarte
și o pot numi viața mea de o zi
sau și mai direct veșnicia mea
de o singură zi
da inimă a mea și respirație a mea
în prima zi de după nașterea mea
aveam deja o mie de ani și ceva
da inimă a mea și respirație a mea
lacrima mea de prunc
pe obrazul meu de prunc
din prima zi
de după nașterea mea
avea o mie de ani bătuți
pe muchie
și mai era și ceva pulbere
de timp în plus
ce răzbătea pe deasupra
nu plec din ceva în altceva
ci rămân și în ceva
și în altceva să ard
și umil și glorios pînă la scrum
sînt un mort nebun
care visează că-i viu
și care de fiecare dată
ca un făcut
se trezește din somn
chiar în clipa în care visul
devine aproape duios
sunt un mort nebun
care merge pe jos
pe cîmpia dintre mormântul
tatălui său și mormintele
mamei mamei sale
și al tatălui tatălui său
la ambele mâini
am câte un ceas de aur
care în loc de limba orelor

și limba minutilor
are aripi de pajură vie

aur sau aur pajură sau pajură
cap plecat sau cap neplecat
sabie sau sabie

*

frumos este doar frumos
sau este și adevărat
negrul este doar întuneric
sau este și strălucire
orb trec călcând peste valuri
și nescufundându-mă
pe marea neagră de la bosfor
la dardanele și înapoi
orb mă plimb peste sarea
de peste marea moartă
numai că aici mă ține de mînă iisus
orb aprind când e furtuna
în mediterana mai tare
farul antic de la alexandria

frumos este doar frumos
sau este și adevărat
negrul este doar întuneric
sau este și strălucire

*

respir este limpede scriu versurile
astea care mușcă din mine
ca dintr-un om viu
dar încă nu pot fi sigur
că m-am născut
că am părăsit lichidul amniotic
din burta mamei
din burta mamei cerul se vede
întrucâtva portocaliu
și chipul mamei se vede de asemenea
întrucâtva portocaliu
este limpede sunt viu și vorbesc
cu moartea tot mai tandru
cu fiecă zi care se duce
la ziua dinaintea ei
dar n-aș putea pune mîna mea vie
în foc că chiar m-am născut
mama stă învelită în foarte multe
cearșafuri albe
își mîngăie îngrijorată și temătoare
burta în care eu bat din călcăie
ca un toboșar iscusit
nu de burta ei se teme mama
că se va sparge și-n miezul ei
și la toate colțurile ei
ci de piciorușele mele nenăscute încă
se teme să nu se rupă și pe urmă
să mă nască șchiop
puah trece de pe bulevardul magheru
pe bulevardul dacia
marele nostru poet șchiop
vor scrie confrății cu ironie
dar nici burta mamei nu crapă
în miezul ei ori pe la colțurile ei
și nici piciorușele mele de prunc
nenăscut nu se rup
așadar mama mă va naște cândva

(continuare în pag. 4)

întreg
mă va naște viu
dar nu știe când
și dacă ea nu știe când nici eu
nu am să știu când

*

dumnezeu calcă pe burta mamei
și mama începe să țipe
și firește începe să mă nască
dumnezeu are tălpile
de pământ negru
doamne îi spun cu gura mea
cu sângele mamei
curgând șiroaie pe ea
doamne când te-au spălat
pe picioare îngerii tăi ultima oară
că dacă nu ești curat
mama mea se va umple de răni
și va muri fără a mai apuca
să mă nască
și eu știu după cum știi și tu
că nicăieri și niciunde
nu se mai află o mama bună
și frumoasă ca ea
dumnezeu mă ia cu mâna
de după gâtul meu de nenăscut
și mă zgâlție vesel în aer
până încep să țip
ca din gură de șarpe
și-n timp ce eu țip
ca din gură de șarpe
dumnezeu zice deschide ochii
poți vedea cu proprii ochi
că chiar și acum când talpa
picioarului meu apasă
pe burta mamei tale
îngerii mă spală
pe talpa picioarului meu
și pe-o parte și pe alta
și deasupra și dedesubt
m-am născut și mi-e somn
ca prin vis aud
cum dumnezeu fluieră
către îngerii săi și le spune
atent să nu oprească somnul
să vină la mine
haideti copii strângeți-vă aripile
aici am terminat treaba
pe ziua de azi

dumnezeu calcă pe burta mamei
și mama începe să țipe
și firește începe să mă nască

(din volumul în pregătire: POEME ZBURĂTOARE)

Notă

(poem postat pe 8 august 2020; câteva din comentariile de atunci):

Dumitru Ichim: Cât de vizuală poate fi metafora „între moarte și viață stau aplecat ca un scrib din egipt...”

Monica Rohan: „frumos este doar frumos sau este și adevărat/ negrul este doar întuneric sau este și strălucire...”

Dumitru Cenușă: Despre naștere. Nașterea poeziei.
Angela Nache Mamier: Fiecare vers are sensuri multiple, sângeră, șochează, impresionează prin surprize estetice dintr-un imagin-HAR bogat.

Ioana Burghel: “respir este limpede scriu versurile astea/ care mușcă din mine ca dintr-un om viu/ dar încă nu pot fi sigur că m-am născut...”

Gabriela Schuster: Și da, întunericul este doar întuneric. O poezie care stârnește fiori...

Gabriela Zăvălaș: „Bat din călcăie ca un toboșar iscusit”.

Gabi SCHUSTER

Nicolae Tzone: „Nenăscutul care vorbește cu Dumnezeu când îl naște mama sa mă gândesc că vorbește în limba lui Dumnezeu”

În dialog cu Nicolae TZONE

Pentru o înțelegere firească a discuției, precizăm că ea pornește de la poemul pe care Nicolae Tzone l-a pus cu o zi înainte pe pagina sa de Facebook: [„aur sau aur pajură sau pajură cap plecat sau cap neplecat...].

*

Gabi Schuster: Undeva, pe axa timpului, avem fiecare o gară, dar venirea ta pe lume sub presiunea tălpilor lui Dumnezeu este un adevărat semn... Un semn de bunăvestire.

Nicolae Tzone: Știi, cum memorabil zicea Pessoa, anume: EU SIMT CU IMAGINAȚIA...

(continuare în pag. 5)

G.S.: Imaginația o poate ușor lua razna... Trebuie bine ținută în frâu, ca pe un superb cal arab. Și nu știi dacă este un avantaj să simți atât de îngrozitor!

N.Tz.: Gabi, eu cred în imaginație mai mult decât în realitate atunci când e vorba de poezie. Din imaginație se ajunge instantaneu la viziuni. Și atunci Dumnezeu e viu și, sper că nu comit o nerozie, vizibil. Nenăscutul care vorbește cu Dumnezeu când îl naște mama sa mă gândesc că vorbește în limba lui Dumnezeu.

G.S.: Unii spun că poezia este dată de Dumnezeu, asta înseamnă că nu avem explicație. Nu înțelegem de unde vine și cine îndeamnă poetul să scrie. Poate că înăuntrul vrea cu dinadins să iasă afară. Limba lui Dumnezeu? Mă voi gândi cum sună. Intuiesc ceva... Dar sună oare?

N.Tz.: Ei, CINE, chiar Poezia îl îndeamnă. Și pune și Dumnezeu umărul. Și aduce și aer de sus de la el, că altfel cel care scrie jumătate în Dumnezeu, jumătate în Poezie, ar deveni instantaneu scrum. Poemul cu adevărat bun nu e sunet până nu e ră-sunet. E sunetul ră-sunetului său, dacă pot spune așa. Ră-sunetul e sunetul de după ce a ieșit, acceptat fiind, din urechea lui Dumnezeu.

G.S.: Desenează-mi silueta poeziei cuibărită în aerul Dumnezeului. Ba chiar mă gândesc, acum, că Dumnezeu nu are aer. Inima lui este bolnavă, bolnavă de poezie...

N.Tz.: E ușor, mi-e ușor, dar fiind atât de intim, e aproape indecent să o fac. Seamănă foarte mult cu silueta jumătății poetului pe pământ, care pământ în poezie poate fi numit și cer nu o singură dată.

G.S.: Poemele trăiesc singure, în desișul cuvintelor, în umbra nerostirii.

N.Tz.: Un poem singur în sinele său e un nonsens. Sau hai să admitem că pot trăi o singurătate plurală.

G.S.: Ești maestru. Ai ocolit fata cu plete de vânt și floare...

N.Tz.: Cum am ocolit? Orice naștere e pentru Cineva...

G.S.: Nu așa zice că este nonsens. Eu mă întâlnesc adesea în aerul meu cu tot felul de poeme. Mă străduiesc să nu le calc în picioare. Ai sărit imaginea poeziei de prin toate imaginațiile. Aminteam de poezia ca fata morgana cu miros de flori de câmp...

N.Tz.: Nu fă gesturi inutile. Poemul este imediat după Dumnezeu de atât de multe ori. Poezia nu e Fata Morgana. Nu are cum fi. Netrupul Poemului e trup indestructibil.

G.S.: Nu fac gesturi, mă las luată... Dar mi se întâmplă tot mai rar. Un sfinx mă privește lacom.

N.Tz.: Înghite-l cu Poemul tău.

G.S.: L-aș înghiți, dar de câte ori mă aplec își ridică pleoapele și mă seduce.

N.Tz.: Cu atât mai mult. Va avea gustul dulce.

G.S.: Cu dulcele stau neprietenos. M-am născut repede și tot atât de repede am mușcat amarul...

N.Tz.: Poemul e indestructibil. Ființele rareori au puritatea lui. Și integritatea lui. Sunt rarități asemenea ființe. De fapt, de ce scriem poeme dacă nu pentru a le căuta pe ele, ființele acestea fără seamăn, atât de rare că o dată aflate par de-a dreptul neverosimile?

G.S.: Știi eu? Există ființe indestructibile? Există începuturi fără început și sfârșituri fără sfârșit?

N.Tz.: Nu are cum să nu fie. Sunt din altă... imaginație decât cea pământescă.

G.S.: Sfinxul meu este o astfel de faptură. Seara își pune luna pe vârful degetului inelar și mă invită la o nuntă.

De abia atunci pricep.

N.Tz.: Nunțile sunt totale în poem.

G.S.: Și încă ceva, stelele se adună în jurul lui și își scot aripile. Cerul se umple cu scări. Fiecare înger către fiecare stea.

N.Tz.: Un Poem e plin de scări invizibile, sigur că da. Când eu în poem scriu: „orb aprind/ când e furtuna în mediterana mai tare/ farul antic de la alexandria”, totul este adevărat pentru mine. Și dacă devine adevărat și pentru cel care mă citește, înseamnă că avem deja un început de miracol. Observă că am folosit cuvântul „adevărat”, și nu „real”.

G.S.: Nunta asta este fără dar. Sfinxul meu nu are casă. Îmi iese în drum și gata. Nu îl văd când vine, nici când pleacă. Simt numai că în grădină greierii au tăcut.

N.Tz.: Nu există întâmplare oarbă în univers.

G.S.: Te-aș întreba ce este adevărul, dar ar trebui să îl leg de libertate și să îl alung din casa gândului.

N.Tz.: Adevărul ESTE. Sau nu ESTE. Nu se află nimic despre el prin întrebări.

G.S.: Când eram copil mă plimbam printre întâmplări. Viața mea era plină. Cu timpul s-au rărit...

N.Tz.: Mai naște-te o dată. Vezi, prin Poem se poate. Nu e „ca și când...”, este chiar Naștere. Eu poate că și de aceea am scris acest Poem, [„aur sau aur pajură sau pajură cap plecat sau cap neplecat...”], de la care am început a vorbi...

G.S.: Adevărul, evident prin el însuși, ne chinuie și în impostura lui ne răpește cuvântul cu care l-am putea lua prizonier. Vorbesc adesea singură în odaia unde poemele sunt la ele acasă. Ferestrele sunt deschise și trag cu urechea la ecou...

N.Tz.: Adevărul e unul singur, el nu ia prizonieri. Tu te referi la altceva. Am văzut un film despre Sf. Augustin și acolo am auzit propoziția aceasta: „Adevărul este Iisus Kristus”. Tu ești un om bun și generos, dacă vezi că are ferestre casa ta. Majoritatea nu le mai văd de mult, de le-au văzut vreodată, ferestrele.

G.S.: Adevărul nu îl poți lua prizonier... nu îl poți rosti, nu îl poți îmbrăca în cuvânt fără ca el să alunece pe o parte sau pe alta. Casa mea este însăși fereastra cu care ascult lumea.

N.Tz.: Adevărul acesta de care vorbesc este o fereastră, să zicem, jumătate-jumătate deschisă în(tre) doi îndrăgostiți...

G.S.: Îndrăgostiții nu au nevoie de adevăruri. Își ajung singuri.

N.Tz.: Tot așa bănuiesc că este și Poemul... Îndrăgostiții, da, nu au nevoie, dar adevărul acesta desăvârșit, hai să-i spunem așa, are nevoie de cei doi îndrăgostiți, ca de aer.

G.S.: Poemul... ar putea fi... scorbura în care s-au ascuns toate trăirile de la izgonirea din rai.

N.Tz.: Nu e scorbură, deși știe ce-i scorbura, și pășește nu o dată prin ea.

G.S.: Atunci de ce încap atâtea în el și de ce este întuneric?

N.Tz.: Poemul-poem este doar el însuși.

G.S.: Pot exista doi „ei înșiși”? Un poem și un Dumnezeu? Natura lor nu este cumva contradictorie... sau derivată?

N.Tz.: Poemul povestește despre și despre. În el nu

(continuare în pag. 6)

încap decât jumătățile de ferestre din îndrăgostiți. Și Dumnezeu. Esența lumii este iubirea, până și-n Biblie scrie...

G.S.: Lumea este plină de „noi înșine”, ființe de sticlă prin care se poate citi nașterea și mai puțin moartea.

N.Tz.: Te-ai întrebat de ce Poezia nu a pierit de-a lungul timpului?

G.S.: Biblia, sau mănunchiul acesta de cărți, este o poveste cu har și farmec, dar... După tribunii moderni poezia este pe moarte... o agonie asistată. În târg se vorbește tot mai des.

N.Tz.: Nu are cum muri, încă nu s-a inventat alt „vas” care să poată conține atât de multă umanitate în atât de puțin spațiu.

G.S.: De ce n-a pierit poezia? Hmm... Cu alte cuvinte esența... esența ce aburește din noi înșine. Mă trimiți la amforele în care vinul s-a pietrificat, câștigând bătălia cu timpul.

N.Tz.: Hai să ciocnim acest vin pietrificat și să le spunem ferestrelor caselor noastre cât de mult le iubim... Și să ne bucurăm că am putut vorbi pe marginea unui poem. Și să ne zicem la revedere pe ziua de astăzi zâmbind...

G.S.: Trăim prea scurt, prea repede, micile fotograme le scoatem din suflet și le uscăm pe crengile gutuiului.

N.Tz.: Noroc, Gabi!

G.S.: Cu bine, poete!

N.Tz.: Cu bine. Și pe curând.

*

Notă:

Cred că nu este o idee rea să public, fragmentar, din postările așezate sub conversația noastră în timp real, mai ales că poetul și omul minunat Gheorghe Simion a plecat într-o lume mai bună decât a noastră.

Beatrice Bernath: Vă iubesc dragilor – conversații privigheto-rești!

Jorj Maria: Îndumnezeirea cuvântului dă sens oricărui spațiu care limitează. Splendid dialog de împlinire spirituală!

Dumitru Ichim: Tot dialogul acesta între doi oameni atât de dragi mie mi-a umplut sufletul de mireasma luminii, și-acum îl simt, din pridvorul poemului de ieri, ca un început din catisma de aur a Privegherii...

Carmen Liatriș: Deci facebook-ul naște și poezie. Așa se pare... lirica insomniilor.

Gabriela Zăvălaș: O singurătate plurală.

Mirela Ispășoiu: Felicitări, amândurora!

Gheorghe Simion: Adevărul poetic al omului, adevărul noetic al poemului. E o bucurie. Poate continua la nesfârșit. Nicolae e Șerpuitorul, Scriitorul.

Eleonora Cornelia Pirva: Adevărul este ceea ce gândești. Adevărul este ceea ce faci. Adevărul este ceea ce simți. Nu oricine se naște poet. Chiar dacă fiecare om își alege în viața aceasta să facă ceva, să facă cu plăcere! Făcând cu plăcere înseamnă că iubești. Din iubire se nasc multe poezii nescrise.

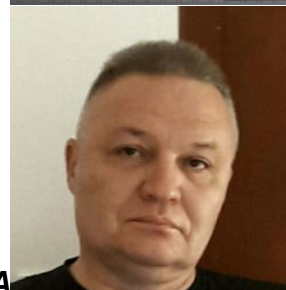
Mihaela Helmis: Inspirație în stare de grație! Când dai așa, dintr-una într-alta: e gura de aer a lui Dumnezeu, ca în clipa nașterii... (poetice)!

Maria Dobrescu: Impresionant și memorabil dialog.

Ioana Burghel: Superb dialogul poetic al domniilor voastre!

Gabriela Zăvălaș: Cerul se umple cu scări. Pe una din petale am urcat și eu odată, când suferința m-a coplesit.

Mircea Nicolae Rusu: Să-mi trăiești, dragă tizule internațional! Tizule, sper să ne revedem în curând!

Tudor Cristian ROȘCA

*

muză tu memorie care faci
deliciul comerțului și al artei e vremea
să-ți lepezi rămășița de lauri din creștet
să te îmbraci în galbene zdrențe căci
nu mai avem nimic de-mpărțit
m-ai amăgit îndeajuns iar voi
cântece ale mele care stați să vă nașteți
în loc fără verdeață
unde nu înfloresc bucurii sau întâmplări deosebite
doar tumultul mașinăriei zdrăngănitul
de tinichea al întoarcerii
de pe o parte pe alta
șchiopătați viguroase
vă spun
învățați să nu vă mai pese
creșteți și înmulțiți-vă voi nișteversuri

commedia del arte

sunt cineva sunt cineva își spunea
sieseși în fiecă dimineață în timp
ce-și peria costumul de lilio
din cauza asta
toate lucrurile păreau vinovate
de o vină nepotolită ca dogma
musculițele de oțet rătăceau
în derădere și toate
acele lucruri de care
nu credea să aibă
vreodată nevoie
chiar neputincioase cuvintele
nu mai știa ce să creadă
își amintea
trebuia neapărat să povestească:

la 1812 când
l-am cunoscut
toma d'aquino făcea
trafic de influență

din provinciile unite

când a murit vermeer datora
brutarului suma de florini 600 adică
un sfert din prețul de atunci al unei baleniere.
să ne gândim deci cu dragoste la butarul
care i-a copt atâta pâine pe datorie dar și
la acel dumnezeu care a avut delicatețea
să-l primească la sine fără chitanțe în regulă.
precedent pe care putem cu toții clădi
luminoase speranțe.

după ce

învălmășeala se potolește se sting luminile și
începi iarăși să speri
iar întunericul și tăcerea aproape te-au convins
că ai scăpat și de data aceasta și
bătăile inimii se domolesc

dar exact în momentul acela

mai suitoare ca iambii
și mai înșelătoare ca umbrele chinezești
când cerșesc dragoste în lumina trăsnetului
apare și ea
inspirația
zângănind din toate încheieturile ca o rablă
nesătula.

un rest de soare

atârnă peste oraș
dar orașul nu se mai zbate
din patul ei negru coboară
prințesa cea neagră de 100 carate
își dezleagă ogarii cât unghia
și la fel înroșiți cu *henne*
ei se reped să amușine
fiare oameni orice.
învinșii ghemuiți în tramvaie
se veselesc încep să scâncească
în cor ca și cum ar cânta
într-o limbă firească
noaptea se prăbușește
ca o avalanșă fierbinte
sirenele ies din fluviu
în dreptul noilor așezăminte

menuet

mă trezesc în patul meu din camera mea
albă dintr-un oraș de provincie
deschid ochii – zâmbești în oglindă
cu zâmbetul tău de davincie
miroase frumos a ceai și lavandă triceratopsul
nechează pe câmp este foarte departe
trece trenul cursa 7002
verde cojit cu ferestrele sparte
astăzi n-avem nimic de făcut
în acest balon de săpun
ne așteaptă primarul la masă
îmbrăcat în costumul cel bun
cenătit claponul șofranu
merele moi borcanul de dulceață
degetul mare mic și mijlociu
ca semne într-o carte despre greață.

causa

concertul s-a terminat. doamnele și domnișoarele
de la parter flutură zâmbete dintre cele
mai seducătoare. iar eroul? la picioarele ei
acoperite de o piele nesănătoasă și aspră

ca tulpina de brusture profită de acest prilej
nesperat ca să spună multe cuvinte.
domnul pound scria pentru patru persoane
el vorbește doar pentru una
și-i deplin împăcat cu gloria aceasta.

studiu de bărbat trăgând o sfoară

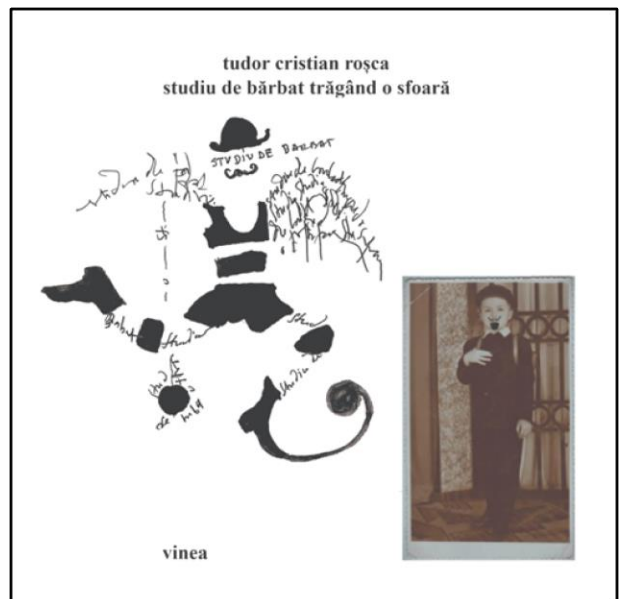
pe aici turnurile sunt înalte și verile scurte
cetățenii urcă găfâind spre staționar
duminica miroase a plăcintă cu nucă
până târziu când se aprind luminile și
se aude pe lumea cealaltă marea vuid.

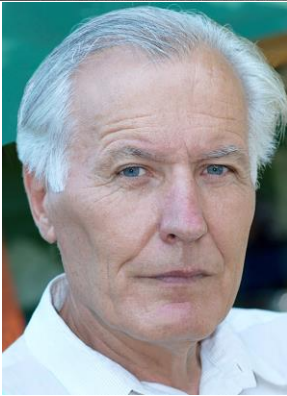
de la fereastra mea văd vânătorii care curăță
parcul
de ciori și de câini ne salutăm trec mai departe
dispar în aburul verde care le iese din guri
în timp ce vorbesc despre tine

cap de operă

pasărea obosită se așează pe creangă
privește când cu un ochi
când cu celălalt
creanga se rupe
copacul cade
pământul se desface în două și
în miezul său apar cele
întâmplare și neîntâmplare plutind
pasărea zboară.

(din volumul "studiu de bărbat trăgând o sfoară",
editura Vinea, 2024)

Ștefan ANDRONACHE

Brăila, orașul de suflet al lui Panait Istrati

Pe vremea când eram licean s-a întâmplat, ca din cauza condițiilor materiale cu care ajunseseam să mă confrunt în Capitală, dar și la insistențele surorii mele care locuia de mai multă vreme în Brăila, să ajung să trăiesc, pentru un an, în frumoasa localitate dunăreană. Cu acest prilej am frecventat una din școlile cele mai importante, am reușit să cunosc aproape toate ungherele orașului și m-am bucurat din plin de multiplele și inconfundabilele sale oportunități de ordin cultural, peisagistic și chiar distractiv, am relaționat cu colegii de școală, dar și cu oamenii calzi și respectuoși pe care i-am întâlnit, motiv pentru care, acum, desigur și dintr-un sentiment cu vădite predispoziții nostalgice, ori de câte ori mi se ivește prilejul, vin aici cu cea mai mare plăcere, retrăind bucuriile care mi-au marcat cândva adolescența.

Cum, cu trei decenii în urmă, mi s-a propus să aduc o modestă contribuție la o reuniune culturală franco-română dedicată lui Panait Istrati, ce urma să se desfășoare la Teatrul dramatic din localitate, m-am gândit că, pentru participanții veniți din alte părți s-ar potrivi realizarea unei diaporame care să înfățișeze imagini cu Brăila de altădată (știind că aveam în colecție ilustrate adecvate) și să includă, prin mijlocirea coloanei sonore, fragmente reprezentative din creațiile autobiografice ale scriitorului omagiat, demersul audiovizual de atunci fiind reconstituit, în integralitatea sa, prin mijlocirea articolului de față.

* * *

Ar fi ajuns oare orașul Brăila atât de bine cunoscută dacă nu ar fi existat un Panait Istrati?

Iată o întrebare la care răspunsul refuză cu îndârjire să se contureze întrucât acest scriitor, cu o imaginație ferventă, a reușit să dezvăluie lumii farmecul inconfundabil al așezării dunărene și omenirea ei excesiv de pestriță dar plină de clocotul vieții.

Într-adevăr, Panait Istrati, acest autentic „fiu rătăcitor” prin lumea largă, a iubit și a descris Brăila în creațiile sale ca niciun alt scriitor autohton de dinainte sau de după el. Iată o primă și convingătoare pledoarie în favoarea acesteia: „Brăila e orașul în care am văzut pentru întâia oară lumina zilei. Am iubit-o în copilărie, am urât-o în adolescență, apoi am pierdut-o” atunci când „m-am dus în lume”. Reîntorcându-se aici, după mai multe peregrinări, el avea să declare: „O regăsesc cu suflet nou, cu ochi noi, și mi-e dragă. Mahalalele ei vaste, simetrice, cum nu se mai văd multe, nici chiar în marile capitale europene, au rămas așa cum le-am cunoscut acum patruzeci de ani”, spunându-și cu vădită satisfacție și neostoită bucurie: „M-am regăsit pe mine. Căci pentru mine, eu și cei

Panait Istrati

care îmi seamănă suflețește, sunt toată Brăila și toată omenirea.” („De ce m-am întors la Brăila.”)

Substituindu-se unui călător autorizat ce descinde, pentru prima dată, într-o așezare urbană, prozatorul încearcă să facă o prezentare cât mai fidelă a acesteia: „Brăila e construită după un plan unic în lume. Un evantai desfăcut aproape în întregime. Un sămbure care-i formează centrul, opt străzi și două bulevarde alcătuiesc tot atâtea brațe ce-i înlănțuiesc mijlocul și o arată Dunării, ca pe o ofrandă ispititoare. Dar pentru ca frumoasa să nu se simtă stingheră, patru căi curmă elanul celor zece brațe, traversându-le întocmai ca legătura unui evantai” („Nerațula”). După succinta introducere, Panait Istrati conchide: „O arhitectură, datorată imaginației populare, a făcut ca jumătate din Brăila să fie zidită după un plan... sentimental. Cele zece străzi și bulevarde, perfect curbe și nesfârșite, care încing miezul orașului, sunt aproape în întregime lipsite de case cu etaj ... ” („Țața Minca”).

Piața Sfinții Arhangheli

Întorcându-se în timp, din postura lui Adrian Zografi, el ține să-și amintească faptul că, pe vremea
(continuare în pag. 9)

când ajunsese „băiat de prăvălie“, obișnuia să alege, vreme de optusprezece ore pe zi, ca un „cal de tramvai și cu sudori de sânge“ reușind să cunoască toate „mahalalele și ulițele cele mai caracteristice ale orașului [...] pe cea rusească, pe cea evreiască, grecească și țigănească“ („Codin“). „Da [mărturisește în povestirea «Nerantula», n.n.] am colindat întreg orașul, de la cartierele boierești, tăcute și reci ca și inima oamenilor sătui care le locuieră și până la mahalaua foarte populară, zgomoasă, gălăgioasă și murdară, dar mult mai omenoasă ...“

Dacă piața Sfinții Arhangheli și renumita stradă Regală i se păuseră într-un fel ostile din cauza arhitecturii lor opulente și a magazinelor luxoase, două din căile de acces centrale îi deveniseră mult mai apropiate: bulevardul Alexandru Ioan Cuza, croit peste zidurile străvechii cetăți, pe unde obișnuia să zăbovească prin librăria lui Teodor Manea sau să-și aștepte pe unul din colegii săi de școală primară, care îi aducea cărți din biblioteca Liceului „Nicolae Bălcescu“ precum și vastul bulevard Carol, unde întâlnea „cumetrele lacome de flecăreală de dinaintea mai tuturor porților“, „bandele de copii plângători, slăbânogi și jerpeliți care se jucau cu zmeie, dar și locanța lui Sima Caranfil, de pe colț cu Victoriei“, ce avea să-i inspire, ulterior, povestirea „Țața Minca“.

Strada Regală

Romanul „Chira Chiralina“ începe cu descrierea unui favorit loc de plimbare prin oraș: „Adrian străbătu, buimac, scurtul bulevard al Maicii Domnului care, la Brăila, duce de la biserica cu același nume la Grădina Publică. Aleile grădinii erau aproape pustii către cele două porți principale... Băncile aliniate pe alee erau aproape toate libere.“ Într-un cadru similar, unde practic se putea „aspira, lacom, aerul curat“, se afla și hotelul „Popescu“ pe care l-a păzit pe vreme de noapte, în anul 1908, împreună cu cel mai bun prieten al său Mihail Kazanski („Lacul Sărat“).

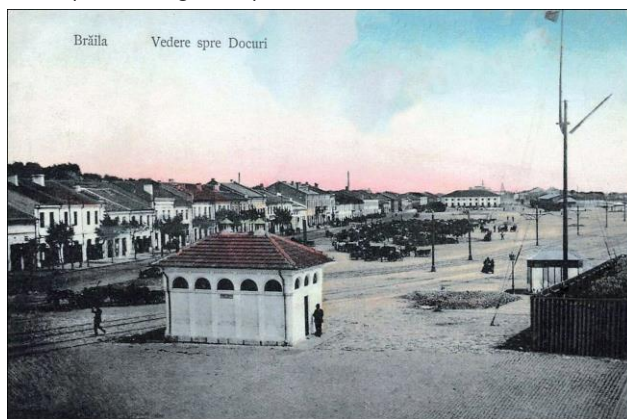
Bulevardul Al. I. Cuza

Pe renumita arteră „Calea Călărașilor“, călca mândru „băiatul de prăvălie încins cu pestelcă bătoasă“ pe care trebuia să o poarte în locanța vestită a lui Kir Leonida din Karakioi. Cea mai mare bucurie a lui Panait Istrati era determinată de deplasarea, de două ori pe zi, la prânz și seara, cu mâncăruri și băuturi reci pentru clienți. Acele clipe păreau să-l încante și să-l facă să uite aproape de oboseală: „Patru ore de hoinăreală! Patru sfinte ceasuri de visări, de beție a ochilor, a simțurilor; arbori și copaci cu muguri și păsărele; ferestre deschise, împănate cu ghiveciuri de mușcate, garoafe, cerceșe și busuioc creț...“ („Autobiografie“)

Strada Călărași

Într-o scrisoare adresată, pe 20 august 1919, binecunoscutului scriitor francez Romain Rolland, cel care, practic, l-a descoperit, dar și apreciat pentru scrierile sale, Panait Istrati mărturisea, acestuia, trăirile pe care i le creaseră cândva Brăila: „Atunci mă lungeam la marginea platoului pe care este zidit orașul nostru și care domină întinderea bălții. Și din acest loc favorit mă lăsam în voia plăcerilor pe care ochii, urechile și simțurile sale le culegeau cu mii de antene nevăzute, dinaintea panoramei unice, poate în felul ei.“ Și atmosfera inconfundabilă de aici pare să-l marcheze: „Capătul dinspre Dunăre al străzii Malului, punctul cel mai înalt al platoului Brăilei, și apariția vastei priveliști a fluviului-prieten mă făcu să mă cutremur de ideea pierderii apropiate a libertății mele... Sălciile pletoase ale bălților mă tânguiau mohorâte. Sirenele vapoarelor șuierau alarmate...“ Într-adevăr, avea să sosească și vremea când Adrian Zografi putea să-și arunce „drumul privirii pe luciul Dunării... pe furnicarul ei plutitor“ („Autobiografie“).

Piața Portului

Ca ucenic la Atelierele Mecanice din Docuri sau la Pescăriile Statului, dar și ca secretar al sindicatului

(continuare în pag. 10)

muncitorilor din Portul Brăila, Panait Istrati a cunoscut îndeaproape viața trepidantă a docurilor pe care avea să o descrie în mai multe dintre povestirile sale: „Vara portul mă atrăgea pentru munca uriașă ce se depunea acolo.“ („Țața Minca“); „Cea mai importantă activitate era sosirea periodică a miilor și miilor de care înțesate cu grâu [...] Orașul le primea cu multă bucurie, purta poverile pe umeri și le arunca în pântecul sutelor de vapoare ce-i făceau curte, Brăila mea fiind vestită pentru dărnicia ei.“ („Amintiri, evocări, confesiuni“, Editura Minerva, București, 1985, p. 405)

Panait Istrati referindu-se la docurile existente, din postura sa de lucrător, dar și de cunoscător al organizării acestora, ține să facă câteva precizări importante. Pe atunci „șase mii de hamali, care împreună cu familiile lor alcătuiau patru cincimi din populația orașului, câștigau cu ce să trăiască aproape în belșug. Cealaltă cincime, negustorii, câștiga și mai bine. Deci, toată lumea <era> mulțumită.“ („În docurile Brăilei“) Dar, într-o bună zi, „în sezonul marilor sosiri de cereale, ce făceau speranța întregii populații muncitoare“, „sosirea elevatoarelor plutitoare“, „cu siluetele lor de mori de vânt văduvite de aripi“, îi nemulțumi pe „hamalii amărăți“ ce declanșară, pentru prima dată, o grevă: „trei mii de bărbați manifestau, însoțiți de nevestele și droaia lor, în total peste zece mii de suflete“ („Confesiuni“). În acel moment, după cum relatează Panait Istrati, „Piața Portului, din fața debarcaderului, părea un ocean omenesc multicolor, care urla, înjura, blestema, plângea“ („Autobiografie“).

Strada Comercială din port

Dincolo de valurile Dunării, pe canalul Filipoiu, Adrian Zografi avea să-l însoțească pe Codin la vânătoare de rațe sălbatică. Străbătând un „labirint de canale naturale, mirosind a nămol și a pește“, „el se pierdea în imensitatea bălților“ sau, cum obișnuia să le spună atât de poetic, în „în țara nufărului alb și a murelor... catifelate“ („Codin“).

Trebuie să subliniem faptul că, în „Autobiografia“ sa, Panait Istrati, mișcat fiind încă de puterea atât de covârșitoare a Dunării, i-a atribuit acesteia câteva generoase epitețe: „scumpă“, „mândră“, „mărinimoasă“, poate și din cauză că „portul și bătrânul fluviu“ au constituit, pentru el, ținta „plimbărilor [...] preferate de joia“, acestea permițându-i să dea „curs liber fanteziei și preaplinului de viață“ ce musteau în sufletul său.

În romanul „Chira Chiralina“, Adrian Zografi, după ce „privi vapoarele ancorate în port“ exclamă „într-un nestăpânit dor de ducă: Doamne! Ce bine trebuie să fie să te

găsești pe unul din acele pacheboturi care alunecă pe mări și descoperă alte țărâmură, alte lumi!“

Animatie in zona portului

lubind cu patimă „sfânta libertate“, dar și „slăvita zeiță Literatura!“, și cum fusese marcat de „neștiința și asuprirea“ societății, pe care a trebuit să o înfrunte, Panait Istrati s-a decis, în cele din urmă, să o ia „razna prin lume“, aidoma unui „luntraș nebun pe fluviul Pașunii, vrând să apropie malul dragostei de cel al urii“. Din acel moment putem spune că Panait Istrati s-a angajat să întreprindă, în afara țării și cât mai departe posibil, o călătorie aproape unică, cărțile pe care le-a plasmuit, ulterior, din dragostea-i neostoită pentru oamenii simpli, trăgându-și seva din ținuturile nimbate de legendă și frumusețe ale Brăilei.

Pablo NERUDA

REGINA

Te-am făcut regină
Există mai mari, mai mari decât tine
Există mai pure, mai pure decât tine
Există mai frumoase, mai frumoase
decât tine
Totuși, tu ești regina.

Când mergi pe stradă,
nimeni nu te recunoaște.
Nimeni nu-ți vede coroana de cristal,
nimeni nu privește
covorul de aur roșu
pe care îl calcă fiecare pas al tău,
covorul care nici nu există.

Și când apari, toate râurile se ridică
în corpul meu
vuind, se mișcă
clopotele în cer,
și un imn umple lumea.

Numai tu și cu mine,
numai tu și cu mine, iubirea mea,
îl auzim sunând.

Sasha IVANOV

Librarul fragment din capitolul final

Ferecă ușa, trase gratiile. Porni spre Dunăre. Unde, pe un ponton, lângă două geamanduri defecte, scoase pe mal la reparat, avea caiacul lui leneș, butucănos, dar portocaliu ca o pânză de Veronese și vesel ca valurile ce aduceau *Noctiluca Miliaris* la mal. Abia aștepta să se arunce într-însul... și împreună la vale, spre marea cea mare, în care stătea buchetul de flori. Adică țara... Bine, el s-ar fi oprit la Insula Cailor, unde îl aștepta amicul Catalan, pardon, Cătălin, să-l urce înapoi la oraș.

Atingerea apei domina trăirile celelalte. De vară, cald, rece sau ud. Picurii împrăștiați de-a valma pe umeri, pe spate și pe coapse, spuneau de catifea. De alin și alint în fața soarelui aspru topit în ceruri și scurs nemilos pe pământ. N-ar fi trebuit. Era doar luna Mai. O lună duală. În care, conform zodiei, fiecare întâmplare sau sentiment de Mai, mai însemna încă ceva. Căci din motivul acesta Mai era însuși Mai... și era mereu mai mult ori mai puțin decât Aprilie sau August.

Nu mai plouase din octombrie. Ninsese în decembrie. Ninsese frumos, dar nu ținuse mult. Zăpada topită se risipise în pământ. Și pe trotuare. Și-n cer, în cozile avioanelor de linie.

Apa Dunării se strecura alene peste Cotul Pisicii. Indiferent de anotimp ori de valorile debitului, ajunsă în această curbă își tempera pornirile expansioniste, acelea cu care cucerise Innul. Nisipul aluvionar, depus timp de milenii în mii de straturi, se frăgezise la suprafață ca un covor de puf, din acela pretențios, greu de întreținut, pe care nu-l cumpără nimeni, decât cocalarii trufași ce vor să se fălească cu casele în care nu locuiesc. Domnițe tinere se bucurau la pulpe și la tălpi de moliciunea, de mângâierea de catifea a stratului de fund de râu depus pe uscat. Bărbații lor beți, cu burte de bere și rate la câte trei bănci în același timp strângeau, cu câte o sticlă desfăcută ce mai avea doar o urmă de spumă pe fund, lemne pentru următorul motiv de a destupa încă o bere. Și pentru focul mare ce le va fi luminat noaptea. Apa se făcea verde și albastră după cum hotărau norii. Din vapoarele diverse, ce treceau la deal ori la vale, se vedeau marinari cu binoclu holbându-se la maluri, mai ales înspre cel cu plajă largă unde se prăjeau la primul soare cald al noului an domnițe tinere, aproape coapte, aproape femei. În adâncul pădurii de luncă se păstrasera, de la ultima viitură, băltoace împuțite, pline de plante uscate putrezite și resturi de broaște moarte. Era caldă în schimb. Bărbații ce cărau lemne își puteau primeni picioarele reci și înțepate în moliciunea caldă plină de mătasea broaștei.

Putea zări din caiac, printre sălciile rare, suflecate, printre corturi, lansete și bărci trase la mal, mașini vechi ce treceau agale spre Moldova.

Malul, mlăștinos în primii săi metri, era curățat de apă în larg și întărit bine de vânt în interior. Odată cu primii copaci, cu rândul din fața Dunării a sălciilor bogat ramificate, crescute sub controlul strict al lui Dumnezeu, adică entitatea aceea ce nu se implica deloc în existența nimănui, se înmulțiseră, profitând de dosul tulpinelor groase, salcâmi aceia ca niște boscheți, ajunși pe meleagurile de vărsare a Dunării, după drum lung, tocmai de la Viena, de la Passau ori chiar de mult mai departe.

Unele sălcii își împletiseră trunchiurile noduroase împrejurul scobiturilor ce parcă se trăgeau dintr-o poveste cu năluci. Tudor lăsă caiacul să alunece dincolo de săgeata de nisip ce înțepa adânc coasta râului. Acolo, în vale spre Insula Cailor, spre Basarabia, nisipul se acoperise de iarbă tânără, abia crescută. Vaci placide pășteau și se adăpau în același timp. Mica ambarcațiune portocalie nu le agită niciun pic. Arogante cu mașinile și oamenii, superioare căruțelor, la ce s-ar fi lăsat deranjate de o jucărie colorată?

În unele zone, înguste ce-i drept, nisipul forma mici dune, ca-n deșert. Ca valurile mării liniștite, ca undele magnetice desenate pe hârtie. Când soarele scăpa printre nori, în puținele și scurte asemenea momente, sticlărea frunzele de salcie argintie, făcându-le să strălucească asemeni măslinilor găunoși din livezile Greciei insulare. Șerpi și șopârle se strecurau fără teamă printre cearceafuri, corturi și bărci trase la mal.

În față, satul vechi, așezat acolo din vremurile primei retrageri ale apei din calea movilei de nisip, de ea însăși adusă. Găzduind, până în ziua de azi, pornirile ancestrale: rugăciunea și pescuitul... Un drum vechi, plin de colb sau noroios, cocoțat în culmea unui dig de pământ, pe care Dumnezeu nu l-a dorit niciodată acolo, era singura cale terestră de ajungere la cotul pisicii sălbatică. Dacă ai fi întrebat orice ortodox, de oricare rit, din satul-comună, ar fi mărturisit, pe patul de moarte, ca ultimă dorință, atât pentru el, ca împlinire frumoasă a sfârșitului vieții sale, cât și ca moștenire urmașilor lui; distrugerea aceluia zid în calea apelor. Anomalia ce ținutise natura ca o Inchiziție și nu-i dădea voie să înoate liber, să scurme sau să zboare, cu toate paserile grase, cu peștii și guzganii săi. Bătrâni posaci, uitați de Cel de Sus pe uscatele țărini, visători seculari ce nu prinseseră vaporul, își aminteau cu lacrimi în obraji vremurile dinainte; ochiuri de baltă, cu japa Cornoilului, cu Gârliciul Mic, cu ceaune de tuci ascunse în sălcii găunoase, cu pești prinși la oboroc sau la mână; cel mai frumos pescuit de pe Pământ.

Cirezi peștrițe de vaci și ciurde de oi ieșeau dimineața și seara la adăpat. Înfoiau nisipul, amestecându-l cu paie, balegă, curnuți și căcăreze. Aproape de apă, în mālul adunat săpau găuri adânci care dispăreau în calea valurilor sau se-ntăreau ca niște tranșee dacă apele dulci ale Dunării băteau în retragere. De menționat, că tot veni vorba, apele acestea dulci ale râului spre vărsare, n-ar fi trebuit nicodată să

(continuare în pag. 12)

adape cornute. Apele acestea, Dumnezeu, în bunătatea Lui, le lăsase pentru ceainice și ceaune... ori ca să stingă țuica. Nu ca să zburde capre pe malurile sale. Ultimul gând lucid al bătrânului bărbos cu ochii oblici de la soare, de la vânt, de plâns pentru bălți sau după vapoare, ultimul gând, năzuință, dorință, a bătrânului centenar, care tot secolul din urmă se hrănise cu pește uscat la streășina casei, ultima lui aventură mărturisită, fără urme de regret ori de vină, era să arunce în aer digul acela ce nu lăsa apele să curgă printre case, cum se-ntâmpla odată. Când nu exista imaș, lanuri de porumb necrescut, curnuți păscuți de capre, deșert... când în zare n-ar fi fost copaci, când vapoarele treceau pe oriunde, când strălucea în soare cușma aurită a bisericii din Reni și abia se năștea Insula Cailor.

Pe Insula Cailor chiar erau cai. Cai adevărați, în carne și oase, nu doar oase cum ajunseseră acolo cu zeci de ani în urmă. Da. În urmă cu zeci de ani, după o serie de ierni, năpraznice și veri secetoase, oamenii locului, cu durere în suflete, abandonaseră cabalinele în voia sortii, pe insulă. Să se hrănească singure cu rădăcini și coji de copaci, să supraviețuiască așa cum or putea sau să moară. Caii n-au murit, însă nici n-au fost recuperați. Rămânând acolo, propagându-și stirpea, și trăind liber. Cu galop dezordonat, strunit doar de propriile lor gânduri, cu blana primenită, strălucitoare, îmbăită des în apele dulci. Uscată apoi alene la soarele moale de toamnă, de vânturile bune, înmiresmate, cu izuri de pâine, de mac, de hamei, din ultima luncă a drumului sinuos.

Țările toate se întâlneau tustrei, taman în locul acela. În locul de naștere sau moarte al cailor liberi. Deși, în vremuri nu chiar vechi, se opinteau în otoman ca una. Și înainte, tot ca una singură, luptase cu perșii și romanii... E de prisos a zice mai multe, și deloc cu folos, căci istoria rescrisă, recitată, invocată, nu putea face decât rău cailor liberi; fără trap.

Turiști din toată lumea se adunau să-i vadă. Libertate era un cuvânt care-și perduse din forță, în noile rânduri corecte ale lumii. Cumva, pare un paradox, însă acceptarea impusă a tuturor trăirilor, îngrădea tuturor libertatea. Pe insula aceasta galopul și zborul nu aveau limite. Și fiecare făcea ce dorea, după cum îl ducea capul său mare, alungit înspre apă, cu nările umezi, adulmecătoare delicate de muguri.

Trăiau liberi, fără griji, fără greutatea unor decizii, ca proiecții directe ale mediului ce-i crease și care îi hrănea. Pășeau costelivi spre adăpare în primăverile întârziate prea mult de iernile lungi. Abia târându-și copitele tari, îngreunate tocmai de lipsa de fier din mâncare. Cărându-și după ei puii, la fel de hămesiți, mânați de speranța altor vremuri de ploi și belșug. Ce-ar fi sosit, cu siguranță, odată cu Mai și cu soare arzător. Ei, roșii, și negri, și albi, întremându-se cu toții, tropotind fără stare nisipul întărit de vântul fierbinte. Îmbăindu-se des, cu fiecare adăpare, uscându-și pieile curate apoi în opacitatea luminii galbene de toamnă. Cu mânji mari, crescuți frumos, tologindu-se printre picioarele ciolănoase de armăsari bătrâni; unii rămași, uitați acolo, chiar de la începuturile Grindului.

Când Tudor își trase caiacul pe mal, unii apatici, cu mânji abia născuți după ei, stăteau nemișcați într-o lăsatură inundată, cu apă clocită, de parcă-și muiau labele trudite în acvarii cu pești sanitari. Din fundul acela de

japșă săreau broaște. Muște mari, colorate, roiau, fericite de începutul unui nou an, unei noi vieți întregi cu naștere și sfârșit. Nici nu doreau să muște din pielea mătăsoasă a cailor curați. Ce se opriseră ca niște cioplitori, ca într-un grup statuar, unii cu spatele la alții, nemișcați, așteptând parcă să fie legate de cozile lor stufoase, funiile ce-ar fi despletit brațele și picioarele oștenilor din vremea lui Ioan Vodă cel Cumplit. Apatici. Poate triști. Căci nu era cel mai înălțător moment al speciei lor. Amintindu-și mai degrabă cu drag, cum pe acolo trecuse Catalan, gonind spre stârpirea necazurilor patriei. Spre misiunea sfântă de unire a Dunării și mării albastre cu bisericile Bucovinei.

Alții, cam de aceeași statură, probabil frați tineri din anul ce trecuse, pășteau lăstari de plop, crescuți sălbatici prin nisip. Răreau, și fără să știe ajutau la creșterea unei noi păduri, ce alintari s-ar fi sufocat în propriul tumult. Natura își gestiona singură resursele, croindu-și mijlocit viitorul.

Primele o zbughiseră egretele, când piroga portocalie abia se vedea în zare. Urmau pelicanii, ce pleaseră așa cam în greață, zicându-și: „ce naiba-i și cu ăsta? N-are casă?” Apoi rațele și lișițele, mai obișnuite cu oamenii, căci, în pasajele lor spre erudiție, își fâlfâiseră aripile prin Budapesta și Viena. Rămăseseră pescărușii și albatroșii. Care nu pricepeau bun-simțul și nici consumul moderat de pește.

Prietenul său Cătălin îl aștepta pe insulă, urmând să-l întoarcă în oraș cu caiacul legat de barcă. Cătălin pescuia deja de ceva timp acolo. Îi transmise că se oploșise în coada insulei, spre brațul mare. Și c-ar fi stat acolo până ajungea Tudor.

Dacă, printr-un exercițiu de imaginație, am fi redus Insula Cailor la un triunghi, atunci: o latură mărginea Dobrogea, alta stătea în fața Moldovei, iar ultima, cea mică, oferea pescarului undițaș ocazia de a se holba la Basarabia și Ucraina. Cătălin îi spuse că-l așteaptă aproape de unghiul dintre Ucraina și Dobrogea, cu fața la Dobrogea. Acolo nu erau agățători și putea arunca în voie, fără să încalce frontiera.

Malul se surpase în trepte, trei sau patru. De la ultimele creșteri accelerate cu scăderi bruște, când terasele, sculptate de curenți și săpate de valuri fuseseră întărite apoi de soare și vânt. Sălciile deșănțate aveau zilele numărate. După fiecare anotimp, împletiturile rădăcinilor aflau noi direcții spre care să-și îndrepte scormonitorile pentru hrană și echilibru. Apele adunate, trecute în grabă, le furaseră nisipul dintre gheare, încât păreau să se susțină în tentacule, ca niște crustacee; făcând imaginile acelea din filme cu basme, unde păduri umblătoare se luptau cu oameni sau cu monștri, să nu mai pară chiar atât de fantastice. Plăsmuirile acestea ale naturii luaseră formele stihilor oferind bun sanctuar pescarilor, ce făceau cumva același lucru: se uneau cu natura, în aceeași goană ancestrală după mâncare și echilibru.

Cătălin tocmai strângea pateul. În același timp scurgea ultimele picături din petul maro ce conținuse bere. Făcea mecanic mișcările acestea, căci privirea o avea aruncată în zare, unde niște bolboroseli surde păreau a cere o nouă, precisă, lansare. Ce nu se materializă. Fiindcă prietenul său, un nebulon ce lăsase avocatura pentru a vinde cărți, noroc că aveau mă-sa

(continuare în pag. 13)

și ta-su bani... Ei bine, tâmpitul acesta de amic al său trebuia cărat cu barca înapoi în oraș.

Locul de andocare era ascuns imediat după prova cu vârf bont a spărgătorului Perseus. Fioros, ca un boxer campion cules de pe stradă, cu nasul turtit din fabrică, așa cum antrenorii experimentați spărgeau trâmbița elevilor cu mult înaintea aruncării lor în arenă. Puternicul se afla la bilanț. Terminase treaba pe anul în curs. Abia pe la sfârșit să se mai ivească ceva.

În mitologie, de unde i se trăgea numele, era copilul lui Zeus cu Danae, prințesa Argosului; refugiul montan, din vreme de război al mult mai cunoscutului și mai frumosului Nafplio. Perseu, cel ce ucisese Meduza, oferindu-i substantiv, subiect de muză lui Caravaggio. Și altor artiști, mulți, pictori, sculptori, filologi și psihanașiști. Perseu, alături de mama sa Danae și de Medusa, ce cumva se transformase în definiția vieții sale, împreună tustrei, separat ori luați câte doi, influențaseră copleșitor arta tuturor vremurilor. Nu existase curent artistic sau literar care să nu le confere o pagină importantă: Dali, Canova, Cellini, Klimt, Tițian, Rembrandt, Freud etc. Și câți alți anonimi dinaintea erei noastre!

Perseu, fiul muritoarei Danae și al lui Zeus, ar fi cumva figura arhetipală a distrugerii și a morții. Perseusul din povestea aceasta nu se deosebea cu mult de legendă. Sfârâma fără milă barierele așezate de sezonul hibernal fără autorizație pe Dunăre. Iar părinții săi erau deosemena celebri: renumitele Reșița și Brăila. Te-ai fi așteptat, ca pe elicea sa principală să fie ștanțată o meduză, ca pe elicea construită din ruine a lui Salvador Dali.

Chila vopsită în roșu îi conferea totuși un aer oarecum prietenesc, vesel. Așa, cam ca parcul „De La Vega”, în care-și țipau inocența copii de grădiniță și de școală primară. Cu ochii închiși de fiorul aerului ce pătrundea în interiorul ființei plâpânde, se dădeau tare în leagăne. Ascuțindu-și dinții cu urletele, neîntrerupte, solide, vii, ca niște entități separate. Materializându-se în freze ce sfredelau adânc, până la creier, urechile trecătorilor. Părinții probabil că de mult timp nu-i mai auzeau. Mămicile surmenate, cu haine boțite și cearcăne oribile; nu acelea superbe, de după o noapte întreagă de sex ori de beție în Pub. Cearcănile acelea: de ceiuț, de pireuaș de morcov, de merișor cu biscuiți, cearcăni aceia ce însoțeau mirosul ușor oțetit din tricoul mototolit al femeii frumoase cu privire fixă, ce-și contorsiona obrazii și nasul, spunând că parcă ar ucide, strângându-i de gât, pe niște draci de copii și pe un soț flămând de mâncare și pat. Să nu-i mai trebuiască. Scrâșnind printre dinți că dacă se mai urcă fără prezervativ peste ea, pe următorul mă-sa lui îl va crește.

O altă mămică ședea, fără să se miște, pe un balansoar pe care nici Dalai Lama n-ar fi rezistat să stea nemșcat. Tentația de a împinge cu picioarele pământul pentru a imprima plăcută mișcare pendulului, făcea cumva parte din natura tuturor mamiferelor, nu doar a oamenilor. Și totuși, doamna aceea între două vârste, îmbrăcată la întâmplare, cu o cămașă lălâie ce n-avea nicio legătură cu pantalonii triști de impiegat de mișcare, stătea împietrită, cu fața spre Dunăre, uitându-se în gol, undeva între boscheți și asfaltul colorat cu șotron, fără să vadă nici boscheții, nici asfaltul. Așteptând împăcată, asemeni unui condamnat la moarte spovedit, un zgomot

cunoscut, ce-ar fi anunțat-o că era timpul să se ridice, să nu mai zăbovească așa bine, ca o doamnă din înalta societate lipsită de griji. Băietelul dințos avea s-o pleznească pe fata, pe sor-sa care-l lovise intenționat cu piciorul. Iar copchila avea să urle că ea nu făcuse nimic și doar tâmpitul era vinovat, în timp ce tâmpitul o scuipa... Fetița era mezina. Odată cu ea își legase și trompele. Adică, spre deosebire de amica ei, boțită și nervoasă; pe dânsa dacă s-ar fi cățărât soțul nu se mai petrecea nimic important, nu s-ar mai fi ivit în viața ei încă un diavol din iad. Dar problema ei personală era alta. Nu credea că va reuși a duce amândoi copiii până la majorat. Deja îi explodau creierii.

Zidire spunea o poveste minunată. Colorată sugestiv, pare că sculptată cu dedicație. Să prefațeze hotelul pitoresc de pe fundal, ce exalta frumusețea tabloului umplut cu arhitectură și artă.

La Vega în față era vânzoleală mare. Poliție, pompieri, salvare, sute de gură cască. Greu de spus cum în parcul de jos încă se jucau copii la leagăne, topogane și în nisip, când sus, pe bulevard, girofarurile, ca ielele își roteau lasourile după capete de personaje de basm. Aflând doar gură cască.

Ocoli scările ca să evite ce-o fi fost acolo. N-avea dispoziție să privească la circ. Oamenii șuşoteau. Care mai de care pronunțând jumătăți de adevăr sau fărăme de minciună.

O doamnă, îmbrăcată frumos și foarte scump, spunea despre o femeie ce amenința că sare de pe acoperișul hotelului. Retrospectiv, își amintise de unele mămică strânse lângă toaleta ecologică ce vorbeau tocmai despre acest ciudat eveniment.

Îi îngheță inima și sângele. Simțea furnicături în picioare. Părea să-l doară creierul. Atât de intens îi țintiseră urechile informația aceasta... Sentimentele se transformau în presentimente. De parcă mai fusese acolo. Cu luni în urmă, în balconul din Micro 21, o femeie dorea să încheie socotelile cu viața. O prinse atunci de săni de păr și de șolduri, scăpând-o de fiecare dată... și de fiecare dată agățându-se de alte proeminente ale corpului ei. Reminiscente ale acelei întâmplări se așezaseră înlăuntrul său ca o boală cronicizată.

Alergă sufocat până la prima mașină de poliție ce-iese în cale. Întrebă. Nu așteptă însă răspunsul. Privise în sus. În înaltul cerului, cu un picior în gol... era ea, plângând. Nu țipa, nu-și rupea hainele, nu-și smulgea părul din cap ca atunci. Doar plângea... Pregătindu-se de azvârlire în gol. Să se arunce pe sine. Adică pe ea. Căci era nimeni alta decât ea: nebuna.

Laura coborâse cumva mai jos de acoperișul clădirii. Deasupra conului de sticlă, pe o bordură netedă, rotunjită, pe care foarte ușor putea aluneca un om fără tendințe suicidale. Femeia părea condamnată. De bunăvoie, din proprie voință, însă asta prea puțin conta.

Băiatul simțea că se sufocă. Toată viața sa, ultimul său an de viață urma a se prăbuși în gol, odată cu ea, cu femeia tâmpită pe care o plăcea atât de mult, ca pe nimeni alta. Frumoasa pentru care bântuise țara și Europa. Dacă ea sfârșea ca o cârpă, atunci și sufletul său rămânea pe caldarâm, asemeni țoalei făcute rachetă, de la petrecerea Paștelui, îmbibată în petrol,

(continuare în pag. 15)

Cornel Simion GALBEN

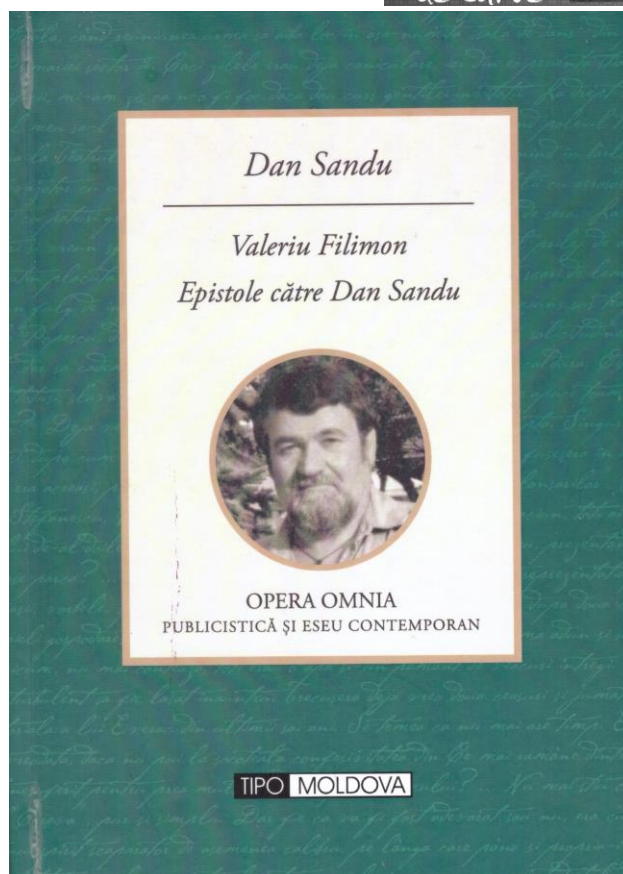
Epistole singulare

„Pentru lumea de astăzi – nota de curând poetul Adrian Alui Gheorghe – scrisoarea (epistola) pare să fie considerată un *artifact*, un lucru depășit de dinamismul vieții cotidiene. Încărcată cu parfum de epocă, scrisoarea este purtătoare a unor mesaje greu descifrabile pentru oamenii grăbiți, care comunică mai mult printr-o oarecare „instantnietate“. Este greu să explici unui tânăr de azi câtă istorie, câtă viață și cât sentiment adunau scrisorile de pe vremuri, cum greu ar fi să înțeleagă rolul formativ al unei corespondențe susținute între oameni care vibrau la o idee, la o stare.“

O asemenea corespondență este cea dintre poezii **Valeriu Filimon** (1931-2004) și **Dan Sandu**, valorificată în parte de „patriarhul“ de la Berzunți, cel care, asumându-și rolul de destinatar, a încredințat tiparului 86 dintre cele peste 120 de scrisori expediate de fostul absolvent al celei dintâi promoții a Școlii de Literatură „Mihai Eminescu“ și inițiatorul Cursului de poetică la Universitatea București, „primul de acest fel în toate facultățile de profil din țară“. Spre nedumerirea mea, deși nu e decât „coautorul“ din umbră, întrucât a provocat redactarea epistolelor profesorului bucureștean, Dan Sandu își asumă și responsabilitatea de a semna volumul **Valeriu Filimon. Epistole către Dan Sandu** (Iași, Editura Tipomoldova, 2012), lucru pe care nu l-a făcut Vasile Alecsandri, bunăoară, când a fost vorba de publicarea celebrelor scrisori ce i-au fost adresate de către Ion Ghica. Sigur, există și autori care au publicat în nume propriu volumele conținând corespondența primită, dar în cazul criticului Constantin Călin, ca să dau un singur exemplu, acest lucru se justifică, întrucât fiecare grupaj de scrisori e prefațat de un profil al celui care le-a expedit, iar fiecare epistolă în parte beneficiază de note de subsol ce lămuresc „lucrurile pe care contemporanii cu persoanele și evenimentele, dar mai ales cei din promoțiile mai noi, nu le pot înțelege imediat“.

Pentru cititorii epistolelor lui Valeriu Filimon, cine sunt, de pildă, Săsărman, Vioreanca, Marian Zamfir, O. Păun, Al. Ciocoi, Nicolae Sinești, Aurelian Chivu și toți ceilalți întâlniți în pagini? Greu de spus, însă asta nu împiedică mesajul de ansamblu al epistolelor, unele de o frumusețe răpitoare, altele enigmatice, ironice, mușcătoare, moralizatoare adesea, pline de poezie, de umor și de erudiție, ce conturează un personaj căruia îi „hucie capul de ascunse întrebări“, care tânjește după „hohotele homerice, setea de cerneală și foamea de hârtie“, preferă să se lase „iradiat de-un pahar de vorbă“ și îi este mereu „foame de dialog“, suferind atunci când nu primește scrisorile așteptate și mulțumind, cu „încovoiere de seceră“, atunci când într-un târziu le primește.

Scrise parcă dintr-o suflare, fără să bănuiască vreodată că ele ar putea fi înmănușate într-un volum,

epistolele nu-l scutesc să facă trimitere la corespondența corifeilor (*Privesc de la birou ca Bardul de la Mircești și văd cum iese fumul de la căruțele aflate sub fereastră. Mă gândesc și la tine că ai început să suflă în sobă – că de suflat în iaurt ai suflat mai demult. Printr-o coincidență, zodiacală, pesemne, mă asemăn cu tine în materie de iaurt. S-ar putea spune că suntem amândoi iurgii. Iar plăcerea epistolară, tot printr-o coincidență zodiacală, vine de la Ion Ghica către Vasile Alecsandri. Dacă Ghica a fost Bey în Samos, tu ești patriarh în Berzunți. Recitindu-ți scrisorile, îmi dau seama că cele mai multe sunt adevărate tablete sau poeme.) și nici să-și recunoască eventualele neglijențe (*Neavând intenția să reabilitez genul epistolar, v-am scris cum mi-a fost la îndemână.*).*

Formula de adresare e directă și jucăușă (*Dragule, Drăguțele Dane Dragule, Maîtrișor, Dănuțule, Dragă Dănuțule, Tovarășe profesor, Dănuțule dragă, Dragă Dane-Năzdrăvane, Sănde, Patriarhule, Maîtrișor dragă, Dragă Sănde, Dragă Maîtrișor, Dănuțule, drăguțele, Poete, combinații gen Dănuțule dragă, Fratele meu de cruce; Dănuțule dragă, Maîtrișor; Dănuțule, sihastru or Berzunți*), semn că spiritul ludic nu l-a părăsit niciodată și că, alături de umor și de autoironie, l-a scos din tiparele cotidiene, bulversante cel mai adesea.

Aflat la odihnă într-o stațiune se plânge că e înconjurat „de o lume grosolană, stupidă și nesimțitoare. Vorbesc prostii, râd când nu trebuie, urlă, chirăie, umbli cu tranzistoare, au plozi smintiți care fac totul să-și depășească părinții. Contactul cu ei la masă și retragerea în vilă e un coșmar.“, dar și soluția de a trăi „în spectrul literaturii și artei, căci altfel ești supus unei dezolări traumatizante“, pentru care a parcurs 18

(continuare în pag. 15)

kilometri până la biblioteca din Borșa, i-a fost năruită de bibliotecară, care, culmea, era „soția unui filolog de la Cluj“.

Și dacă la Complex, ciracii lui „nea Obială“ i-au făcut zile fripte, la București, unde viața nu a fost deloc roză, „revopsiții“ i-au aplicat „o decizie pedepsitoare incozozilor“, pensionându-l tocmai când se putea manifesta în deplină libertate și când ar mai fi putut oferi încă multe studentilor săi, între care o vreme s-a numărat și Dan Sandu, confidentul său de departe, dar apropiat prin obârșie și prin prietenia care s-a înfiripat încă din 1975, când s-au cunoscut, și care a crescut an de an până la trecerea sa în lumea umbrelor.

O prietenie ce nu l-a ocolit de critici (*De aceea sunt supărat pe tine. Tu, munte de talent, taci! Dar ai, rogu-te, să nu te superi, o mare hibă! E prea îmbârligat limbajul. Las la o parte deci condiția de „patriarh“, dar eu nu te iert. Puțină vertebrare, în delir, e necesară. Iartă-mă, dar nu doresc să-și țin un curs de Poetică. Ești prea inteligent și prea talentat ca să-mi îngădui. Socoate cum vrei!*), de îndemnuri (*Folosește-ți talentul. Chiar dacă cele gândite și scrise nu văd tiparul, trimite-mi isprăvile. Eu îți păstrez scrisorile cu un scop: ele vor rămâne! Intră ca vaca-n lucernă! Nu se știe: vaca poate deveni eternă!*) și de sfaturi (*Partea veche a Rusiei e formidabilă. În primul rând muzeele. De acolo să vii cu albume, cu seturi de vederi și reproduceri. Sunt lucrurile care rămân. Boarfele și celelalte se uzează.*), dar și de apeluri disperate (*În numele acestei criminale uitări trebuie să dialogăm. Să rămână Timpul pe dinafară, surpat de securi...; Știu prea bine că o scrisă cere vreme – și vremea vămuiește – dar nu vroi să te supun acestei casne – mai ales că ai de gândit și de scris. Doar ca veste. O simplă „vedenie“ mie mi-ar fi de ajuns ca să aflu că ești trăitor.*).

Ca în orice prietenie, mai sunt și momente de criză (*Am fost supărat căci, dupe telefonul matale, am stat echipat ca mortu' să treci pe la mine în jurul prânzului, cum singur ai propus. Și șad, și șad încliflat, țeapăn și cu pantofii lustruiți să-l aștept pe bunul meu priaten. Carele nu mai venitără. Mai bine luai de la Iranieni o rachetă să dai cu ea în Bagdadul meu! Nu am conceput și nu pot concepe că tu poți fi aguridă față de mine și nici lapte acru în chiup acoperit cu pocriș. Sunt prea multe lucruri frumoase ca să dăm gravitate unor impresii de moment.*), dar ele se rezolvă de la sine, pentru că deși se simte „aglomerat de scrisese“ pe care nu le-a primit, e „om de suflet“ și știe nu numai că „nu se face cultură cu inculți“, ci și că între ei „nu au existat niciodată replici dezbinătoare, șușoteli cășe, porniri defăimătoare“.

Chiar dacă din când în când îi mai trimite și câte o „Jelanie“ cu cele ce se întâmplă prin Capitală, transformă aproape de fiecare dată situațiile într-o „cronică haslie“ și e mai degrabă îngrijorat de ce se întâmplă cu Dan la Berzunți, de situația familiei sale și de aceea a prietenilor lui, pe care i-a întâlnit cu diverse prilejuri, în drumul spre Slănicul natal. Vrea tocmai de aceea ca scrisorile sale să-l „descrunte“ și ca „rugarea din peniță“ să-l dezlege de „veșnice încrucișate legi formale“.

Aproape implorându-l să nu-și bage „haru-n pământ“, îl sfătuiește să formeze „cărți, bine grupate tematic. Oricât ai avea tu capul pătrat, dar volumele să fie rotunde“, să constituie un cenaclu cu elevii din comună, mai convins ca oricând că „Dacă nu putem noi, să

izbândim prin alții“.

Lor și nu numai le-ar fi fost necesar un glosar, căci cine mai „grăiesc cronicărește“ azi, când și scrisorile sunt o *rara avis*? Când scrisul de mână aproape că a dispărut? Ideea reproducerii în facsimil a unor scrisori mi se pare, tocmai de aceea, una inspirată, ca și publicarea acestui elocvent volum epistolar, doldora de numeroase alte surprize, ce ar putea fi urmat, în măsura în care familia eruditului universitar nu a risipit scrisorile primite de la Dan Sandu și de publicarea acestora. Ar îmbogăți, o dată în plus, contribuțiile la o cât mai exactă istorie a literaturii contemporane, văduvită încă de cunoașterea unor asemenea veritabile comori.

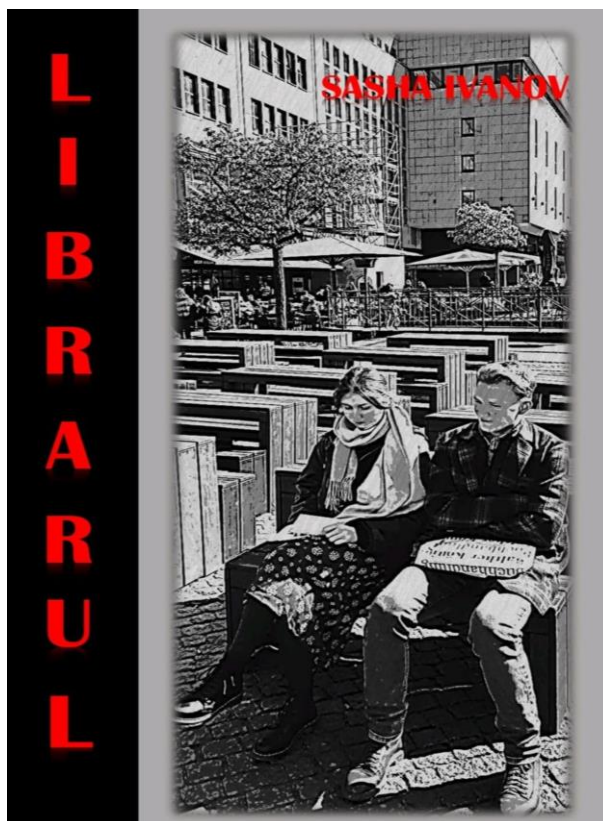
(urmare din pag. 13)

căzută, stinsă în funingine, consumată, moartă. Trebuia să se salveze. Nu pe ea, ci pe el. Îi veni, la un moment dat, gândul să urce cumva acolo și să sară alături de ea. Dar cum să ajungă sus, când poliția nu permitea nimănui nici măcar a trece strada?

Nebuna se legăna. Era nevoie doar de un brânci, de-un vânticel, un pescăruș în zbor sau o sirenă prea tare. De-o șoaptă greșită. De-un Dumnezeu obosit, ca după una dintre zilele acelea grele, când juca și Realul și City la aceeași oră. [...]

(din volumul „LIBRARUL”

apărut la începutul lunii aprilie la editura Boem@)

Emil-Iulian SUDE**Știu că**

se află undeva în cele nespuse
și neelucidate.
și tot scurtau cu ghearele cu dinții
cu zâmbete șăgalnice câteodată
să se arate autorul poveștilor.
a cui șoptire nemăsurabilă șoptire
ce direcție luau cele șoptite
ce acumulare de forțe se înnodea
de o parte și de alta a liniei de demarcație
dintre cele gândite și cele venite
sau măcar deschiderea porilor
spre ce punct cardinal
căldură sau frig emană din
suplețea golului
ce energii îi favorizau plutirea
se închegau pentru surprinderea șoptirii
autorul le-a spus că este paznic de noapte
și are tot timpul.

Ne lasă fără serviciu în gura iernii

dar noi nu ne plângem. oricând se
va găsi ceva de păzit. ne construim
noi un obiectiv pe care să-l păzim să
fie obiectivul nostru. șefi de obiectiv
să ne păzim de noi înșine
și câteodată în gura primăverii să înflorim
în zarzări măcar să iasă urzica
ne căscăm toate gurile oale de lut. nu mai
suntem buni nici în crăpăturile asfaltului să stăm
degeaba și nici
să așteptăm cum pică din cer câte o scânteie.
nimeni nu știe cum. în gura iernii dinții foamei
mușcă din sângele cald avem noi o viață a noastră
secretă.
legăturile noastre cu visul
în care este vară târzie. hotărât să ne dezlege.

Doamna doctor ne bănuiește de sănătate

suntem ușor
de recunoscut îmbrăcați
în echipamentul de serviciu.
ăștia sunt paznici. dacă
le dai ceva să păzească se cred dumnezei.
vrea să vadă dacă avem tot ce ne trebuie
sau poate în plus. cine știe. pe unde ne-am
despărțit și numai suntem întregi
ne pune tot soiul de
întrebări pe inimile noastre electrice

să afle ea vezi doamne
de la ce ni se trage
și femeile noastre de trecere
aburinde miros a cozonaci de casă
are ea pentru controlul periodic
un pieptene uriaș să ne dichisească
și îi rămâne de la noi o mână de păr
cu care își împletește codițe blonde flower-
pawer.

noi suntem serviți cu friptură în sânge
așa molateci și ne simțim bine râdem zgomotos
când alunecăm de pe masa înclinată
de beți ce suntem. însă doamna doctor
are grijă să nu ne vărsăm ne pune câte
un cep și ne urează la mulți ani.

**Doamna de serviciu este verde
cu tot cu ochii ei albaștri**

murim de frumusețea ei. amușinăm
nespălați de când lumea pătimașă
de a ști. și de prea multă cunoaștere
am uitat că intersecția dintre a da și
a primi un abur de primăvară traistă goală
gâlgâitori nici cu parfum franțuzesc
nu ne trece. suntem noi mai organici
ochi exoftalmici. baloane noroioase.

dacă noi nu vrem
alege ea de la noi. ce este mai bun mai siropos
ne tot căutăm în amintiri să fi rămas
vreo felie de pâine un bine din greșeală
vreun fir de ceapă cât o sfoară. ne scotocim
prin toate ale noastre măcar o spumă
de vorbă bună. ofrandă

vrea ea să ne oprim pentru o clipă
să ne schimbe sensul. să fim
și noi măcar frunze bucătării ale creșterii în sus.
prin ce ne trece prin ce nu ne trece. rămâne din
noi un bebeluș cât o franzelă.
care speră speră.

Am început să ne rărım
și câte unul trecut prin spitalul 9
el zice că este agent de securitate
noi că este paznic. nu este bolnav
are dreptate întotdeauna.
o cană de metal sau poate
un borcan care se întinde amenințător

nici pe furiș nu îl înjurăm. nu de teamă gândim
mai pozitiv pe lângă el.
mult ne-a trebuit să ne dăm seama
că Nu ticul nervos. cu semnul întrebării în coada
propoziției spuse este de fapt Da.

săreau din el emoții ca niște stringuri. ne zicea
el nu s-ar fi despărțit de diva asta manelistă.
să vezi cum o compara cu femeia pe care nu
a avut-o niciodată. mai să spargă telefonul.
nu era vina noastră pentru că era singurul
bărbat fără femeie.

(continuare în pag. 17)

Zice ăla că are țigări colegul tău

pe noi ne taie pe burtă și începem să piuim.
ne așază banii de o 100 în fișicuri. dacă sunt
ca tot poetul zic să încap. mă ridic în picioare
și o iau la fugă cu bancomatul. în urma noastră se
iau pe noi niște găini.
colegul meu zice că fumează de trei zile la o țigară.
trage un fum îi pune dop pentru mai
târziu. noi ne dăm pe lângă el îi promitem
marea cu sare să ne dea și nouă un fum.
ne vine să îl sărutăm lung și apăsător în bot
să îi luăm fumul de țigară de pe cerul gurii.
și așa de rău ne pare că țigara trebuie să ardă
să scoată fum ca să avem ce fuma.
colegul nostru fumează pe ascuns în palme.
că noi credem că așa viață
numai la pușcărie în moarte nici atât.

S-au apucat două femei să facă un poem

ca și cum ar face dragoste. și așa lucrau ele
la dragoste. cu multă delicatețe lucrau la
dragoste din zori și până în seară. să facă
dragoste. la altceva nu se pricepeau. fiecare
după măsura ei. una că vrea o dragoste mai
spre cer de ziuă. alta că vrea o dragoste
de noapte mai de întuneric. și fiecare se
folosea pe rând de poemul acela ca și cum
ar face dragoste ca și cum l-ar iubi.

mult se mai minunau de frumusețea și de vastitatea
lui.

că se dusesse vestea. toată lumea cea
scriitoricească trecea pe la poem și se minuna.

ce poem dom'le și ce minunat. toți voiau
să-l atingă și să-l asculte de inimă. era viu
poemul acela așa ca o dragoste. și le părea
rău și erau invidioși că nu l-au făcut ei.

Azi în tramvaiul 21 mi-a venit rău.

m-a luat așa o moleșeală și mă ținea pe picioare răul
ăsta. acolo la jumătatea tramvaiului 21. unde se
împarte în două viața. acolo cum mă sprijineam de
bara laterală mă luase un rău.
parcă așa îmi aduc aminte, la jumătatea tramvaiului
unde se țin cumpenele mici. cumpenele mari sunt
mai aproape de vatman. nu trebuie să ai o anumită
vârstă

pentru cumpene poți să fii și copil dacă vrei,
pentru cumpene, cei trecuți de jumătatea tramvaiului
primesc gratis o cumpănă în care să se dea.

și cum număram stațiile către piața obor. a venit așa
un rău de mi-a înmuiat genunchii . și mi s-a pus o
pată neagră. rău mic sau mare nu știu că încă n-am
murit de tot. numai genunchii mi s-au înmuiat și
vocea cunoscută striga emil emil. întindeți-l pe jos
are ceva ca un rău. și lăsați-l să respire singur.
strigau călătorii. foarte amabili călătorii din tramvaiul
21. unul mi-a oferit locul. altul a deschis geamul.

foarte amabili călătorii că doar eram unul de al lor.
numai
frunța și mâinile erau transpirate și reci. numai răul se
micșora încet și pata pusă în tramvaiul 21 se lua de la
mine.
nici de rugăciunea domnească nu îmi aduc aminte.
numai de vocea feminină pe care o așteptasem de-o
viață în
stația perla să luăm tramvaiul 21 care de fapt era
tramvaiul
46. îmi amintesc. să ne ducă.
să ne ducă spre piața obor pentru mielul de paști.

De azi încerc să adorm nu să mor.

în patul meu de două persoane încap bine. zic patul
meu deși
patul nu îmi aparține. în patul meu mă pot ghemui
mă pot răscoli. patul meu e un paralelipiped pentru
mai
multe persoane. pentru mine nu mai contează forma
important e să am loc în el. de obicei seara după
nelipsitul
duș, am oroare că pot muri
așa tam-nesam așa nespălat. și vor veni cei ce fac
baie
morților să mă vadă gol și să zică ăsta n-a fost spălat
de când
lumea și pământul. trebuie să îl spălăm și pe interior.
am
oroare ca necunoscutul să mă vadă gol. și cum mă
întind
de-a lungul și de-a latul patului îmi place cu mâinile pe
piept
să exersez murirea. pun mâinile pe piept și îmi țin
respirația.
ceva în mine vrea să îmi ia locul. ceva în mine nu vrea
să
plece din mine. bine că cine face legea nu sunt eu că
aș fi fost
mort demult.
și cum exersez moartea mă gândesc ce bine că mi s-a
întâmpat moartea de o clipă din tramvaiul 21 care de
fapt era
tramvaiul 46. ca să îmi pot exersa adormirea. nu mai
vreau să
mor vreau să adorm. am ținut post, am dat de
pomană, sex
nici cât negru sub unghie, am ajutat o bătrână să
traverseze
strada. cred că este de ajuns
să pot dormi cu gândul că merit să adorm nu să mor.
în patul meu
cu forma necunoscută.

Ion DULUGEAC

Trecând Alpi, lângă cai

Dimineața părea a fi măreață și prevestea o zi minunată de vară. Cerul era senin și niciun nor nu plutea pe bolta albastră și limpede ca ochii unei fecioare. Cum stelele se mistuieră din zare și cel mai îndrăzneț era Luceafărul vestit al dimineții, care înfrunta semeț valurile de lumină difuză colorată, ici-colo în trandafiriu, prin care ziua inunda orizontul îndepărtat. Aerul proaspăt și răcoros nu era mișcat de nicio adiere de vânt, în timp ce fânul de pe pajiștea de alături stătea neclintit, făcând în ciudă câte unei tulpini de *Cinolom Dactilom*, care trona miriștea.

Răcoarea și umezeala dimineții dădeau locului o binemeritată frăgezime, iar roua depusă pe frunzele gingașe avea înfățișarea unor mici mărgăritare care așteptau lumina soarelui spre a se schimba în diamante rotunde și strălucitoare. Ușor-ușor, toți băieții din grupa lui Jean au urcat la locurile lor în mașini și, cumiți, așteptau ca delegația românească să se pună în mișcare.

Razele strălucneau puternic și prin fereastra mașinii de teren care trăgea pe autostrada A1, în jurul Salzburgului, o remorcă cu doi cai de sărituri peste obstacole, ce aparțineau nepoatei lui Jean Mogoșanu, singura fiică a lui Ștefan Stoica, mare călăreț român și reputatul maestru al sporturilor ecvestre. Micuța sportivă, care era, de câțiva ani buni, campioană a României la probele de Sărituri peste Obstacole, fiind cea care-l moștenește pe tatăl său în arta echitației.

Privind prin fereastra mașinii, crescătorul român de cai de rasă se gândea la celebra expresie a lui *Albert Camus*: *Nimic pe lumea aceasta n-ar trebui să te determine să renunți la ceea ce iubești, și credea că acela era motto-ul micuței sale nepoate, campioana Ștefania.*

Peisajul cu stânci amețitoare care se ridicau în inima orașului, către fostul munte fortificat Roca și fortăreața Hohensalzburg, dominau peisajul de vis a orașului Salzburgului, îi fura crescătorului ochii, în viteza mașinii. Vizita la cea mai mare cetate central-europeană, complet conservată, avea, pentru grupul de români, o dublă semnificație: prima dată de ineditul vizitei și a doua – vremea perfectă pentru a vizita Salzburgul.

La început, el reușește o ideală privire de ansamblu asupra unor obiective apărute mai târziu. Astfel, prin aspectul său impunător, reședința arhiepiscopală ridicată în perioada barocului timpuriu, cu sălile sale de ceremonii și galeria reședinței cu pictură europeană din secolele XVI-XIX, transmite un puternic sentiment istoric și aduce aminte chiar și de Wolfgang Amadeus Mozart, deoarece urma geniului marelui compozitor străbătea orașul, ca un standard.

Domul gotic din Salzburg era locul unde a fost botezat Mozart, iar cocheta vasă naturală a muzicianului, din pitoreasca stradă Getreidegasse, unde talentatul compozitor

auzise primele sunete în data de 27 ianuarie 1756; astfel, aceste spații au păstrat, vreme de peste patru secole, imaginea succesului acestui frumos burg.

Seara, lămpioane colorate cufundau într-o lumină delicată casele înalte și înguste ale orașului vechi și curțile interioare romantice. Jean îi informa pe companionii săi că această parte medievală a orașului, intact conservată, fusese inclusă în patrimoniul cultural mondial, iar muzica barocă a lui Mozart aducea împreună, ca într-un joc de creație, diverse lumi sonore.

Popasul prin oraș a fost posibil pe traseul făcut de caii fetei, care se deplasau către orașul batav, Eindhoven din Olanda, unde nepoata lui Jean Mogoșanu era calificată la Jocurile Ecvestre Europene. Bunicul și cei din echipa lui îi transportau fetei, cu două mașini având remorci speciale, caii de competiție, deoarece Ștefania mergea la concurs cu avionul, însoțită de mamă și de antrenorul acesteia. Delegația care transporta caii rula cu viteză moderată prin Alpii Austriei, în timp ce, din zona vârfului Berchtesgaden, după Bad Reichenhall, pe parbrizele mașinilor se strecurau fâșii luminoase, care se proiectau îndrăznețe pe fețele celor din vehiculele proaspăt spălate de Codruț, îngrijitorul venit de lângă comuna Malul cu Flori.

Alături de dâmbovițeanul angajat de câțiva ani la clubul lui Jean, ședea tolănit și privea moroșanul Jean Tismănanu, mai tânărul său coleg de cameră, care privea atent și nemișcat lângă geamul mașinii. Bărbatul privea cu bucurie munții ce aveau, ici-colo, limbi sinilii de zăpadă.

După un sfert de cea de mers continu, fără niciun eveniment, cele două mașini care trăgeau caii au ieșit din adâncul întunecos al pădurii bavareze. Apoi au intrat într-o vale strâmtă, dar luminoasă, prin care curgeau involburate apele cristaline ale râului Inn. Lespezile de granit și prundișul de culoare roșie și cenușie, pe care se rostogoleau șuvoaiele de apă, păreau argintii sub razele soarelui aflat către apus, în vreme ce un curcubeu mic și puternic colorat încânta ochii românilor aflați în țara lui Strauss.

Când Jean Mogoșanu a văzut indicatorul prin care era semnalată granița la mai puțin de 12 kilometri, a ordonat să iasă pe prima ieșire la dreapta, pentru a înnopta la Pepe Huemer, un crescător austriac de cai care-i era prieten și partener de afaceri, deoarece românul îi vânduse peste 20 de cai de trap pentru tatăl său, care avea câteva magazine cu articole de călărie la hipodromul din Viena, Linz și la Salzburg.

- Hai, băi puturoșilor, mai repede, că se răcește ciorba! Hai să halim și noi ceva pe aici, lângă Bavaria germană, dar încă în țara lui Mozart! le zise scurt Jean Mogoșanu.

De cum au pătruns în oraș, casele austriece în stil tirolez ocupau ambele părți ale străzii pe mijlocul căreia era o linie dublă de tramvai, un vehicul arhaic al orașului Salzburg. Construit încă de la invaziile teutonilor din primele secole ale vremurilor noi, orașul era luminat feeric.

Din coșurile câtorva hoteluri cu restaurant, se înălța, ici-colo, către cerul de un albastru perfect, pătat

(continuare în pag. 19)

de nori mari și pufoși de culoare albă, un fum lănos și neregulat, care se deșira în văzduh. Mașinile curate ale localnicilor fugeau în stânga și-n dreapta precum furnicile.

Luminile bogate prevesteau sosirea înserării, în vreme ce, prin ferestrele magazinelor puternic luminate, se vedeau produse specifice de sezon, scoase la promoție de către harnicii comercianți. Seara, cei doi bărbați care conduceau mașinile de cai s-au întâlnit cu cei trei îngrijitori ai grupului delegației române și au mers cu toții la restaurantul de lângă ferma lui Pepe Huemer, numit Münchener Hoff.

- Salut, măi bețivilor! le spuse Jean. Ce faceți? Ați ajuns întregi! continuă el în stilul său caracteristic, scuturat de râsul sarcastic prin care mereu îi lua în băscălie.

- Așa, nea Jeane? Le-ai arătat proștilor ăstora locurile prin care compunea Mozart! se băgă Roșu în discuții cu vestitul crescător de cai.

- Da, măi ciordache! răspunse ofensat Codruț. Ce crezi că ne puteam rătăci cu domnul Jean, care ne-a făcut o hartă a Europei, pe unde a „taxat” el de veacuri bune?.

- Așa, nea Jeane? Le-ai arătat proștilor ăstora locurile dumitale pline de încărcătură emoțională? Crezi că au înțeles idioții ăștia ceva? continuă să-i înțepe Roșu pe colegii lui.

- Da, Roșată, le-am arătat locurile pe unde, adesea, ca un bun mirean, am montat diferite tipuri de femei din alte nații, pentru a ridica gradul de frumusețe al bărbatului european.

- Măi inteligente, hai să halim, sau nu ți-e foame? zise Roșu către Codruț.

- Ba da, colegule, mergem, că mor de foame! Boscorodi scurt Codruț.

- De ce nu lași mapa în mașină, Codruț? îl întreabă curios Roșu.

- Vreau să le știu în siguranță, Roșule, că mă omoară șefa cea mică! răspunse vesel.

- Da ce, băi fraiere, crezi că aici se fură din mașină? îl apostrofă prahoveanul.

- Nu cred, măi! Dar eu vreau să le știu în siguranță, nu înțelegi?! exclamă el.

- Lasă-l în pace, măi Roșule! Poate omul doarme cu pașapoartele sub pernă, să învețe genealogia calului de sport, îl contră în glumă Jean, grupul izbucnind în hohote de râs.

- Băi vrăjeală, hai mai repede cu bagajele tale, că mi-e foame! sări cu gura Roșu.

- Da, așa este! Țsta e rău de foame. La ora asta nevasta lui îi dădea în gură mâncare proaspătă, cum dau mamele la bebelușii lor, nu, Roșeață?! spuse sec Tismănanu prietenului său.

- Ha, ha, ha! Ce mișto ți-a zis Tismănanu! Să moară mama, Roșule, dacă nu te-a ghicit la fix! răspunse extaziat Codruț.

- Mare javră ești, băi Dâmbovița! rosti sec Roșu, a cărui chelie se înroși.

- Fraților, nu vă mai certați, că așa ajungeți la scandal! le zise conciliant Jean, stând retras într-un colț al camerei unde locuiau Tismănanu, camera fiind cu vedere spre un bulevard cu patru benzi de circulație, stradă care șerpuia aproape paralel cu apa tulbure a Innului care traversa cu valurile sale învolburate orașul din inima Alpilor.

În camera cochetă de la etajul întâi, cu două paturi

mari, stăteau Tismănanu și Roșu, deoarece așa fuse stabilit încă de la plecarea din București. Amândoi, însă, își trădau ușor superioritatea față de oamenii din jur. Tismănanu era palid și tras la față, cu ochii încercânați, umblând ca năuc prin cameră, în timp ce Jean, care-i privea, era destul de proaspăt, cu chipul ca de porțelan de Sèvres și ochii albaștri strălucitori, ce se învioraseră după dialogul subordonaților din grupul său.

Spontan, lui Roșu i se aprinse în ochi o pâlpâire neliniștită, dar blândă și plină de bucurie, prin faptul că-i domina puțin pe mai vechii prieteni din gașcă, iar pe buzele lui ademenitor umflate stăruia un zâmbet vesel și prietenos. Mișcându-se grijuliu de colo-colo, prin camera cu vedere la stradă, acesta privea, prin ferestrele larg deschise, luminile generoase ale orașului împodobit de sărbătoarea Sfântului Petru. Căutând să se facă înțeleș de colegii săi, Jean strigă elegant la aceștia, lovind cu putere palmele de șolduri:

- Mergem să mâncăm, colegilor, sau o mai frecăm prin cameră? le strigă el.

- Sigur că da, nea Jeane! Văd că-ți este foame, nu? întreabă Roșu, ridicând privirea.

- Nu așa de rău, dar mi-e foame! Apoi mâine merg atâția kilometri prin munți! Trebuie să fiu bine hrănit, nu-i așa? le comunică ferm bărbatul.

- Măi, să fie! Hai, bă, să mâncăm, că ne bate nea Jean, așa cum e de flămând! spuse cu glas târăgănat Codruț, care stătea în pragul ușii și-i privea mirat pe colegii săi.

- Hai, Roșule! se auzi vocea lui Tismănanu, cel care îl tot înțepea pe colegul său. Ce dracu te gătești ca o fată mare la măritat?! răcni cu tupeu bărbatul cel tânăr către cel care i-a fost inițiator în echitație.

Fața lată și stacojie de oboseală a lui Roșu se schimbă în chip ciudat, iar obraji-i căzură, dezumflându-se ca aluatul. Pupilele i se contopiră cu albul ochilor în niște pete tulburi verzi –cenușii, barba îi tremura, iar cu mâinile lui pistruiate frământa nervos șapca neagră, marca Puma, primită de la domnul Jean, cea pe care adesea o arăta celorlalți prieteni, mândrindu-se cu ea. Roșu, cu o privire ursuză, nervos că ceilalți nu ies din cameră, lovi puternic cu piciorul în podea și răcni:

- Duceți-vă dracu de bulangii! Am plecat la masă! apoi făcu stânga-mprejur și porni vijelios pe scările înguste din lemn de brad, spre parterul hotelului.

- Am plecat și eu cu Roșu, măi copii! Vă așteptăm jos, la o bere germană, bine? le spuse Jean râzând.

Călcând atenți pe scările vechi din lemn masiv, care miroseau a motorină, au ajuns în micuțul restaurant aflat la parter, în stânga recepției. Din ușe au vizionat cochetul local, apoi cei doi bărbați au luat loc la o masă de opt persoane, cerând politicos un meniu, în limba lui Goethe. Un ospătar pistruiat, cu părul blond spălăcit, care era pe jumătate beat, le aduse rapid celor doi cartea de bucate, văzând că oaspeții săi au o foame supărătoare și ascuțită, care le săcâia stomacurile obosite de drumul lung, parcurs de la Mogoșoia până în munții Tirolului de Sud.

Văzând că ceilalți băieți nu au de gând să coboare, rămași pe sus care pe unde apucase, Jean comandă

(continuare în pag. 20)

cu zâmbetul pe buze ospătarului – care era și patron al localului – un șnițel vienez și o salată. A mai comandat și o bere la halbă, dar și pâine prăjită. Cum plecă ospătarul, acesta luă un baton cu susan, de tip grisină, dintr-un coș de pe masă, întinse în sare și, oferindu-i și lui Roșu un alt baton, au început să mănânce cu poftă. Cei doi bărbați au înfulecat rapid toate grisinele pentru a le mai potoli foamea și s-au apucat de bancuri și snoave.

- Ce fețe au nemții ăștia, băi Roșule! spuse Jean lejer, pe un ton blând.

- Da, nea Jeane, dar eu cred că și ei zic același lucru despre noi! răspunse Roșu, în vreme ce gustă o gură de bere din cele două halbe aduse de austriac și lăsate pe masă.

Din senin, pe ușa grea de stejar a restaurantului din hotel, vopsită în maro închis, au apărut, râzând cu o veselie debordantă, Tismănanu și colegul său, Codruț Diaconescu, un tip ra scund și slab, aducând la înfățișare cu o claie de fân de munte, îmbrăcat într-o tunică de tergal de culoare închisă, pe care colegii nu o mai văzuseră pe el. Haina, cusută-n stil bavarez, avea guler scurt din postav negru, fireturi la manșetă, iar pe mâneci erau cusuți nasturi de aramă, cu petice mari din fetru verde, cusut și el cu fir aurit în jurul coatelor. Din când în când, se întorcea spre ceilalți colegi care veneau râzând din urmă, ridicând mâna în gesturi ample, explicând celor din spate cine știe ce. Când dâmbovițeanul ajunsese aproape de masă, ridică capul și porunci cu asprime celorlalți ce cârcoteau bine dispuși:

- Hai, băi puturoșilor, mai repede, că se răcește ciorba. Hai, puturilor, să halim și noi ceva, aici prin Tirol, țara lui Mozart, nu?! spuse el.

- Nu-i nimic, măi Codruțe, că o încălzește fata aia blondă de la bar, ce zici? completă Roșu cu glas tare, privind agale cu ochii lui de vulpe ce tronau sub chelia strălucitoare.

- Salut, băieți, ce-ați comandat, fraților? întrebă curios Tismănanu.

- Am luat câte o bere, șnițel vienez și, evident, o salată bavareză și m-am uitat în meniu; cred c-am să-mi iau și un profiterol, spuse Jean, în vreme ce turna în salată ulei și oțet dintr-o olivieră mare, care era așezată în mijlocul mesei din lemn masiv.

- Tu ce iei, Roșule? Vrei și tu șnițel vienez, ca băieții ăștia? întrebă Tismănanu.

- Da, mă, așa voi lua și eu! Ai să râzi, dar vreau tot un șnițel vienez și bere fără alcool, răspunse Roșu, cu fața purpurie de supărare pentru că ucenicul său îl lua mereu la mișto.

- Lasă-l în pace, băi Codruțe, că e meșterul tău! Nu-l mai lua la mișto, ce dracu! Nu vezi cât este de mare? Poate-ți dă ăsta o carabă de nu te vezi! îl înțepă Jean pe bărbatul cu două capete mai mic decât Roșu.

- Stai liniștit, domnule Jean, că io sunt mai micuț, dar ... ăsta-i mare și prost. Îl bate și nevastă-sa, zău așa! spuse învățăcelul către Roșu, izbucnind într-un hohot de râs molipsitor.

Masa românilor din cochetul restaurant tirolez a început cu un hohot gălăgios de râs, fapt ce-i făcu pe trei nemțâlăi din local, care erau morți de beți, să-și întoarcă capetele.

La un moment dat, prin ușa batantă dinspre holul care venea de la recepție, a intrat în salon, cu pași

grațioși, o cehoaică tânără și brunetă, cu un piept perfect, ca doi pepeni, cu capul gol, cu două cozi despletite pe spate. Ochii săi negri ca doi tăciuni sclipeau în mijlocul feței sale albe, lângă buzele groase și senzuale, cu carnea roșie ca de curcan; femeia frumoasă fiind urmată de un bărbat de 75 de ani, micuț de statură, burtos și cu o chelie pronunțată.

Cum o văzu, Roșu căscă ochii mari și scânci cu un zgomot surd, ca un câine lovit, după care rămase mut. Pe față i se citea încântarea, vreme-n care i se strângea inima, simțind o uscăciune fierbinte în gât, iar din pământ avea impresia că acum cresc spini ce-i străpung adânc și inima, și ceafa, rupându-i dureros carnea obosită.

- Ce faci, măi Roșată, ești vrăjit? întrebă Tismănanu cu sictir în voce.

- Nu vedeți, mă, că nu mai aude, fraierul?! spuse Jean.

- Dacă-l vede nevasta, îl castrează! adăugă Codruț.

Văzând efectul halucinant al femeii pe fața lui Roșu, un austriac de vreo 60 de ani s-a oprit între acesta și femeie și a făcut din mână de sus în jos prin fața ochilor săi, vreme de câteva secunde, lucru care cu greu a reușit să-l trezească din reverie pe român.

- Băi papagalule, ce pizda mă-tii faci? Așa prost ești, mă? N-ai mai văzut o femeie, prostul satului? îi spuse Tismănanu revoltat și cu un vizibil sictir în glas.

- Frate, vezi ce mișto e gagică? spuse cu vocea pierdută Roșu.

- Văd, mă! Și dacă-i mișto, ce dacă, boule? Trebuie să cazi așa în transă, prostule?!

Când prietenii dialogau de zor, un omuleț burduhănos și cu fața rasă veni aproape de Roșu și, holbând la el niște ochi spălăciți și rotunzi ca doi bănuți, înconjuțați de un păienjenis de vinișoare, începu să-și fluture iarăși mâna lui scurtă și să-i zică-n gura mare, evident în limba germană:

- *Das ist frau der hotel besitzer, meine herren!*

- Ce zise nemțâlăul ăsta beat și urât? întrebă curios Roșu.

- Spuse că-i femeia proprietarului de hotel, dragul meu, răspunse Jean, care râdea cu gura până la urechi de slăbiciunea lui Roșu pentru femeie, în general, dar, mai ales, de scurtcircuitul care îl lovea pe bietul om la vederea tinerei.

- Prostule, peste tot unde te iau cu mine mă faci de căcat! rosti cu gura plină Tismănanu, care înfuleca cu poftă o chiflă cu susan, stropită cu o gură de bere.

Stând pe scaun cu ochii ațintiți pe geam, Jean Mogoșanu revăzu o imagine dragă lui, din timpurile de demult petrecute la Mogoșoia. Retrăia cu emoție mută o plimbare în trăsura bunicii sale, Elisaveta, și vedea aievea cailor care urcau la pas o coastă de deal în partea de sud a satului, pe care sătenii o numeau *în Lupu*, pe malul gârlei, unde apa șerpuia lin, dar sălbatic, așa cum era cursul ei la poala pădurii, loc unde copilul Jean se scâldase adesea.

Deseori, acesta se sălta pe scaunul trăsorii, ținându-se cu o mână de umărul sigur al bunicii sale și cu cealaltă își așeza cozorocul șepcii, astfel încât să nu-i intre soarele-n ochi până treceau de culmea delușorului. Apoi se așeza cuminte pe scaun, strecurându-

(continuare în pag. 29)

Cezarina ADAMESCU

**POEZIA CA EXERCİTIU CONTINUU.
GLASUL TĂCERII INFINITE**

Adrian Talabă, *Neostoitele cuvinte*,
Editura "Dunărea de Jos" Galați

Aflat la cel de-al patrulea volum de versuri, Adrian Talabă își justifică ascensiunea lirică și noua viziune asupra poeziei contemporane. E greu să-ți faci un nume între atâtea mii de confrăți condeieri care scriu de o viață, căutând noi forme de expresie ca să fie cât mai originali. Acest exercițiu continuu are loc, după ce poetul s-a afirmat la unele concursuri în străinătate, fiind recompensat cu premiul câștigat recent la Madrid.

Veșnic în căutarea iubirii, poetul își umple spațiile goale ale sufletului cu frumosul promițător existent în oameni și lucruri în miezul dorului fără suspin. Până când vălul nopții "ia locul înserării", iar luna "face cărare / prin iarba netunsă" printre umbre plecate-n vis căutând lumina" (cărare netunsă). Pasteluri moderne ca și scriitura care a părăsit canoanele clasice, iar acum, exprimate sintetic, cât mai eliptice și fără semnele principale de punctuație, caută să ajungă la esența cuvântului.

Pentru autor, "cuvântul / e mugur de vers", "grai viu al inimii" (Cuvântul).

Uneori, "Liniștea nopții / tic, tac / glasul pendulei / gânduri vorbesc / în tăcerea infinită / însingurat / caut nemărginirea / spre cer poate dincolo / ascultă! / țipă amintirile în urma ta / Doar pendula / tic, tac..." (Disperare).

Adrian Talabă scrie o poezie de stare, cu gânduri care vorbesc, tăceri infinite, însingurări, căutări, cicatrici ale durerii, amintiri care vociferează, glasuri de clopote, "trezind văzduhul / a rugăciune", "un ceas beteag / fără orar", minute fără margini, "umbre plecate-n vis", speranțe muribunde, ș.a.

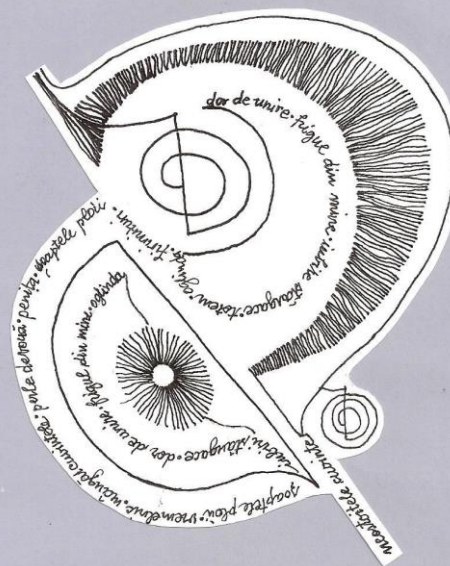
Dar cel mai bine sugerează această stare, următoarea poezie: "Spațiu gol / oftat prelung / iubire de negăsit / caut / nordul pe harta sufletului / tăceri țipate / printre lacrimi / dor de / amiază fără suspin" (Amiază fără suspin).

Dar cel mai mult, se revarsă toate acestea în următoarele versuri: "Speranțe muribunde / rătăcite / în flăcări din trecut // fereastra deschisă / privește tristețea / cerul coboară / peste gânduri // mă izbește parfumul tău. // Și viața are umbre" (Dor de tine).

O poezie patriotică despre Unire a luat premiul II la Getafe-Madrid: "Umbre din străbuni / eroi de neam / zi sfântă / scaldată-n / lacrimile speranței / unind două principate / un singur domnitor / o rugăciune / dor de unire / în dragoste de țară / prinși în hora / circumscrisă / întregului neam românesc" (Dor de Unire).

Poetul – este un căutător al izvoarelor de lumină care merge în urma timpului "rătăcit încă din noapte / izvoare de lumină / curg sub raza lunii / uimit de umbra / soarelui

Adrian Talabă
Neostoitele cuvinte

ce nu se vede / cum frunzele vieții / cad una câte una / uimit de cicatricea durerii / care nu se lasă ștearsă / de graba răsăritului / ce-aleargă spre apus / dreptul meu la uimire" (Dreptul la uimire).

Se constată o oarecare lejeritate în construirea versurilor, fără să conțină măsură, rimă, ritm, eufonie. Doar simplitate până la dezgolirea de sensuri. Și totuși, emoționează prin caracterul sincer al transmițerii, ca și când ar solicita îngăduință. De aceea, poate, merg direct la suflet.

Autorul și-a câștigat simpatia prin discursul sincer, ca între prieteni, fără pretenții deșarte. Jocul locurilor de pe podium, se pare că nu-l interesează. El scrie în virtutea faptului de a exista, de a respira. Mănuiește condeiul cu perspicacitate, cu îndemânare, se mișcă rapid, ca un alergător de cursă lungă, cu flacăra olimpică în mână. Și duce flacăra mai departe, neobosit. Odată intrat în mâna cuvântului, nu se oprește decât la capăt. După ce și-a atins obiectivul. Versul său capătă substanță, profunzime. Și acest obiectiv este de a-și împărtăși mesajul. Alături de el, ca parnener de întrecere este Isus Cristos.

Cu ochii discipolului, Adrian Talabă aduce un omagiu lui Eminescu văzând în tot ce e frumos în natură, persoana poetului neamului românesc, în stele, Luceferi, lacul cu nuferi, teiul, plopii fără soț. El este în toate și toate cuvintele respiră prin el: "Vezi plopi / spui Eminescu / sălcii la mal / spui Eminescu / teiul cu miros suav / este Eminescu / luceafărul de zi și noapte / este Eminescu / codrii îmbrăcați / în zale de aramă / sunt Eminescu / izvor de origini latine / vers de iubire / poezie, cântec / Eminescu" (Eminescu).

Un peisaj hibernal ne aduce aminte de iernile de altădată. Autorul asociază frigul de afară cu propriul frig și furtunile care-l mistuie pe dinăuntru: "Adieri de

(continuare în pag. 22)

(urmare din pag. 21)

vânt / nasc furtuni / ninge / țigla munților e albă / frigul adus de Crivăț / îngheață gânduri / cuib de frig în mine / motanul toarce / la foc de teracotă" (Frigul din mine). Până și toamna "moare de frig" (Habar n-am). De aici se iscă suspiciunile, întrebările: "trăiesc în timp / sau timpul în mine", se întreabă poetul. Acest lucru stârnește oarecare incertitudini, confuzii: "de unde vin / cât stau / când plec / unde mă duc / habar n-am. (Habar n-am).

Pentru poet, iubirea e "o vulturoaică": "Încurcate cuvinte / priviri îngropate-n abis / timid, caut în vise / brusc, iubirea o vulturoaică, / îmi sare în spate scoate un țipăt / sparge cochilia! / nu fugi! / stângaci / învăț să spun te iubesc" (Iubire stângace).

Dimensiunea spirituală iese la iveală în timpul rugăciunii care nu e altceva decât o iluminare, "icoana odihnei veșnice": "Călătorind / printre aștri / Creatorul / isprăvi lucrarea / iluminare / în rugăciune / cu spirite vorbind / icoana odihnei veșnice" (Lirica unei sâmbete). În manifestarea credinței, e nevoie de multă lumină, lumina din zare, lumina - eternă stăpână, în care "păsările sorb bucuria zborului" (Lumina din zare).

Poetul are perspicacitatea de a surprinde momentul esențial când: "apusul se revarsă / roșu peste orizont / înserarea frânge aripile luminii / în semiobscuritate // din zare scânteie de stea" (Târziu).

Un discurs simplu, succint, limpede, cu versuri scurte de 2-3 cuvinte, curățit de impurități, ca o abluțiune cu apa lustrală rămasă din arderea crenguțelor de finic din Duminea Florilor. Ca să intri curat în Patimă, să participi la Jertfa Pascală și la Misterul Credinței: Moartea și Învierea Domnului nostru Isus Cristos.

Și o scurtă meditație: "Sufletul / în drumul său / spre eternitate / coboară din vârful visării / până pe pământ / luminând speranța. (Meditație).

Nu o dată, poetul își radiografiază sufletul și ceea ce vede nu e deloc pe placul său: "Trist / obraz brăzdat de riduri / treceri prin timp // port haina durerii / privesc în palmă / linia vieții se frânge // se lasă întunericul / dispar ultimile secunde / sfârșit de destin // chip pe o cruce / în lumina / cea fără de umbră" (Trist).

În singurătate, într-un răsărit de orizont la malul mării, ascultând zbaterea de valuri la țarm, poetul are trăiri ascunse de după perdeaua de gânduri, ca niște atingeri mângâietoare de trup, pe care le așteaptă de-a lungul eternității sale de-o clipă. (O eternitate).

Și peste tot, intenții de pasteluri, cu imagini frumoase, blânde, luminoase, care te îmbie la viață. Unele seamănă cu niște definiții, altele sunt aforisme poetice și chiar axiome. Tenta filozofică este evidentă. Zborul este un element comun poeziilor. Și pentru Adrian Talabă e o cale de susținere lirică: "Pluta din vis": Pleoapă / peste pleoapă / vis de noapte / zbor cu pluta / sâmbânță de codru / fermecat covor de gând / mângâi un nor / o stea / zbor spre cerul sufletului / cu pluta din vis". Și: "Plutiri în văzduh": Vulturi, / lorzi de zări / aripi deschise / dor de îmbrățișări / gânduri, / în zi senină / plutiri în văzduh / dor de lumină".

Și o încercare de definire a acestui magician numit Poet: "Poetul / Dirijor de condei / cuvintele-i dansează / pe portativ // diapazonul / sentimentelor / magician, / inimă de spirit / lumina din suflet".

Și o meditație despre viață și moarte în cimitir, locul de odihnă al celor mulți: "Prin cimitir": În liniștea tăcerii

infinite / plîng lumânări / miroase a sfârșit de drum // lespezi reci / cruci cu scris neclar / nume de odinioară // în tihnă / spiritele / așteaptă urmașii / într-o aducere aminte".

Cum altfel să privești nevăzutul din om, altfel decât prin Poezie? Acest lucru vrea să-l sublinieze poetul: "frumusețea din vers / poem ca o mare lumină" (Privește).

În sintonie cu fenomenele naturii, ploaia, vântul, ninsoarea, sunt și stările poetului: "Rămâi cu mine": Cer senin / brusc se tulbură / plânge norul / sunt trezit de tropăitul / picăturilor de ploaie // din cântecul de aseară / în învelișul nopții / doar corzile chitarei / vibrează // strecurată-n / în gândurile mele / să pleci e greu. // Rămâi cu mine".

Dar iată că mai sunt și rătăcirii, răscruci, tainice poteci, îndoieli, confuzii: "Rătăcesc": "ca zborul frunzei / pescărușii de țarm / raze de soare în nori / și stele în zori // cum rătăcesc / iubirile în amintiri / stropii de ploaie pe pământ // nu mai ești / sunt trist și singur, mamă".

Caritatea creștină se poate manifesta, ajutându-l pe semenul tău: "Să-i fii de ajutor": "Mâna s-o ridice / spre cer, nu poate / dar tu te poți ruga / pentru el // de alergat nu poate / dar tu îi poți duce mesajul // de privit nu poate / dar tu îi poți descrie peisajul // de vorbit nu poate / dar tu îi poți citi pe buze // da, tu, îi poți fi de ajutor". Când cuvintele nu-l mai ascultă, când mâna e obosită, poetul scrie cu gândul: "Sătul de cuvinte": "Sunt sătul de cuvinte / o idee latentă am demult / să scriu cu gândul / e libertatea deplină / pavăză pentru sentimente / punte spre iubire / e muzică, e inspirație / se pot stăpâni / se pot teleporta / devenind cuvinte / așadar m-am hotărât / scriu cu gândul".

Un foarte frumos pastel despre ploaie, în care se împletește poezia cu dimensiunea spirituală: "Șoaptele ploii": "Vântul scutură norii / cerul coboară pe pământ / lacrimile Domnului / udă sâmbânța vieții // picături în geam / șoaptele ploii // în zare un curcubeu / poartă mirosul ploii".

O foarte frumoasă metaforă a iubirii e cea existentă în poezia: "Stalactite, stalagmite", în care cei doi, bărbat și femeie, formează o coloană de picături "unite trupuri / două toarte / aceeași amforă".

Și o reflecție filozofică despre Timp: "Fără de răsărit și apus / n-are astâmpăr nici / în nisipul din clepsidră / alergător clipă de clipă / oră după oră // umbra timpului lasă urme / neștergătoare // trec / zâmbete, / speranțe / rămân doar amintiri" (Timpul).

La sfârșit, poetul a inserat o meditație lirică despre Vremelnicie și Veșnicie: "Umbre suntem / rătăcind pe Pământ // vremelnice e totul / zâmbetul / pașii / iubirea bucuria // doar amintirile / rămân / ca să piară și ele // lumina / fără de umbră / rămâne cu noi" (Vremelnice).

O poezie stenică, liniștitoare, care-ți conferă confort spiritual, o stare de bine și mai ales, speranța într-o lume mai bună.

(prefață la volum)

Constantin STANCU

Despre un Rai ce nu se poate divide...

Cu volumul de versuri *Fereastra deschisă* (Ed. Art Book, Bacău, 2018), Sorin Micuțiu se lasă dus de valul poeziei. Generozitatea, bucuria de a mărturisi credințele sale, iubirea, viața simplă animă poeziile sale. Titlul este inspirat, denotă deschiderea spre lume, spre alte orizonturi.

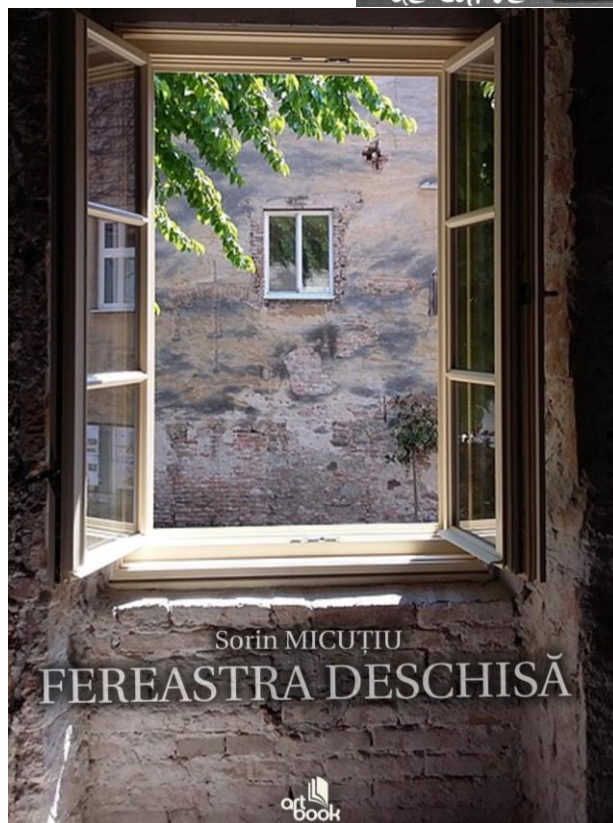
Volumele anterioare, *Vindecăt de nevisare* (Ed. Art Book, 2012) și *40* (Ed. Art Book, 2015) au anunțat temele sale preferate. Iubirea de oameni, credința creștină, gândurile care dinamizează viața, întrebările și răspunsurile pe care la primește, toate aduc o notă de lirism, pace și împăcare cu sine. Poezia a devenit astfel locul unde se petrec multe taine personale. Pendulând între rugăciune, confesiune, recunoașterea celor dinaintea de sine, așteptarea care aduce roade în versuri, el se regăsește și își proclamă identitatea. Se simte presiunea timpului asupra sa, timpul este capcană și eliberare, modul în care viața capătă sens. Poți iubi, te poți mira, sărbătorile aduc lumină și cuvinte calde, lumea este mai încăpătoare în astfel de zile. Fereastra rămâne deschisă, poezia are altă dimensiune, vorbele modelează sufletele. Autorul își asumă libertatea ca un dar, poate alege între a fi și a nu fi, poate accepta harul care i s-a făcut.

Cristina Ștefan, cea care scrie prefața la volum, afirmă: „Am ales împreună titlul **Fereastra deschisă** dată fiind simbolistica puternică a sintagmei. În religia creștină *Fereastra* este simbolul Fecioarei Maria iar deschiderea sa permite pătrunderea nestingerită a luminii, lumina ca purificare sufletească, ca intrare a luminii divine. De aceea, marile catedrale creștine au ferestre în vitralii prin care să pătrundă lumina sfântă a „*Ierusalimului ceresc*”, în fapt reprezentând spiritul divin...” (pp. 8-9).

Volumul are mai multe paliere: *Fereastra deschisă*; *Semințe de credință și Psalmi de suflet*; *Poezii dedicate*. La acestea se adaugă prefața și, la final, câteva date despre Sorin Micuțiu. Din acestea înțelegem că autorul preferă poezia trăită, poezia religioasă, poezia dedicată celor care l-au atins cu aripa spiritului și l-au ajutat să atingă maturitatea omului care speră, crede, se străduiește să empatizeze cu semenii.

Prima poezie, *Poveste de viață*, aduce nostalgia după copilărie, anii frumoși ai devenirii. Ca în principiul vaselor comunicante, el se pliază pe legenda regelui David, psalmistul. Se revede ca păstor la oi, apoi ridicat pe treptele sociale, poezia fiind locul în care poate mărturisi miracolul și harul.

Iubirea este taina la care se raportează mereu. Dar

iubirea este atinsă de tăceri: „prefer tăcerile în doi/ când e o mână lângă alta/ necuvintele sunt dumnezeiești”(p. 17).

Nostalgia după vremurile care s-au topit, după gesturile simple și profunde, venind din veșnicia satului, îl fac pe poet să recompună clipele de aur ale vieții: „*mi-e dor de-o mămăligă aburindă / abia răsturnată din ceaun / de mâinile tatei pline de râvnă / și de ața aceea albă întinsă ca pe o strună / tăind de jos în sus felii în care se văd cartofii / mi-e dor să adorm în grădină / cuibărit în căpița de fân / să simt cum toarce ca o pisică / în suflet copilăria*” (De dor, p. 20).

De reținut ultimele versuri, *copilăria toarce ca o pisică în suflet*, vindecând prin vibrație, ființa omului. Versuri simple, capabile să aducă miracolul cinei de taină pe care o prețuia fiecare familie, sub aripile anilor.

Alteori preia simbolul ritualurilor de sărbători: „*tăcerea frământă gândurile/ prescuri în zi de Paști*” (p. 22).

Există o capacitate de a fixa momente speciale în timpul care ni s-a dat, e luptă cu timpul (pentru a parafraza un poet), există trecut, prezent și viitor când îmbrățișezi timpul: „*azi mă dezleg de el/ fără un plan de evadare/ îmbrățișez vântul/ sfidez ecourile trecutului/ și iubesc/ gustul sărat al lacrimilor/ nu am știut că e același/ atât la tristețe cât și la bucurie*” (p.25).

De obicei calendarele ating ființa omului, cel credincios simte că anul începe în septembrie. Este și o tradiție veche, autorul o evidențiază, ființa este atinsă de posibilitatea saltului spre cer: „*septembrie/ cu aripi de humă/ scâldate în ploii binecuvântează-mă/ să zbor/ nu pentru a fugi de sine/ precum cândva Icar/ vreau doar să frâng distanța/ dintre pământ și cer*” (p. 28).

Ca orice poet, Sorin Micuțiu aderă la panta visului,

(continuare în pag. 24)

visul este un reper, un punct de sprijin, lirismul vine din dorința de a prinde povestea raiului: „*statornic e doar visul/ cuibărit în noi/ în fiecare dimineață/ ne spune altă poveste/ despre un rai/ ce nu se poate divide*” (p. 34).

Realitatea pune presiune pe ființa umană, există capacitatea de a face saltul prin bucuria posibilă, dorită: „*dincolo de realitatea zilei/ e Veșnicia și bucuria de a trăi*” (p. 39).

Perspectiva celor care au suferit în închisori pentru dreptul la credință, speranță, frumusețe apare în poemul *Când beciul securității devine birou*, un poem ce relevă suferința celor condamnați nejustificat. Este puterea memoriei de a realiza că fereastra este deschisă în curtea interioară, închisorile au blocat timpul, istoria, ființele. „*de n-ar fi zăbrelele / fereastra deschisă / spre curtea interioară / durerile din ziduri și / moartea topită-n podea / foile ar rămâne virgine / din litere oarbe strigând / fantome / în celula mormânt*” (p. 51).

În alt poem ni se transmite fericirea simplă a copilăriei, un anotimp al purității, treaptă pentru o maturitate așteptată, omul fiind bogat prin acest sentiment al fericirii continue: „*cât de bogat eram în copilărie/ în grădina casei/ încăpea toată lumea/ la piept încălzeam fericit/ puful păpădiei purtătoare de noroc/ alergam timpul/ revelația maturității/ era inocență și vis*” (p.53). Elementele fericirii: grădina cu infinitul aparent, legătura cu natura umilă, timpul ca o posesiune perpetuă, iluzia dintre ieri și azi, puritatea clipei trăite, jocul (*alergam timpul*).

În ciclul *Semințe de credință și Psalmi de suflet*, Sorin Micuțiu aderă la o poezie de inspirație creștină, deschiderea și generozitatea exprimă o credință sinceră, fără jocuri de limbaj: „*Azi Te simt lângă mine / Cum vii, Dumnezeu, / Și îți pui palmele sfinte / Pe creștetul meu / Mă iartă!... / Crezusem că adie vântul, / Dar erai Tu, Cuvântul!*” (p.93).

Credința sa este declarată, are bucuria de a o exprima, scribul are o afinitate aparte pentru Traian Dorz, o exprimă în poezii dedicate, amprenta lăsată de poetul creștin se simte în versurile prezente.

Și ciclul *Poezii dedicate reflectă capacitatea de a privi spre modelele care i-au stat în față, cei apropiați, cei credincioși, cei care i-au oferit tipare de trăire „sub soare”, cum se exprima Ecclesiastul în Biblie. Sunt semne în timp, cu memoria deschisă spre alte perspective: „Iartă-mă, Doamne! / Atâta-mi vine-n minte / Căci nu mai am cuvinte... / În fața morții / Mă cutremur / Mi-e teamă și tremur / Și mă-ntreb cu gândul dus / Oare eu voi ninge-n sus?”* (p. 110).

Peste toate, timpul mișcă perspectivele, autorul simte cum viața îi atinge modul de a privi lumea, de a înțelege, deocamdată peisajul este neclar, va veni vremea când vom vedea toate mai clar, explicit, fără ambiguități.

„*E-așa de greu adeseori, ca după-o viață-ntreagă / Să ne vedem, înduioșați, pălind iubirea noastră / Să ne mirăm că inima nu vrea să înțeleagă, / De ce privim încețoșați mai des de la fereastră*” (p. 116).

Sorin Micuțiu s-a arătat generos în volumul acesta, a ales un titlu potrivit și marcat de speranțe. Bazându-se pe formele clasice, pe teme sigure, cu un limbaj propriu, el a realizat o sinteză a trăirilor sale, a căutărilor, dovedindu-și sieși, dar și cititorului că lumea poate fi un loc frumos, atins de fulgerul poeziei. Ar trebui să-și cristalizeze temele, ideile în formule stabile, uneori generozitatea poate

duce la risipirea zicerii. Ar merita efortul, exemplele sunt multiple, chiar în Biblie, în cartea *Estera*, nu este scris numele lui Dumnezeu, doar o poveste despre femeia ajunsă regină și responsabilitățile ei. Dar Dumnezeu este prezent implicit prin derularea evenimentelor. Pe de altă parte, poezia religioasă românească are/a avut reprezentanți de seamă în poeți de primă mărime: Ioan Alexandru, Paul Aretzu, Eugen Dorcescu. Exemplele lor sunt solide și pertinente, temele credinței profunde aducând la suprafață mesajul adevărului trăit. Mai putem adăuga pe Lucian Blaga sau Tudor Arghezi cu poeziile lor rămase ca semne în literatura română și în lista canonică existentă.

Cu siguranță, Sorin Micuțiu va reflecta asupra stărilor sale când va scrie poezie, pentru a rămâne pe stânca versului atins de fior...

LANSARE DE CARTE

SĂMBĂTĂ 13 APRILIE
11⁰⁰
Str. Domnească, nr. 58

LANSARE DE CARTE

studiu de bărbat trăgând o sfoară

PREZENTARE:

NICOLAE TZONE
Directorul editurii Vinea

PETRE RAU

MODERATOR:

DANA VLAD

Moment muzical oferit de artiștii
Teatrului Național de Operă și Operetă
„Nae Leonard”

VOCE
CLAUDIU RUSU

PIAN
CIPRIAN OLOI

Tudor
Cristian
Rosca

GRAFICĂ: *Dana Leacățuș*

Casa Țărilor

TEATRUL NAȚIONAL
de Operă și Operetă
„Nae Leonard”

Sandu TEODOR**iubirea nu e de ajuns**

iubirea nu e de ajuns
 mi-ai zis
 dar n-am înțeles
 pentru mine era absolutul
 pe care-l strigam că există
 nu doar ca un adevăr filozofic
 nu o înscenare a realității pe care viața o aștepta
 pierdută în ochii tăi
 în brațele tale
 în mirosul pielii tale albe
 simpla prezență a ta
 aducea liniște lumii mele
 pe care unii doar și-o închipuie acum și în toate
 viețile
 netrăite de după reîncarnare
 și n-o găsesc
 doar suferință
 ți-am zis că ești coala mea de hârtie albă
 pe care am scris
 începutul și sfârșitul
 dar, probabil că
 iubirea nu e de ajuns
 pentru că viața e un vis netrăit
 cu personajele care am fi putut deveni
 într-o altă dimensiune
 doar o poveste frumoasă fără titlu
 scrisă cu tristețea unui etern
 visător anonim
 care a crezut că absolutul
 nu e doar o concepție filozofică.

un țipăt sinistru

în liniștea mea de la capătul mâinilor întinse
 alunecând până la capătul zilelor rămase
 un țipăt sinistru
 se oprește brusc
 înfipt în ultimă bătaie de aripă
 a tăcerii
 la auzul sângelui
 ce curge liniștit
 prin șanțurile nopții
 pline cu morții ce fug haotic după lumină
 cautându-și ochii

iar când obolesc și se prefac că-și trag
 sufletul
 de fapt
 stau la pândă și strigă disperării
 - ucide-i cu sânge rece!!!
 ca pe ultima noapte dintr-o viață întreagă
 pe toți jefuitorii de morminte
 care dezamăgiți, n-au furat nimic...

în liniștea mea
 încă mai ascult
 disperarea fiecărui țipăt
 călcat în picioare
 ce se lasă ucis
 de oameni fără umbră
 și demonii ce sunt convinși
 că nu există.

obsesie

aici
 azi
 încă mai zăresc
 ultimii pași lăsați
 de viitoarea iubire pierdută în trecutul adânc
 despre care
 eu
 am crezut
 că în filmul acesta
 sunt cel de atunci
 când zburam atât de sus
 și fără sa bat din aripi
 imposibilul devenea posibil
 de fapt
 aici și acum
 doar umbra
 cred că a rămas neschimbată
 tace ca și atunci
 chiar dacă e învechită și ruptă în bucăți
 pentru că așa a fost scris scenariul
 să fug de mine atunci când stau

dar
 mă oprește cea mai puternică forță
 dorința
 dincolo de liniștea privirilor
 din camera goală
 ce desparte cele două lumi
 unde visele speranței nu pot fi triste
 și zborul înfrânt de infinit.

Dumitru BĂLUȚĂ

OLARUL

Oamenii din Siliște, sat plin de tradiții și moravuri, erau absolut convinși că o căsnicie temeinică se ține pe dragoste și încredere. Atâtea cupluri s-au realizat pe bune în sânul familiei, dar și cele mai tinere râvnesc la căminul acestei fericiri. Unele nu ezitau să-și etaleze relațiile de afecțiune, chiar dacă se mai întâmpla să aibă anumite divergențe. Comunitatea cunoaște mai multe nepotriviri decât arată rapoartele statistice oficiale despre căsătorii și divorțuri, dar este sigură că aceste istorii au pornit totuși din iubire. Însă, cu toată înțelepciunea sa, în cazul lui Nicu „Armașu din vale” și Matildei „a lu’ Cătănoi” chiar nu știa ce să creadă. Nu mai văzuse, nu auzise de așa ceva. Toate mințile luminate își dădeau cu părerea că ei nici nu aveau de unde să se iubească. Satul aștepta răbdător să vadă ce și cum va urma, pe când lui Nicu și Matildei prea puțin le păsa de gura lumii.

La drept vorbind, împreunarea lor s-a produs de nevoie. Nu se putea altfel. Băiatul, întors mutilat de la Războiul de pe Nistru, avea nevoie de un sprijin. Cel puțin, să-l ajute cineva ca, în fiecare zi, să-și „îmbrace” și „dezbrace” piciorul de lemn, meșterit de un tâmplar. La mâini nu avea întreg decât câte un deget, celelalte fiind retezate pe jumătate sau chiar de tot, care nu-l slujeau la asemenea treabă. Or, important era să fie aranjate bine curelușele de fixare și cataramele încheiate meticolos, altfel deplasarea n-ar fi una sigură. Dar câte altele nu le putea face de unul singur. El adesea se gândea să-și caute o pereche pe potrivă. Tânăra femeie avea și ea necazul ei. Rămăsese însărcinată de la Nică, frate-geamăn cu Nicu, care se prăpădise la război. Ea își iubea logodnicul și mort. De aceea era greu de spus, de ce l-a ales pe Nicu. L-a jelit sau din alte motive, cine știe. Prin sat circulau multe zvonuri. Bunăoară, că Matilda ar fi sperat ca astfel să-și potolească dragostea nestăvilă pentru Nică. Frații semănau între ei ca două picături de apă. Doar sufixele diminutivale „ă” și „u” se deosebeau, în acte unul fiind scriși Ion, iar celălalt Nicolae. Se mai vehicula precum că ea însăși „s-a legat” de gâtul „schilodului”. A fost așa sau ba, nu erau dovezi, iar ei, fără să se întrebe de cineva, în pragul postului Crăciunului, și-au legalizat cum se cuvine căsătoria. Atunci, la insistența miresei, Nicu și-a pus cravata pentru prima dată de la balul de absolvire a școlii. Și-a prins și ea o agrafă roșie în părul blond și arătau atât de solemn amândoi.

Matilda a devenit gospodină la alde „Armașu din vale”. Gospodăria era una văzută în sat, pentru că părinții lui Nicu au fost oameni de treabă. Cea care ar fi urmat să-i fie mamă-soacră murise înainte de război. De o boală ce i se trăgea, cum a spus medicul care a operat-o, „de la

prășit și păpușit la tutun”. La început, Matilda, fiind gravidă, nu prea avea cum să facă față treburilor casnice, dar se străduia să dea dovadă de vrednicie. Că nu-i va fi ușor cu nevoile soțului, se pregătise moral încă până a se lua cu el, dar mai era și socrul. Acela toată viața lui a muncit în kolhoz la tractoare. Acum abia își trăgea sufletul și tot ea trebuia să aibă grijă și de dânsul. „Fie! se gândi ea. Dacă trăia Nică, oricum aș fi fost nora lui și tot eu aveam să-l îngrijesc. De soartă nu fugi departe.”

Nicu urmărea străduințele soției și îl muștra conștiința pentru neputințele sale de a o ajuta. Îi era frică pentru trupul ei firav și însărcinat ce ar fi putut să cedeze. Se mai temea că ea s-ar dezamăgi și ar pleca de la dânsul. Nu dormea noaptea, se tot întreba dacă nu cumva a greșit cu căsătoria.

Matilda curând a născut. Cum ambii își doreau, a născut un băiețel, ca să poarte numele tatălui său – Ion, adică, Nică. Însă, nașterea a decurs cu probleme și ea a avut nevoie de transfuzie de sânge. S-a întâmplat ca Nicu să aibă aceeași grupă de sânge. „Iată că sângele meu, s-a gândit împăcat Nicu, ne-a împreunat la propriu.” La câțiva ani i-a născut și lui Nicu un copil, pe fiica Ana. Numele l-a ales soțul, în memoria mamei sale. Acum satul chiar că nu mai înțelegea nimic și se crucea: „Se iubesc soții ăștia ori nu se iubesc?!” Dar ei își vedau de treabă. Aveau o familie și trebuia să facă față situației.

De fapt, Nicu și Matilda duceau un mod discret de viață. Nici rudele nu prea reușeau să intre în „bucătăria” căsniciei lor. Tot ce aveau ori le lipsea împărțeau în doi. Bătrânul „Armașu din vale”, abia a apucat să-și vadă nepoțelii, s-a petrecut la cei drepți. Pentru Matilda grijile casei nu se împuținaseră, dar nu se lamenta. Bugetul casei lor îl alcătuia pensia de handicap a soțului, alocația ce se cuvenea veteranilor de război, indemnizația simbolică pentru o decorație destul de înaltă și veniturile din gospodărie.

Într-o zi Nicu a spus hotărât:

– Gata, nu mai stau la coada vacii să urmăresc cum tu te spetești pentru mine!

– Da’ nu mă spetesc cum îți pare, Nicule. Las’ că le dovedesc pe toate. Tu faci atât cât poți, că eu mi-am ales partea...

– Gata, am zis! Nu mai vreau să atârî de tine. Eu aș putea face mai mult.

S-a urcat în pod și a coborât lucrurile vechi ale bunicului său: o roată și multe alte scule de olărit. Câteva zile a stat în fața televizorului, căutând și urmărind programele de meșteșugării populare.

– Ce te terorizezi singur pe tine? Nu-i chiar atât de ușoară meseria asta. Un om întreg nu s-ar isprăvi, dar mite tu...

– Cum vine asta? Adică eu n-am brațe, n-am picioare? Bine, nu-s chiar întregi, dar piciorul teafăr ar putea da cu roata, ca ceasu’. Palmele nu-s întregi? Uite-le-s! Aceste două degete, unul de la dreapta, altul de la stânga, garantat că-s bune și ele la lucrat lutul! O să-l frământ, o să-l strâng în palme, cu degetele o să-l rostuiesc și tot așa până voi scoate din el ce-mi trebuie mie!

- E-hei, omule, dorințele tale...

(continuare în pag. 27)

– Nu crezi? Apoi că mai am și cap pe umeri. O să scoatem bani din lut. O să vezi ce trai va fi, Matilda! Poate nu chiar împărătește, că nici strămoșii mei n-au huzurit cine știe ce, dar nădăjduiesc să câștigăm bine cu oalele și ulcioarele, mama lor să fie!

Curând, fără prea multe explicații, Nicu a plecat la Iurcenii, „capitala” olarilor din părțile Nisporenilor. Bunicu-său avuse acolo niște colegi de breaslă. Spera să mai prindă pe cineva în viață, de la care să afle amănunte din îndeletnicirea lor. La o săptămână a dat telefon acasă și i-a spus Matildei să nu stea cu grijă, că ucenicia lui s-a încheiat. Însă, în drum spre casă, va zăbovi în centrul raional, ca să întocmească niște acte. După câteva zile a telefonat din nou. De data aceasta, de la Chișinău. Vorbea revoltat, precum că umblă de la un ministru la altul cu o plângere pe cei de la raion, care refuză să-i autorizeze înființarea unui atelier de olărit.

– Vezi, Doamne, au găsit că gradul de invaliditate pe care-l dețin nu se potrivește cu condițiile grele de muncă la olărie, striga el în receptor. Ce grijă au de mine, dar cine să-mi întrețină familia?!

– Lasă-i naibii, l-a sfătuit Matilda, că s-ar putea să-ți facă mai rău.

– Adică, ce rău?

– Să-ți taie din alocațiile de veteran.

– Nu prea au ce tăia, poate doar treaba aia... Ai înțeles? Eu nu mă dau! O să merg cu jalba până la... Las' că nici așa nu-i așa!

Se sfârșea a doua săptămână, iar Nicu nu mai venea acasă. Copiii au prins să se neliniștească și ei, să întrebe pe mama dacă nu cumva s-a întâmplat ceva cu tatăl lor. Dar într-o seară târzie el totuși a sosit. A intrat grăbit pe poartă, fiind în al 9-lea cer. A scos din rucsac o mapă cu hârtii, fluturând-o victorios.

– Iată, aici e SRL-ul, pentru care m-am bătut cu birocrația!

– Ce-i asta SRL? făcu soția nedumerită.

– Societate cu Răspundere Limitată. Cum ar veni, o mică întreprindere. Voi lucra eu și, de-o fi nevoie, încă câțiva lucrători. Am numit-o „Succes”.

– Vai de mine, Nicule! Pentru asta te-ai ciondănit cu ministrii?

– Ei, nu cu ministrii m-am certat, ci cu birocrația de la raion. Ministrii s-au purtat politicos.

– Nicule, da' cum ai răzbătut la ministri, că nu orșicine ajunge la ei?

– Păi, nu ajungeam nici eu, dacă nu mă ajuta nea Radu, căpitanul nostru din tranșeele de la Coșnița. Ți-am mai vorbit de el. Acuma este un fel de nacialnic la Palatul Guvernului.

– Ei și ce, ți-au dat ceva de la dâșii ministrii tăi?

– Ce să-mi dea? S-au sfătuit înde ei și mi-au propus o soluție.

– Adică, pentru ce?

– Ca să pot munci și eu după nevoile mele.

– I' auzi, soluție ca să muncești! Și dacă cei de la raion aveau dreptate?

– Aveau – „legea-i lege”. Da' ar fi putut ei înșși să-mi reducă cu o treaptă gradul de invaliditate.

– De ce?!

– Păi, n-am spus? Pentru că gradul grav de invaliditate nu-ți permite să muncești. La ce m-au alergat într-un picior tocmai la Chișinău?!

– Oh, Nicule...

– Tu, Matilda, să nu-ți faci griji. Eu o să rezist. Iată, m-au instruit olarii de la Iurcenii... Deja am prins firul meseriei de olar.

Matilda, privind pe furis la mâinile lui schilode și cioplitura de lemn ce îi înlocuia piciorul, voi să spună ceva, dar Nicu i-a citit gândurile și a ținut-o cu vorba pe convingerea lui.

– Mărinimoși mai sunt meșterii ăia. Atât de tare s-au bucurat că am mers la ei după sfaturi! M-au învățat de toate: cum se alege lutul, cum se frământă lutul, cum se trage lutul pe roată. Mi-au arătat și cum se modelează orice fel de oale, ulcioare, cănuțe. Mai ales, în cazul meu... Știi, este de-ajuns un picior, ca să învârt roata. Cu palmele să dau formă lutului, chiar și cu degetele ciunte...

– De unde să știu eu ce-o fi de-ajuns, zise ea cu îndoială în glas.

– Da' și cum se ard vasele în cuptor am înșușit. Chiar m-au pus să întocmesc eu singur câteva oale și au zis că m-am isprăvit pe nota 10. Mă crezi?

– Hai, nu te mai lauda.

– Nevastă, dacă mă crezi – bine, dacă nu... Eu sunt dator să vă port de grijă!

– Mai lasă cu datoria...

– Vrei să-ți spun ceva? Când fratele Nică pleca în recunoaștere, mai întotdeauna îmi zicea: „Ține bine minte: dacă nu mă voi întoarce, să ai grijă de Matilda și de copil.”

– Dumnezeu! Ce vorbești, Nicule? tresări femeia. Tu știai că...?

Copiii deja dormeau. Din casă se auzea respirația lor ușoară. Matilda s-a așezat pe prispă, parcă răpusă de o muncă grea. Într-un târziu ea, rupând tăcerea, a șoptit:

– La fel mi-a spus și mie: „Dacă tot s-a întâmplat așa, să ai grijă de Nicu. Cum este schinjit, nu-i trebuie nimănu.”

– Matilda, când ți-a spus el asta? Nică nu avea cum să mă vadă invalid.

– Ei, când, când... A spus și după aceea eu am venit la tine... Ce uitoc mai ești.

– Da, ai venit și ai zis: „Nicule, știu că ai vrea să te însori. Eu sunt de acord să merg după tine.”

Nicu și-a lăsat capul pe umărul ei și o vreme au tăcut amândoi. Chiriecii se întreceau cu noianul de frunziș la susurat, lin și neconținut.

– Știi, uneori mi se pare că tu și acum vorbești cu dânsul.

– Ți se pare, a zis ea, vădit gândindu-se în altă parte.

La un moment dat el a făcut un efort și s-a ridicat. Apoi a vorbit obișnuit, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit.

– Tu, Matilda, știi că eu nu arunc vorbe-n vânt. Eu cu olăritul o să mă isprăvesc!

Într-adevăr, Nicu s-a ținut de cuvânt. Treaba s-a pornit temeinic. Au curățat magazia din curte de vechituri și șoricărie și au aranjat acolo un atelier de olărie. L-au angajat pe nea Ghiță Ștefărtă, poreclit „Căruțașu-Toacă” (de la căruța lui ce tocăia zi de zi pe uliile satului), ca să care lut ales de la lutăria din Valea Prutului. Vasele de lut ieșeau de pe roată, apoi

(continuare în pag. 28)

din cuptor ca pâinea de sărbători. Sătenii au procurat cât le-a trebuit după care nu prea se îmbulzeau în curtea „lu' Armașu din vale”. Atunci Nicu, amintindu-și cum în copilăria lui se obișnuia să umble prin sat meșteșugarii de prin alte părți cu căruțele pline de felurite mărfuri artizanale, a hotărât să meargă și el cu nea Ghiță prin satele vecine. Nea Ghiță mai făcea și reclamă. Dădea drumul din toți bojocii glăsciorului său pițigăiat: „Oaleee, ulcioareee, ulceleeee! Hai la oale și ulcioare! Hai săriți, că de nu, le ducem în Europa să le vindem mai scump!” În felul acesta lumea se prindea la nadă. Oamenii asaltau căruța și nu-și dădeau rînd la vasele bine lucrate. Cu cei care nu aveau bani, se făcea barter pe produse agricole, că tot erau de folos la gospodărie. Lui Nicu i-a plăcut invenția moșului cu „Europa”. Mai târziu, chiar avea să se gândească serios la un „export” de vase artizanale și nu va ezita să-și extindă afacerea peste hotare. Matilda era angajată și ea până peste cap în acest business profitabil.

Nicu deja se descurca cu banul. Nu era constrâns „să lege tei de curmei” din ceea ce primea de la stat. Putea să acopere nevoile casei. Mai ales întreținerea copiilor la studii. Bine, Nică învăța la Academia Militară pe contul statului, dar contractul pentru Ana, care urma facultatea de limbi străine la universitate, se scumpea de la un an la altul.

În această privință lui i-a reușit, dar vedea întristat cum suferă alți ortaci infirmi, care n-au avut parte de voință sau anumite șanse ca dânsul. Oricum, îi unea ceea ce lumea a numit „Războiul de pe Nistru”. De aceea, când camarazii de tranșee l-au chemat pe Nicu să meargă cu ei la Chișinău să protesteze pentru starea lor grea, el s-a alăturat fără reținere, din solidaritate. A îmbrăcat uniformă soldătească, în care fuseseră îmbrăcați voluntarii sosiți pe front. Bineînțeles, fără epoleți, de unde, în glumă, erau numiți „partizani”. Și-a prins în piept ordinul „Ștefan cel Mare” ce i se acordase pentru cucerirea platoului strategic de la Coșnița. Disde-dimineată, plin de emoții, s-a pornit la Chișinău.

La mitingul organizat în fața Palatului Guvernului participau câteva sute de veterani. Unii au venit în cărje sau chiar în cărucioare pentru invalizi, alții arătau mai bine. Pe o scenă improvizată se perindau vorbitori revoltați pe situația creată. Acuzau guvernarea de indiferență față de nevoile veteranilor. Dar se manifestau și din cei loiali, care propuneau atitudini mai puțin radicale. Astfel, întrunirea demonstra că nu există o unitate de opinii. La un moment dat, organizatorii au scăpat situația de sub control. În consecință, un grup de veterani au rupt cordonul polițiștilor ce asigura ordinea publică. Mânoși, mai mulți protestatari s-au avântat să intre cu forța în Palat, ca să meargă la Prim-Ministru pentru ai ceară socoteală. Cineva, având asupra sa un buzdugan artizanal, a spart cu el ușa de sticlă, închisă pe dinăuntru, și gloată a pătruns pe holul clădirii. Printre aceștia, cine știe cum s-a întâmplat, s-a pomenit și Nicu. El, fără reținere, a ieșit în fața celor înfuriați, a bătut din rășputeri cu piciorul lui de lemn în marmura podelei, a ridicat în sus brațele sale ca niște crengi ciopârțite și a strigat:

- Fraților, opriți-vă! Nu vă dați provocați, băieți! Oare noi am luptat pentru integritatea țării ca acum să spargem ușile incintei Guvernului?! Nu pentru asta am murit

la Nistru. Nu pentru asta ne-am întors acasă din război scinguiți. Potoliți-vă! Ceea ce avem, avem cu Guvernul, dar nu cu această clădire, ridicată pe banii poporului. Nu Guvernul, ci noi vom da socoteală pentru stricăciuni.

În acest moment, a coborât pe scări un consilier care a propus să fie delegat un grup de veterani pentru discuții cu Prim-Ministru.

S-a decis constituirea unei comisii pentru o „analiză atentă a situației create și identificarea soluțiilor necesare”. Protestul veteranilor s-a potolit, însă cazul violențelor comise de „unii provocatori” și „spargerea” Palatului guvernamental a stârnit reacții intense în societate. Reporterii nu-și dădeau rînd la intervieri și reportaje.

O reporteră tinerică, care obișnuia să se prezinte cum o numeau acasă, Tinca (probabil, un diminutiv al lui Ecaterina), a sosit nitam-nisam acasă la Nicu. Îndată l-a luat la întrebări: cum s-a pomenit el printre protestatarii violenți; ce l-a făcut și cum a reușit să oprească năvala lor în Palat? Dar Nicu deja era plictisit de asemenea întrebări. Nu avea chef să repete ceea ce se derulase cu prisosință pe toate posturile de tv și radio. Corespondenta din capitală purta pe față un zâmbet naiv și timid. Însă, acel zâmbet, de fapt, era unul șiret, căci ascundea o fire perseverentă și neînvinșă. O înclinație de a găsi în cotidianul de rutină aspecte inedite.

Mai târziu, Tinca va scrie un documentar de proporții despre jertfirea de sine a voluntarilor din „Războiul pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova din 1992” – titlul dat lucrării. Va dezvălui cum, după destrămarea URSS, populația din stânga Nistrului a fost mințită de anumiți politicieni local, dar și de mai sus, precum că Basarabia se unește cu România. Chipurile, pentru acest motiv forțele oculte au separat acea fâșie de pământ de Republica Moldova. S-au autoproclamat „republică autonomă”, numită și Transnistria. Ca să respingă măsurile legale pentru menținerea integrității și suveranității statului, separatiștii au provocat un război, fiind antrenate resursele „Armatei 14” a fostei URSS, staționate în zonă, dar și pe cazacii veniți la apel de pe aiurea. Au atacat cu tancuri și au acaparat orașul Tighina și suburbiile lui din dreapta Nistrului. Moldova nu avea nici armată, nici armament de apărare. Corpul de poliție nu făcea față și atunci s-au ridicat, voluntar, oamenii simpli de toate vârstele, de pe ambele maluri ale Nistrului, care țineau la țara lor. Forțele beligerante erau vădit inegale. A fost măcel cumplit, mulți morți și răniți. Tinca de asemenea va relata că, în acea perioadă, ea era încă copilă, dar a urmărit cu ochii săi cele întâmplare, deoarece satul ei, de pe malul stîng al Nistrului, se pomenise chiar în miezul luptelor.

S-au scurs ani și ani, dar rănile războiului încă sângerau. La Chișinău se schimbau multe guvernări, care mai patriotice, care mai puțin eficiente. În societate nu se vedea nicio stabilitate, de unde și glumele de felul „când prețul pătrunjelului pe piață crește, prețul Guvernului scade”. Doar condițiile de viață ale veteranilor de război rămăneau neschimbate: pensii și alocații din partea statului – dirizorii. Devenind ziaristă, această temă era „pâinea” ei de toate zilele.

(continuare în pag. 29)

Deocamdată, Tinca umbla prin curte în jurul veteranului Nicolae Armașu, insistând cu microfonul ca cu o bomboană înaintea unui copil indispus. .

– Bine, o să întreb altfel: cum a fost în Războiul de pe Nistru, ce amintiri aveți?

– Cum separatiștii transnistreni și cazacii alăturați lor împușcau în noi care eram aproape fără arme. Ce să mai spun?

– Ați avut un frate-geamăn...

– Păi, s-a prăpădit la război, a zis Nicu scurt.

– Vă rog, dați-mi ceva detalii, că nu mă pot întoarce la redacție cu mâna goală.

– Detalii, zici... Dacă ne revenea câte-o armă la 2-3 voluntari, frate-meu a ales să fie cercetaș. Mergea în tabăra inamicului, noaptea, cu o singură grenadă în buzunar. Se întâlnea clandestin la Dubăsari cu un amic ce-și avea serviciul în unitatea de pompieri. Acela transmitea informații despre mișcările forțelor înarmate. Dar odată, după cum am aflat mai târziu, Nică a fost surprins de o ceată de cazaci beți, care l-au pus să se dezbrace. Poate să-l caute de arme sau să se distreze. Nu se știe, voit sau accidental, grenada lui a explodat. El a murit pe loc, dar și cazacii au sfârșit prost: care morți, care răniți de schije. În acea noaptea, inamicul s-a înfuriat și a lansat asupra poziției noastre o avalanșă de foc din toate tipurile de arme deținute de „Armata 14”. M-am ales și eu, iată...

Fata a privit curioasă la mâinile lui ciuntite și piciorul de lemn, după care s-a interesat:

– Și nu aveți proteze? Nu v-a ajutat nimeni?...

– Ba da. Pentru picior am chiar două proteze: una fabricată la Chișinău, alta trimisă din Germania. Însă, sunt atât de sofisticate, încât nici în ruptul capului nu pot să deprind cu ele. Vai de mine, cât sunt de neîndemânatic cu ele. Mai ales la muncă.

– Munciți? Cum se poate, sunteți invalid!

– Așa este, dar eu nu pot sta degeaba. Mai ales, să aștept când și cât mi-a da statul.

Nicu prinse la curaj și nu mai avea rețineri față de corespondentă. O privea atent, pe furis. Fata din fața lui, smadă și cu ochii neobișnuit de albaștri, îi aducea aminte de o colegă de clasă, care i-a stârnit primii fiori de dragoste. După absolvirea școlii aceea a plecat cu maicăsa la muncă în Rusia, unde s-a măritat și nu mai știe nimic de dânsa. Da, Tinca (i-ar fi plăcut să o numească astfel familial) chiar semăna bine cu fosta lui colegă. Vroia ca prezența ei să dureze cât mai mult și a invitat-o să vadă atelierul de olărit. I-a arătat cum „se trage lutul pe roată”, vorba lui. Când domnișoara era gata să plece, el i-a propus să-și aleagă de pe polițele din atelier un dar din partea lui. Ea, bucuroasă, a luat o cănuță ornată, la care și el ținea foarte mult.

– Vai, ce ornament neogrecesc!

– Vă place?

– Teribil!

– De ornarea vaselor se ocupă Matilda, soția mea, că eu, numai cu două degere... Nimeni nu bănuia cât e de talentată.

– Vă ajută?

– Cum să nu! Păi, în grija ei stă tot ce ține de organizarea activității SRL-ului „Succes”, deja cunoscut în zonă. Promovează producția, expozițiile și vânzările la Târgurile meșterilor populari. Merge și în România,

Bulgaria, Ucraina... Da' pe unde n-a ajuns ea cu oalele și ulcioarele noastre! Ce să mai zic, a devenit o foarte bună... cum se numește...

– Manageră? a încercat Tinca să-l ajute.

– Ptiu, că uit mereu cuvântul ăsta, „manageră”. Vezi și dumneata ce vase facem!

– Da, da! Cănuțuia este faină. Și ornarea e o adevărată operă de artă, vă asigur.

Aceste aprecieri l-a făcut pe Nicu să se încredințeze, că Tinca are gusturi fine, probabil, nu numai în meseria ei de ziaristă. În același timp el a simțit cum îl năvălește un soi de satisfacție și mândrie pentru ceea ce a reușit să realizeze împreună cu Matilda. Totuși, are rost viața lor dimpreună, care la început părea o grozăvie nemai-văzută, care stârnise nedumerirea satului. Siliștenii nu au ezitat nicicând să steie cu ochii pe ei și, până la urmă, s-au convins că acești oameni au știut bine ce fac atunci, când au hotărât să-și unească soarta împreună.

(urmare din pag. 20)

și mâna între palmele împreunate ale bunicii. Își susține fața alintată de căldura soarelui, iar razele acestuia poleiau coamele bogate ale mestecenilor din plantația de pe marginea drumului, în vreme ce, aproape de râu, săgețile multicolore de lumină se zbenguiau haihui, reflectându-se-n oglinda apei, luându-i vederea cu strălucirea lor orbitoare.

Băiețelul de atunci mija ochii deranjat și se uita înapoi, în timp ce, în praful ridicat de roțile trăsorii, se vedeau, ca prin fum, casele micuțului cătun din margine de București. Orașul se vedea în față, prin clădirile care răsăreau parcă după linia ferată ce ducea spre Gara de Nord, cu blocurile estompate de lumina confuză și prăfuită a zilei. Dar zgomotul de la masa acestuia îl trezi din reveria copilăriei sale frumoase și liniștite.

Bărbile puternice, cu pielea slinoasă pe fețele oboșite, gălbejite sau rumene ale bărbaților de la masa din restaurant, se înfruptau din bucatele aduse din belșug pe blatul de lemn lăcuit. Mâinile lor îndemâna-ice, pe ale căror degete parcă ședea senzori nevăzuți, rupeau bucățile de carne, ce dispăreau în gurile lacome ale oaspeților din București, udată din belșug cu bere germană. Fără să mai discute, mâncau fără pic de rușine în fața austrieșilor contrariați de grupul vorbăreț din salonul liniștit, unde o muzică tiroleză cânta, în surdină. După 30 de minute, bărbații, cu burțile doldora de bucatele făcute de un bucătar guraliv, cu nasul și fața roșii ca un ardei gras, s-au retras în camerele lor, unde vreme de câteva minute au băut din vinul adus de Tismănar, discutând despre cai, concursuri și femei.

Valentin LUPEA

DE VORBĂ CU MINE ÎNSUMI

Trec caravanele anilor în șir,
Trec amintirile mele-n delir,
Totul se duce ca și când n-a fost,
Lăsându-mă sărac și fără niciun rost.

Debusolarea devine alarmantă,
Pierzându-mi și punctul de sprijin de pe hartă, Alerg în neștire, simțind vremea rea,
Căutând pe la doctori salvarea cea grea.

Speranțele-mi se-ncurcă-ntr-un cerc vicios, Trecutu-mi se perindă prin față-mi vârtos, Regretul mă roade pentru ce n-am făcut Provocându-mi durerea timpului pierdut,

Ce nu se va întoarce-napoi niciodat'
Alinându-mi necazul, întins într-un pat,
Pe o vreme cu ploi și instabilități minore,
Lăsându-mă în beznă,
Măcinat de regrete majore.

POVESTEA UNEI CĂRȚI

Pe vremuri, când eram copil
și poveștile mă fermecau,
făcându-mă să cred în ficțiunea lor,
ca-n niște realități adevărate,
mi-a căzut odată-n mâini o carte,
care mi-a stors lacrimi din ochi,
atât de cuceritoare și de captivantă
era povestea ei.

Avea în frunte chipul unei femei
cu plete lungi și despletite,
învăluită-abia c-o blană de sălbătăciune, strângând
duios la sânu-i un copil,
îmbrăcat și el sumar.

O căprioară-i privea cu multă simpatie,
se vedea că face parte din familie,
într-un decor primar cu stânci
și vegetație alpină.

Da. Ați ghicit. Cartea era
ISTORIA GENOVEVEI DE BRABANT,
și-avea litere mari și negre,
pentru a fi citită cu ușurință
de către cei nu prea obișnuiți
cu dezlegarea slovelor.

Am sorbit-o dintr-o suflare,
vărsând lacrimi mari pe buchiile ei,
care parcă plângeau și ele,
cu ochi mari și limpezi de copil.

Anii au trecut,
povești peste povești
și-au scuturat parfumul,
odată cu trecerea lor.

Am uitat cu desăvârșire
povestea minunată a Genovevei,
când am dat peste romanul
domnului Sadoveanu,
MĂRIA SA PUIUL PĂDURII,
amintindu-mi-o de la cele dintâi pagini.

Am citit romanul
cu aceeași pasiune
cu care citisem altădată
ISTORIA GENOVEVEI.

Întorcându-mă la cartea
din copilărie,
am observat acum,
ce nu observase ochiul de copil,
faptul că această carte
era o ediție revăzută și-ngrijită
de domnul Sadoveanu.

Sunt tentat, și am s-o fac,
în cartea mea aflată-n lucru,
cercetarea-n devenire,
a originii acestei povești,
a cărei arie de răspândire
a împânzit Europa-n lung și-n lat.

DOAR PRIETENII ȘTIU CE SIMT ACUM

Apar momente-n viață
când stau și mă gândesc,
dacă tot ceea ce-mi place
este real și pământesc?

Și dacă realul este real,
oare-i palpabil, sau dual?

Îl pot simți în mine,
dar mai degrabă,
mă simte el pe mine.

Trăiesc momente halucinante uneori,
într-un real fantastic, ce pare limitat
și-mi place și vreau să cred
că orice real își are limitele lui
ca punte de ieșire din tridimensional,
cu salvare directă și cu popas pe mal.

Aș vrea apoi să cred
că astfel de limite,
împreunate fiind,
vor naște-n mine
iluzia nemărginirii
și-a ieșirii din holograf,
dar și-ntrebarea,
dacă Universul este real
și limitat,
sau este Multivers
și tridimensional?

Lucia PĂTRAȘCU

CUM ALEGEM DRAGOSTEA, de Dumitru BARĂU

Volumul de proză „*Cum alegem dragostea*”, semnat de scriitorul Dumitru Barău, este publicat la Editura Istros – Muzeul Brăilei „Carol I” în anul 2016.

Volumul începe cu o *Notă* a autorului, intitulată „Părinților mei și soției mele, cu dragostel”, în care autorul, făcând o scurtă prezentare, declară: „*O viață este o sumă de alegeri*”. Romanul este o închinare amintirii celor doi părinți, Ioan și Maranda, o închinare țesută de închipuirea autorului recunoscător, ce împletește gânduri fugare adunate din vorbele celor mari, le plimbă în timpul real, când cei doi erau tineri și își începeau drumul în viață. Apoi le așază în geografia locului natal, de care nici astăzi profesorul și scriitorul Dumitru Barău nu se poate despărți.

Acest volum vine după alte două volume de poezie, o monografie și un volum de proză scurtă, ca o surpriză semnificativă, cu chipurile părinților, ce nu se putea să lipsească din galeria de personaje reale sau imaginate de scriitor.

În cele peste 400 de pagini, autorul, un *povestitor sentimental*, devoalează cu tandrețe și pioasă aducere aminte decupaje din multele amintiri ce conturează povestea de iubire dintre Ioan și Maranda, părinții săi. O poveste ce conduce lectorul/cititorul până în clipa în care „*venea pe lume primul copil*” al cuplului, în aceeași zi în care cei doi se căsătoriseră cu trei ani mai înainte. Acest copil avea să fie profesorul și scriitorul de mai târziu.

Împreună cu autorul, cititorii pătrund pe poarta ca o „*boltă cerească*” în lumea amintirilor, în care copilul de odinioară vrea să-și revadă rădăcinile. Mama, Maranda, femeie harnică, cu șase copii: „*Trupul ei obosit înainta câțiva pași pentru a mă întâmpina, brațele mă cuprindeau după gât și o sărutare tremurândă îmi mângâia obrazul, apoi îmi lua capul în palme, mă privea o secundă-două și urma o altă sărutare pe celălalt obraz*”. Tatăl, Ioan, bărbat serios și responsabil: „*Celălalt chip, zâmbindu-mi tânăr din poarta amintirilor, este al tatălui meu: un bărbat cu o statură athletică și o forță neobișnuită. Îmi părea limpede că trăsăturile sale fizice, dar, mai ales, cele sufletești, au cucerit-o repede pe mama*”. Ambii, părinți responsabili, pentru care: „*copiii deveniseră unicul scop al vieții*.”

Și astfel, de la începutul acestui roman luminat cu chipul părinților, scriitorul Dumitru Barău, construiește o adevărată odisee a personajului principal, Ioan, copil orfan, rămas în grija unui unchi hrăpăreț și rău, care se bucură la partea de avere convenită nepotului și care nu pregetă să-l chinuiască și să-l folosească la muncile cele mai grele, până când băiatul, crescut mai mărișor, se revoltă și pleacă în lume. Aici, la oraș, începe o altfel de

viață și scriitorul face o adevărată descriere a condițiilor social – politice, în care se află țara și în legătură cu care se desfășoară dezvoltarea băiatului și transformarea sa într-un tânăr puternic, înțelept și, mai ales, cinstit, în ciuda tuturor tovărășiilor nepotrivite trecătoare pe care le cunoaște. Legături strânse de prietenie leagă cu *doctorul și profesorul*, cu care are îndelungi conversații despre viață și adevăr și cu *preotul*, cu care discută despre probleme religioase.

Toate aceste dispute asupra problemelor existențiale, aduc dovada faptului că Ioan, deși cu școală puțină (pe care o va completa în timp), este un tânăr deștept, capabil să judece lucrurile cu maturitate și cu înțelegerea adevărului. Chiar dacă o perioadă de timp părăsește orașul Iadud din Moldova sa dragă și se duce la Constanța pentru a deveni marinar, situația nouă nu-l satisface. Zafirudis și Kiru încearcă să-l implice în lumea afacerilor, călătorește la Istanbul, învață de la un timonier bătrân, poreclit Patriarhul, câteva taine ale navigației și puțină astronomie, însă Ioan este un om al pământului, nu al apelor: „*Își amintea plaiurile de acasă, respirația liniștită a pământului, de siguranța pe care o avea când îl simțea sub picioare*.” Și se reîntoarce acasă, în camera oferită de cantonier, vechea sa gazdă, hotărât să-și reia munca la CFR, respectând parcă o vorbă veche, ce spune că: *E bine ca omul să trăiască acolo unde a băut prima cană cu apă*. De aceea el înțelese că așa este mai bine: „*În cele din urmă își dăduse seama că plecase pentru a se cunoaște pe sine, pentru a-și regăsi sufletul rătăcit. Simțirea de care era cuprins părea să fie un sentiment de zădărnici. Inima nu i se înflăcăra de bucurie, dovadă că nu găsisese ceea ce căuta*.”

Nici fetele pe care le cunoaște de-a lungul atâtor

(continuare în pag. 32)

ani nu-l stabilizează în țarcul unei căsnicii. Și Emilia, și Ileana, Ela, Dana, fiecare trece prin viața lui dorind să-i fie iubită, nu neapărat viitoare soție, însă el simte că nici una nu este perechea potrivită. Abia atunci când o cunoaște pe Maranda, recunoaște fiorul iubirii, știe că numai cu ea va face o viață de rai și astfel alege dragostea.

Așa cum și scriitorul Dumitru Barău, în această carte, alege dragostea, o altfel de dragoste, în care amintirile creează raiul copilăriei, dragostea pentru părinții săi, evocarea lor fiind mângâiere pentru sufletul său și, fără îndoială, va fi imboldul de a continua realizarea de noi scrieri pentru a întregi povestea. Deoarece, nu-i așa? Povestea nu se poate termina acolo, la dulcele scâncet al primului născut. Cu atât mai mult cu cât autorul, cu siguranță, dispune de talent și material convingător pe care biografia sa îl păstrează nealterat.

Scriitor talentat spuneam, care lasă condeiul să zburde pe câmpia amintirilor, de unde figurile de stil izbucnesc cu prospețimea florilor de primăvară. Vor fi fiind descrierile de natură: „**Draperiile cerului, agățate de o mână nevăzută, se întindeau peste boltă, iar Calea Robilor se prefira printre ele, lăsând impresia că era opera unui zugrav care-și înmuiase pensulele într-o pulbere de lumină.**”, descrierea unor clădiri, a unor case: „**Casa era așezată cu spatele la drum, căci într-acolo era nordul, iar fața casei se deschidea în interior. Curtea era formată din două părți: una, de la intrare, pe partea stângă, spre răsărit, și alta, în fața casei, spre sud. (...) În fața casei se afla un chioșc de lemn, cu masă la mijloc și cu băncuțe în jurul mesei.**” sau a interioarelor, ori a unei străzi: „**Obloanele unei ferestre, de la etajul unei case, se deschiseră cu zgomot, atrăgându-i atenția. (...) În vârful unui stâlp, un felinar a cărui lumină nu fusese stinsă, se legăna în bătaia ușoară a vântului**”, toate îndeamnă cititorul să se întrebe cât din cele rediate este realitate și cât imaginație. Sau metaforele, ori alegoriile, pe care cititorul le va găsi în carte. Totul concurează la realizarea unei proze de calitate, din care nu lipsesc nuanțele filozofice, în care existențialul este pus sub analiza relațiilor interumane, a căutărilor și a găsirilor, a dorințelor și a înțelegerilor, prin care eul său interior îl sfătulește și îl îndrumă: „**Un glas lăuntric îi șoptește, amintindu-i că rădăcinile lui sunt aici, în acest pământ care a început să-i vorbească, iar sub el morții au înviat și întind brațe de ajutor.**”

Astfel, cei doi, Ioan și Maranda, oameni simpli, care și-au dedicat viața și strădaniile creșterii celor șase copii pe care îi vor avea, au pornit în viață, fiecare, după regulile de comportament, pe care le-au dobândit prin educație aplicată, primită de la viață și, hotărât, nu vor abdică de la ele, crescându-și copiii în virtutea aceluiași principii sănătoase. Maranda este o adolescentă ce alege să intre la mânăstire, atunci când părinții nu-i permit să urmeze o școală, pentru a deveni dascăliță, așa cum i-ar fi plăcut și cum merita. Abia după trei ani de ucenicie monahală îl cunoaște pe Ioan, se căsătorește și așteaptă nașterea primului copil, urmând o căsnicie binecuvântată cu șase copii.

Chipurile luminoase ale celor doi părinți rămân în amintirea scriitorului iconă vie, la care se închină de o viață și pe care îi așază în nemurirea unei pagini de carte, pe care o dăruiește cititorilor. Este o bucurie pentru

fiecare cititor, care lecturând acest volum „**Cum alegem dragostea**”, semnat de scriitorul Dumitru Barău, ajunge să cunoască lumea plină de întâmplări adevărate, generatoare de învățăminte folositoare tuturor.

VIS ALBASTRU, ÉMELI... (confesiuni lirice), de DUMITRU BARĂU

Volumul de poezie „**Vis albastru, Émeli! - confesiuni lirice**”, semnat de scriitorul Dumitru Barău, publicat la Editura Zeit, Brăila, în anul 2010, este al doilea dar liric pe care autorul îl face cititorilor săi.

Cu o grafică și o copertă semnată de Cădiano Priceputu, după Prefața intitulată „**Vocație amânată**”, semnată de profesor scriitor Constantin Gherghinoiu, volumul acesta de poezie este bogat împărțit în patru părți de sine stătătoare: *Luxul de a visa* (Revelație și extaz), *Ars amandi* (Durerea iubirii), *Bucuria recunoștinței* (Comuniuni respectuoase) și *Inimitabila natură* (Binele suprem) și se încheie cu un grupaj de păreri critice „**Despre Dumitru Barău**”, semnate de oameni de cultură, păreri născute cu surprindere după debutul liric „**Anotimpul visării**” din 2009.

Însuși titlul volumului de versuri pare a spune toată povestea, în sensul că, având un personaj literar central, Émeli, cititorul își fixează atenția pe o singură întrebare: Cine este Émeli? Și ce fel de întâmplări se țin în jurul ei? Și iată cum subtitlul volumului de poezie, merge mai departe, arătând că autorul scrie o poezie confesivă, cu un puternic accent de sinceritate, o poezie în care avansează, într-o filozofie proprie, întrebări, așteptând răspunsuri și, de ce nu, rezolvări. Temele poemelor sale cuprind un periplu prin toate anotimpurile sufletului încărcat de nostalgii de tot felul. Și speranță, și bucurie, și tristețe, și dezamăgire, după cum meandrele vieții le-au țesut în jurul său. Nuanțe, pe care acest poet cu „vocație amânată” le-a așezat în creația sa. De fapt, o victorie obținută după multe zbatări, după multe perioade de neliniște și concretizată în aceste versuri mărturisitoare și mântuitoare. Nicio dată nu este îndeajuns și nici prea târzie nevoia de înțelegere și acceptare.

Felul în care Dumitru Barău alege să-și așeze confesiunile inimii sale în stihuri armonioase, dar pline de gânduri, pline de doruri, cu muzică interioară fracturată numai de momentele dezamăgitoare, confirmă sensibilitatea lirică de care dă dovadă talentul său literar.

Parcă ar conștientiza o idee ce aparține lui Mircea Eliade, care explica faptul că există „**istorie care se consumă și istorie care se face**”, fiecare om având o istorie personală și unul, trăind-o, o consumă doar, alături își asumă realizarea ei prin propriile posibilități creatoare, mai mici sau mai mari, pentru „**a găsi un sens rodnic propriei sale existențe**”.

Autorul simte poezia ca pe o împletire a emoției, a sentimentului, a pasiunii dusă până la patimă nestăvilită, însă chiar și atunci când versurile sale ating o tentă catifelată cumva, aproape erotică, nimic nu se scaldă în baia acelei vulgarități atât de des și de frust întâlnită în scrierile de astăzi. Folosind un inspirat bagaj de

(continuare în pag. 33)

metafore, comparații inedite, poetul sugerează doar tandrețea întâlnirilor: „**lubirea mea rotundă se rostogolește / în jurul tău, / Ca îmbrățișarea vieții cu moartea / care nu moare niciodată... //... // Te voi iubi ca la început / căci la sfârșitul fiecărui sfârșit / se află un nou început în care voi iubi / mereu...**” (Ars amandi, pag.41). Sunt versuri ce atestă o certă implicare sentimentală, ce tine cititorul atașat, într-o stare asociativă, deoarece fiecare a trecut, la un moment dat, printr-o stare sufletească asemănătoare.

Întrebări existențiale tulbură înțelegerea poetului, care-și caută rostul în lume, o lume nu întotdeauna favorabilă celor care o populează. O lume dezorientată, uneori, ce nu asigură nici stabilitate și nici speranță: „**O lume care nu-și cunoaște / nici începuturile / nici unde va ajunge. / Încotro lume, / fără nume / și fără orizont?!**” (Încotro!, pag.28). De aceea, esențială este credința în cele sfinte, cea care a dat un sens vieții și reînvierii prin moartea mântuitoare: „**Dar, dacă nu poți trăi cu credința / că te-ai născut cu adevărat, / cum poți muri?! / Până la urmă, credința e totul... / Dacă poți crede tot ce trăiești, / poți trăi tot ce crezi. / Astăzi cred că pot crede orice. / Măine nu mă va crede nimeni. / Oare de ce m-am născut?!**” (Nașteri, pag. 20). De fapt, sunt întrebări ce se referă la toate problemele și nedumeririle pe care viața le ridică și omul se străduiește să le rezolve.

Un poet confesiv, îndrăgostit de natură, dar îndrăgostit și de dragoste, pentru care persoana iubită este invitată în versuri frumoase, armonioase, pline de gingășie, îmbrăcate în hlamida iubirii și a melancoliei, în care întrebările fără răspuns încremenesc în nedumerirea emoțiilor ce ajung la sufletul cititorului. Poate că Dumitru Barău nu este poetul marilor pasiuni, însă ceea ce scrie arată versuri de maturitate, fără severitatea specială a prozodiei, în care nucleul poeziei se lasă devoalat cu sinceritate și fiorul liric rămâne neștirbit, creând o omogenitate bine stabilită. Cititorul va găsi în paginile acestui volum o poezie țesută din cuvinte simple, pline de sinceritate, pline de noblețe, sensibilitate, ce vibrează prin metafore, în care imaginile poetice scot din ghiocul creativității puterea lor de seducție. Și, folosind toate categoriile de rimă, împerecheată, îmbrățișată, încrucișată, liberă, monorimă, cum este cazul poeziei, în care fiecare din cele șase strofe păstrează o rimă proprie: „**Silvioară de pădure, / Cine vrea să mi te fure, / Cu tăișul de secure / Plânsul lacrimilor pure.**” (Silva-Silvae, pag.55). Ori un amestec de rime sincategoriale, două substantive și două verbe formând câte o rimă: „**În puzderia de stele, / Ordonată în inele / Timpul nu putea să curgă, / Neavând unde s-ajungă**” (Vis albastru, pag.11) sau heterocate-goriale: „**Și pe bolta cea de sânge / Hăul nopții se lărgește / Când visarea mea te plânge / Și uitarea se-adâncește.**” (Rugă de seară, pag. 27). Toate dau o cantabilitate specială poeziilor. Dacă în unele poezii poetul își mărturisește prezența: „**Umbra mea / E umbra pe care sufletul meu / O lasă peste întinderea viselor, / Peste care, pașii mei / Măsoară nemărginirea.**” (Umbra mea, pag. 31), în altele, circumstanțele în care poetul este invizibil pentru maritorul cititor pot fi înșelătoare. De altfel, vizibil sau nu, poetul participă în felul său, alături de natura complice: „**Pe culmea albastră a muntelui sur / Stă singur și falnic bătrânul stejar / Se curmă de mijloc și cată împrejur / La zările-aprinse de fulgerul pur.**” (Plouă, plouă, plouă

pag.110). Nelipsita temă a iubirii nu ocolește nuanțele prin care poate trece acest sentiment, mai ales la o anumită vârstă când visul și amintirea ȧes iluzii: „**Închid ochii / Și nu mai văd nimic. / Deschid ochii / Și nu mai văd nimic. / Cred c-am orbit / Și dar ști-am / Că nu e bine să privești în Soare.**” (Soarele, pag. 109). În versurile sale reverberează sentimentul de iubire sub toate formele sale (chemare, dorință, împlinire, dezamăgire, durere, înțelegere și, desigur, iertare).

Este o poezie ce colindă toate perioadele de viață ale unui om și atunci când sentimentele se bucură de prima îndrăgostire, și atunci când este vorba de dragostea matură, împlinită, dar și atunci când amurgul coboară peste crestele anilor și sentimentele poetului adună un buchet de iubire pentru nepoȧica Irina: „**Când eram copil ca tine, / Auzeam vântul cum vine / Soarele cu ochi de foc / Prin pădure-și făcea loc. / Munții se vărsau pe câmpuri, / Apele săpau adâncuri. / Iarba încolȧea sub rouă / Și o primăvară nouă / Se ivea din depărtare / Măsurând pași pe cărare.**” (Către Irina, pag.113). Sunt versuri de închinăciune pentru vlăstarul de viață care duce mai departe visurile bunicului. Ca o paranteză, aceasta este o dovadă că Dumitru Barău, care a preferat temele majore ale vieții ar fi putut scrie o frumoasă poezie pentru copii, elegantă, armonioasă și educativă. Iar limba pe care o folosește autorul, limpede și curată ca apa Putnei, convinge pe oricare cititor că profesorul de limba română păstrează corectitudinea și frumuseȧea graiului și este convins că astfel trebuie să fie scrise toate creaȧiile literare pentru a se constitui într-un mijloc de educare pentru cei mici, dar și pentru cei mari.

Volumul acesta de poezie, „**Vis albastru, Émeli! - confesiuni lirice**”, semnat de scriitorul Dumitru Barău, o admirabilă însoțire a gândului plecat pe cărările visului mereu căutat și mereu dorit!

Leonard POPA

”Îmi pare rău că n-am mers eu la barieră, noaptea, cu Tonegaru...”

Interviu cu poetul Radu Andriescu

Leonard Popa: *Cu cine preferați să vă serviți cafeaua de dimineață, cu T.S.Eliot sau Constant Tonegaru?*

Radu Andriescu: Îmi pare rău că n-am mers eu la barieră, noaptea, cu Tonegaru, ca-ntr-un text de-al lui, într-o lume de gheață crâncen de reală, căutând-o pe Karenina, doar ca să dăm peste Kram, ursul bipolar, pitiit în întunericul zăpezii. Am tot felul de fantezii cu oameni mișto care mi-ar fi prieteni, Mazilescu la Vama Veche, Purcaru din *Metalurgic*, într-un text la care nu știu de ce-am renunțat. Eliot era simpatic când era tânăr, dar mai târziu scoarța lui a fost prea apretată pentru dinții mei de castor juvenil, plin de încredere în posibilități.

L.P.: *Cu ce ați asemăna poezia, cu un animal diafan sau cu o pădure metalurgică?*

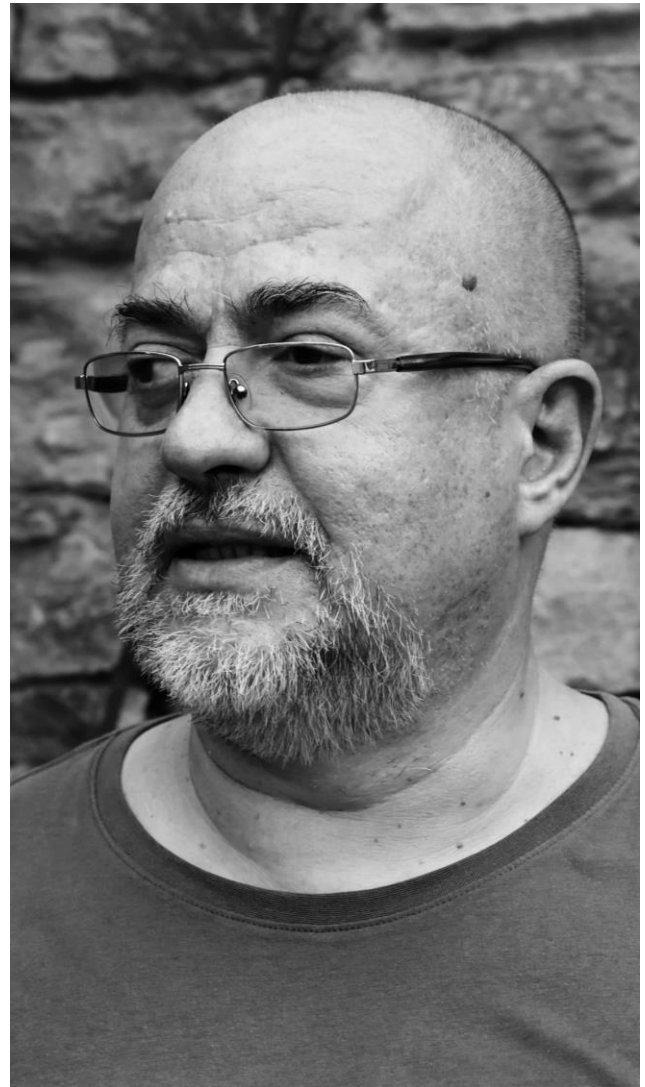
R.A.: „Pădurea metalurgică” e o metaforă la care țin mult, preluată din poetul ucrainean Alexandr Eremenko. Despre „animalul diafan” voi scrie ceva mai jos. „Pădurea metalurgică” a devenit titlul volumului meu din 2008, iar „animalul diafan” al celui din 2019. Cred că prima sintagmă ar merge ca metaforă pentru poezia din prima mea perioadă poetică (1992-2010), iar cea de-a doua pentru perioada care se va încheia anul viitor (2016-2025).

L.P.: *Nordul obiectelor sau Nordul poetului? Definiți busola zilei...*

R.A.: Sunt anumite puncte din jurul polilor magnetici ai Pământului în care busolele nu mai funcționează corect, astfel încât navigatorii sau piloții au nevoie de o hartă în care să fie clar marcate acele puncte. Sunt specialiști care actualizează permanent astfel de hărți. În cazul poeziei, ești nevoit să te orientezi cu ochii închiși, ceea ce înseamnă că trebuie să fie o acuitate mai mare a celorlalte simțuri și să ai mintea deschisă la orice posibilități.

L.P.: *Mai poate fi poetul privit ca un mesager?*

R.A.: Poetul mai poate fi privit în multe feluri, inclusiv ca mesager, depinde însă câtă lume o face. Pentru divinație, lumea preferă să-și dea banii unei cititoare în cărți mai curând decât pe o carte, la librărie, mai ales pe una de poezie. De altfel pandemia și războiul au scumpit, printre altele, cartea. Totuși, când își face cineva curajul să se oprească și la raftul de poezie, poate avea surpriza să găsească volume care vorbesc în numele unei generații sau al unei idei. Sunt multe cărți de poezie înregistrate clar într-o luptă sau alta, în numele feminismului, al ecologiei, al drepturilor diferitelor tipuri de minorități etc. Unele dintre acestea sunt excelente și merită cu siguranță să le citești cu răbdare și, de ce nu, delectare. Multe cărți au mesaje mai difuze, nu se concentrează clar pe o ideologie sau un -ism. În zona asta ar fi și volumele

Poetul Radu Andriescu

mele, chiar dacă primul din seria mea nouă, *Când nu mai e aer* (Blecher, 2016), a fost citit de mulți dintr-o perspectivă feministă. Cât despre statutul de mesager al poetului, uneori acesta poate să-l sperie și pe autor, chiar dacă e vorba doar de niște coincidențe, nu de premoniții. În toamna anului 2019, la FILIT, citeam un poem intitulat „Pandemic”, în care spuneam, printre altele, că „nu știam // dacă trebuie să îmbolnăvim / omenirea / sau trebuie să o salvăm”. După câteva luni, întreg Pământul se bloca și lumea a trăit mult timp în izolare. Textul a apărut în *Fire lungi de wolfram* (Blecher, 2022) și este singurul din carte pe care l-am datat - septembrie 2019. Nu sunt profet sau mesager, dar te blochezi mental când te gândești că ceea ce scrii devine realitate, ca într-un *fantasy* distopic.

L.P.: *Mai credeți în actualitatea generațiilor de poeți?*

R.A.: „Generațiile” au fost necesare pentru a marca niște rupturi în practica literaturii. Termenul, desigur, a început să fie foarte des folosit începând cu anii optzeci, respectiv cu optzecismul lunedìst, literatura care se naștea în jurul Cenaclului de Luni al UB. Peste anii '90 s-a sărit destul de ușor. Unii au fost asimilați optzecismului, cum ar fi grupul de la Brașov (Simona Popescu, Andrei Bodiu, Caius Dobrescu și Marius Oprea) alții probabil am fost percepuți ca niște optzeciști întârziți (ar fi cazul meu și cel al lui Ov Nimigean, care

(continuare în pag. 35)

ne-am publicat cărțile, ca și brașovenii, începând cu anii '90), iar un poet ca Ion Monoran chiar este un optzecist ale cărui cărți nu au putut să apară în anii '80 din cauza problemelor pe care le-a avut cu securitatea, după ce-a vrut să treacă Dunărea în Vest. Cristian Popescu și Ioan S. Pop sunt și ei percepți mai curând ca optzeciști. Ideea generației de scriitori a redevenit centrală odată cu desantul în literatură al douămiștilor. Pe urmă lucrurile s-au complicat iar, se folosește termenul de postdouămiism de ani buni și probabil așa va mai rămâne o vreme. Prin urmare, eu probabil vin din terenul acela viran dintre optzecism și douămiism. În remixul primul meu, *Oglinda la zi* (frACTalia, 2019), o antologie în care mi-am revăzut drastic textele din primele șapte cărți, am pus la început câteva rânduri care cred că arată felul în care mă raportez la chestiunea generațiilor, pornind de la propriul meu traseu literar: „De câteva săptămâni îmi recitesc și reconsider drastic textele din primele șapte cărți, 92-2010, pentru un best of remixat și am ajuns la concluzia că-s un optzecist întârziat, un nouăzecist acceptabil, nu grozav, un douămiist destul de interesant, plecat cu pluta pe arătura mea proprie și-un postdouămiist de care nu mi-e rușine. Ceva gen Benjamin Button.” Dacă tot am pomenit despre remix, ar trebui să spun de ce „oglinzi la zi”. La începutul anilor '90, când adunam texte pentru primul meu volum individual de poezie, am avut o discuție cu Florin Iaru despre titlul cărții, la festivalul de la Târgu Neamț. Îi spuneam atunci că titlul ar fi *Oglinda la zid*, pentru că aveam fobie la oglinzi pe-atunci (la Cluj, după armată, am ajuns să sparg oglinda uriașă din scara unui bloc). Iaru mi-a replicat că ar suna mult mai bine și mai implicat social „oglinzi la zi”. Avea dreptate, dar titlul nu se potrivea cu volumul, în care era și un poem destul de lung, în șapte părți, despre fobia mea la oglinzi. În 2019 m-am gândit că ar fi bine să închid bucla acelor șapte volume cu o antologie în care poezia de atunci să fie remixată și adusă la zi, *Oglinda la zi*, unul dintre cuvintele critice de pe coperta a patra fiind cel al lui Florin Iaru.

L.P.: După care dintre ele ați pune punct și după care, trei puncte?

R.A.: Cred că am dat deja răspunsul. Punctele de suspensie vin puse în dreptul postdouămiismului, pentru că încă apar, an după an, debuturi foarte interesante cărora deocamdată nu li s-a găsit o altă etichetă suficient de cuprinzătoare. Cât despre „nouăzecism”, uneori mi se pare că e făcut doar dintr-un șir lung de puncte de suspensie

L.P.: Ce mai face prietenul dvs, Kram?

R.A.: Kram, ursul bipolar, a fost una dintre măștile mele preferate. Era un fel de pinguin Apolodor în variantă grunge, de care aveam nevoie în momentul acela. Aveam nevoie și de rimele din acele texte, greu de zis de ce, dar eram într-un moment de entuziasm jucăuș. Cartea – *Animalul diafan* (Blecher, 2019) - a fost privită cu oarecare scepticism de unii amici, pentru că era o combinație mai exotice de Tonegaru și Kram, dar a fost nominalizată la premiile Observatorului Cultural și a luat premiul „Mihai Ursachi” aici, la Iași. Nu am scris nicăieri povestea titlului, *Animalul diafan* și am să o fac pe scurt aici. Pe lângă faptul că merge foarte bine, zic eu, pe coperta acelei cărți, combinația dintre cei doi termeni mi-a fost sugerată de felul cum două generații percep folosirea cuvintelor în poezie. Un veteran al poeziei din Iași declara cu toată convin-

gerea la un festival că el n-ar folosi niciodată în poezie cuvântul „animal”. Pe de altă parte, un scriitor tânăr și foarte talentat le spunea discipolilor de la un workshop că azi nu se mai poate folosi, printre altele, cuvântul „diafan”. Nu am înțeles și nici nu am putut să accept asemenea înregimentări lexicale. Problema nu e un cuvânt sau altul. Problema e contextul în care cuvintele lor sunt plasate. Puse chiar și unul lângă altul, cele două cuvinte înfierate au dat o sintagmă proaspătă - și utilă în cazul cărții mele. În interiorul ei mai folosesc de câteva ori cuvintele, separat sau împreună. Bogdan Petcu, autorul volumului *transcender*, cel mai bun volum de debut de anul trecut, a preluat și el jocul în cartea lui. Întorcându-ne însă la Kram și la măști. După o pauză de cinci ani, perioadă de criză personală în care ajunsesem să mă conving că nu mai pot avea nicio legătură cu literatura, reveneam, în 2015, la poezie cu primele texte din volumul *Când nu mai e aer* (Blecher, 2016). Tot la vremea aceea descopeream și Cartea fețelor, la care mi-am făcut un cont. Mai postam pe peretele meu câte o poezie mediocră, până am scris, la persoana a treia, primul text cu Ana, Mariana și mama lor singură. Era prima oară după cinci ani când îmi plăcea cu adevărat un textuleț poetic de vreo zece rânduri, scris de mine. Am mai scris unul după câteva zile, cu aceleași personaje. Până la urmă a ieșit un volum întreg, cel mai apreciat al meu, dacă e să mă uit la premii și numărul de cronici. Ce doream să zic, însă: ca și în cazul lui Kram, întreg volumul era un joc de măști. Ana și Mariana erau două laturi ale fetei mele, de aceeași vârstă cu personajele, iar mama singură eram eu. Cumva instinctiv mi-am dat seama că trebuie să îngroș masca personală, pentru că imaginea bărbatului singur crescându-și copilul sau copilele nu e la fel de credibilă cum e cea a mamei. În *Gerul dintre ei* (Blecher, 2010) și *Jedi de provincie* (Blecher, 2018) am mai folosit măști, dar începând cu *Fire lungi de wolfram* (Blecher, 2022) mi-am făcut curajul să revin la persoana întâi, pe care nu o mai vedeam **abordabilă încă din 2010**.

L.P.: V-ați aflat vreodată în ipostaza lui Prufrock?

R.A.: De la anxietate la criza existențială nu sunt mulți pași. Se poate ajunge la un continuum în care te învârti tot mai repede, ca particulele elementare încarcerate în acceleratorul CERN. Idei despre sensul vieții sau despre alegerile pe care le facem ar trebui să apară mereu dacă punem la bătaie gândirea critică, riscând ieșirea din zona de confort molcuț în care ne putem complăce liniștiți. Mare parte din literatura capabilă să-și provoace cititorii pornește tocmai din neliniștea pe care o resimți atunci când zidul semnelor imperiale de exclamație e secerat de cele de întrebare. Până la urmă, cred că zona de confort este una statică, invariabilă și lipsită de vitalitate, în timp ce momentul de criză are dinamismul necesar vieții, chiar dacă uneori ajunge să te paralizeze bombardamentul de întrebări și neliniști. De altfel chiar ieri dimineată (și nu are legătură cu întrebările de aici) mi-am dat seama că în necartea la care lucrez și care va deveni carte anul viitor sunt cam cinci titluri statice, aproape moarte, pe care a trebuit să le schimb. În

(continuare în pag. 36)

zona asta a întrebărilor care vin la pachet cel puțin cu anxietatea, dacă nu cu o adevărată criză existențială, îl plasez pe Prufrock, care-și presară gândurile cu foarte multe semne de întrebare.

L.P.: Ați condus o vreme *Dialogul*, revista care depășise cu mult amfiteatrele Universității... De ce nu mai apare și de ce nu a reușit să creeze, în timp, o grupare literară?

R.A.: *Dialogul* a avut, într-adevăr, un rol care depășea limitele universității. Într-o lume literară anapoda, în care scriitorii, mai ales cei tineri, prin urmare optzeciștii pentru vremurile de atunci, nu aveau acces la revistele profesionale, *Dialogul* și alte câteva reviste studențești erau platforme alternative unde ei puteau publica. Nu era ușor nici aici, cenzori existau și erau foarte activi, dar probabil tirajul mult mai mic decât cel al revistelor profesionale îi făcea puțin mai permisivi. Oricum, când a ajuns la *Dialog* promoția mea, revista avea deja o istorie lungă (primul număr a apărut în 1969, când revista se numea *Alma Mater*), un format clar și prestigiu în toate centrele universitare. Un rol important pentru succesul revistei l-au avut prof. Andrei Corbea-Hoișie și Sorin Antohi. După '89, când a încetat apariția revistei, au fost tentative de a o readuce la viață, dar au eșuat. Acum există o secție de jurnalism, dar *Dialogul*, ca revistă de cultură, presupune o raportare diferită. Are revista un viitor? Fizic sau virtual? Greu de zis. Azi, lașul are destul de multe reviste de cultură, pe care n-am să le înșirui aici. Am să pomenesc doar revista *Alecart*, scoasă de elevii de la Colegiul Național sub coordonarea profesorilor Nicoleta și Emil Munteanu. O revistă excelentă dar și foarte frumoasă, într-un format glossy.

L.P.: Sunteți și cadru universitar, la catedra de limbă și literatură engleză din cadrul Universității "Al.I. Cuza" din Iași... Anul 1989 vă mai spune ceva?

R.A.: În decembrie '89 am pus punct navetei la o școală din Pașcani. Drumul în sine îl simțeam ca pe o tortură de care eram convins că nu am cum scăpa. Printre elevi erau unii foarte buni, de excepție chiar, cu toate că acea școală generală nu era cotate ca una dintre cele bune din târg. Școlile „bune” ar fi fost cele din orașul de sus (orașelul are o scară uriașă la mijloc), unde locuiau personajele „importante” ale târgului. Școala mea era în orașul de jos, lângă atelierelor CFR. În anul acela am ajuns trei șefi de promoție acolo, la engleză, geografie și matematică. Ce contează mai mult e că unii dintre elevii noștri ne sunt acum colegi la Iași, alții au joburi bune pe unde-au ajuns în lume. Din ianuarie '90 am lucrat mai bine de doi ani ca redactor la revista *Convorbiri literare*, iar apoi la Universitate. Cam asta înseamnă '89 pentru mine: o răsturnare politică uriașă pe care am resimțit-o clar și la nivel personal.

L.P.: Spuneți-mi trei idei bune și trei idei proaste...

R.A.: Că tot mi-am amintit acum de '90, încep cu vreo două idei din acea perioadă. Idei proaste: 1. Să-mi vând, la începutul anilor nouăzeci, mașina de scris electrică portabilă Hercules, cumpărată în vestul Germaniei unite dar fabricată în RDG. Mai sunt de vânzare mașini de scris vechi, dar nu am văzut electrice și portabile, deci relativ mici, nicăieri. 2. Să-mi schimb banii, și cei de pe mașina de scris și alții, la bișnițari și nu la o bancă. Nu erau case de schimb la vremea aceea. Am rămas fără o parte din

bani și mi-am cumpărat un desktop, primul, de altfel, mai prost. 3. Să-mi termoizolez doar parțial casa, ceea ce face că iarna îmi pun căciulă și fular când merg din cameră la bucatărie... Cu deciziile sau ideile bune e puțin mai complicat, dar cred că ar fi vreo trei, toate în zona poeziei. A fost bine că m-am decis în 2015 să continui povestioarele cu Ana și Mariana, după ce timp de cinci ani eram total nemulțumit de poeziile pe care le comiteam. La fel de bună a fost ideea de a face remixul din 2019. Eram blocat înainte de remix, îmi plăceau cap-coadă doar 50 de pagini din cele aproape 700 de atunci - 50 de pagini pe care de altfel le-am inclus în volumul *Metalurgic* din 2010, în care combinam cincizeci de pagini vechi cu cincizeci de pagini noi. O a treia idee bună ar fi să mă opresc un timp după publicarea, probabil anul viitor, a cărții la care lucrez acum, *Variantele noastre imperfecte*. Simt nevoia, după o altă serie de șapte cărți de poezie, de o pauză mai lungă.

Pablo NERUDA

SONETUL I

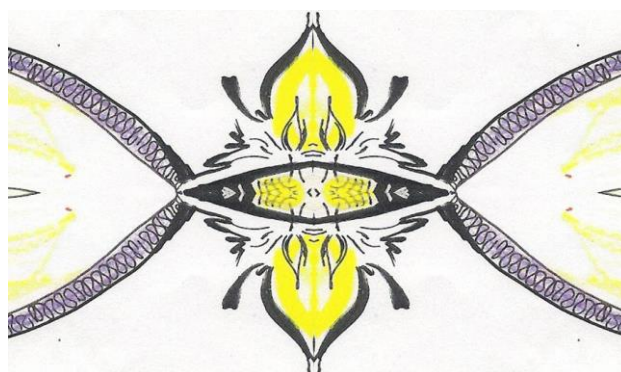
Matilde, un nume de plantă sau vin,
de orice se naște din sol și durează,
cuvântul ce crește și veșnic creează,
de-ai verii lămâi luminat pe deplin.

Pe el vezi adesea cum plutește un vas
ce de-un foc bleumarin
se-nconjoară grăbit,
litere ce se văd sunt un râu repezit
ce se varsă mereu în sufletu-mi ars.

O, nume sub iedera verde aflat
ce pari un tunel ce-și deschide o poartă,
cu lumea de-afară să fie legat!

O, dă-mi a ta gură ce arde-nfocat,
cu ochii tăi negri privește-mă îndată,
să simt că plutesc și s-adorm legănat!

Traducere de Octavian Cocos

Cristian Oidiu DINICĂ

Fețele timpului

Darie, mezinul familiei era de două săptămâni în tabăra militară a șantierului, tatăl său era comandantul oștirii având grad de colonel. Zilele departe de a fi monotone aveau un farmec aparte ca și cum mediul înconjurător ar fi revărsat asupra copilului o liniște adâncă.

Orașul rămăsese departe cu tumultul său cotidian.

Băiatului de doisprezece ani nu-i păsa de urbea din care evadase și nici nu-i era dor să-și revadă mama în fața căreia se simțea înfrânt. Îl înăbușea cu iubirea ei exagerată. El se simțea bine aici, la munte, liber să zburde, fără să-i pese de ceva.

Nu era de acord să revină acasă. Tatăl însă simțea altfel depărtarea, în inima sa exista o adâncă frământare.

Dar cum să-și împace fiul cu gândul plecării? Nu dorea să-i întrerupă bucuria vacanței.

Tatăl dimineața a văzut lucrurile altfel. Avea de îndeplinit misiunea de cartografiere a suprafeței muntoase ce includea și golul alpin de deasupra taberei.

–Vrei să mă însoțești, și-a întrebat fiul?

Copilul a îmbrățișat ideea. O excursie îi surâdea. Astfel că împreună cu tatăl cu verișoara sa, Ela, dar și cu locotenentii tineri din șantier porniră sa escaladeze. Poteca folosită pentru urcare era șerpuită, ocolind stâncile. Pe zeci de metri, iarba se retrăsese ascunsă printre pietre. Distanța presupunea efort, însă, sus în poiana din golul alpin, imaginea era de o frumusețe stranie. Totuși, zăpada încă era prezentă, putând să te rătăcești sau să aluneci de pe stânci.

Băiatul, atras de o energie necunoscută, înaintă până în dreptul unei poteci unde zăpada netopită nu-i permitea să treacă, decât ocolind. Trebuia să urce, apoi să fie nevoit să coboare. O durere acută de cap îl determină să se aplece, ca și cum ar fi fost lovit. Atenț, tatăl îl zări și îl strigă:

– Stai, copile, pe loc, nu te mișca!

Darie se opri brusc, cu mâinile masându-și tâmplele pe care le simțea zvâcnindu-i.

– Aici, în locul acesta, a căzut colonelul venit de la centru, vorbi părintele său. S-a aplecat să-și ridice ochelarii ce-i căzuseră în zăpadă. Nu a apreciat distanța și s-a prăbușit în hău.

Fiul, vădit marcat de durere, respira agitat, ca și când aerul ar fi exercitat o presiune puternică asupra plămânilor săi. Ela îl luă de mână și-l trase către ea. Darie tremură scurt, dar în brațele fetei se liniști.

Locotenentii din grup erau tineri ofițeri aceștia au mers înainte. Tatăl rămase cu fiul și nepoata. Un vânt ușor se abătu de parcă ar fi spulberat zăpada, iar spațiul ar fi căpătat o nouă dimensiune. Părea că umbrele stâncilor ce stăteau de strajă, se prelungeau până în dreptul unui promontoriu de gheață care separa un ocean de aer tăindu-l ca un pinten. O cascadă se termina într-un lac de pe suprafața căruia se ridicau aburi. Apa, ce forma cascada, se alimenta de sub zăpada imaculată ce acoperea alcătuirea tenebroasă.

Arhitectura platoului alpin, stâncile, pintenul apărut de niciunde și din care curgea apa, erau de o frumusețe stranie, aproape nepământească. Spațiul pe care-l parcurseră anterior parcă suferise o puternică transformare, ca și când ar fi nimerit într-un cu totul alt loc. Erau doar ei trei.

Cerul căpătase culoarea roșie, soarele era la asfințit.

Se adunau norii, iar umbra devenea suverană. Ar fi trebuit să grăbească pașii pentru a-i ajunge pe ceilalți sau să caute un adăpost. În ghețar se aflau tăiate crevase, în care puteau intra peste noapte, dacă ar fi fost nevoiți.

Priveau stelele ce începuseră să apară, iar în jurul platoului vântul se întetise. Treptat se accentua și frigul. Pentru o minimă siguranță au intrat într-una dintre crevase. Erau intrări multiple dispuse de-a lungul promontoriului. Parcurseră lejer spațiul din spatele crevasei și, cu cât înaintau, lumina căpăta intensitate. Timpul nu mai era configurat. Stânci golite de gheață preluau deschiderea. Câțiva pași și ajunseră în pădurea ce delimita locul de unde începea șantierul. Era o altă zi.

Între pădure și șantier apăruse un luminiș. Câțiva copaci căzuți, doi brazi înalți, o potecă ce ieșea dintr-o peșteră greu vizibilă constituiau mărturia intervalului parcurs.

Simbioza timpului cu spațiul într-un ansamblu organic duce la crearea de paralelisme precum ecoul multiplicat între forme de relief contondente. Scurgerea timpului se produce în funcție de mediul înconjurător și de legea atracției universale. Astfel gândea adolescența, impresionată de experiența trăită.

Darie nu cuteza să-și exprime emoția și se uita uimit la tatăl său care-și scutura praful de pe haine, în timp ce murmură:

– Nu știi, nu înțeleg cele întâmplate, spuse tatăl privind cu ochii mari cum din depărtare se apropia de ei curierul unității militare.

– Tovarășe colonel, unde ați fost? Toți vă caută, spuse soldatul.

– S-a întâmplat ceva?

– V-am căutat peste tot, vorbi militarul, trăgându-și sufletul. Nu este nimeni cu noi în șantier și un camion cu soldați s-a răsturnat.

Ofițerul se încruntă, privirea îi devenea fixă, temperatura corpului începu să-i crească. Tremurând, abia rosti:

– Cum? Când?

– Au luat un camion și au coborât în tabăra vecină. Pe drum, într-o curbă, camionul s-a prăbușit.

– De ce i-ați lăsat să plece? Cine le-a dat voie?

– Nu este niciun ofițer în șantier, repetă soldatul Colonelul, îngrijorat, reluă întrebarea:

– Locotenentii care au mers cu mine pe munte s-au întors?

– Au plecat în urmă cu două săptămâni la cursuri, răspunse militarul, mirat că bărbatul din fața sa nu știa un fapt obișnuit. Doar de dimineață îi dăduse raportul și nu sesizase nicio schimbare în reacții.

Circumspect, colonelul căzu pe gânduri. Cum de două săptămâni lipsesc tinerii ofițeri, când de dimineață au urcat împreună pe munte? Spera ca aceștia să fi coborât de pe creste înaintea sa. Sus pe vârf rămăsese doar el și cei doi copii. Ceva sigur nu era în regulă, de parcă ar fi intrat într-un coșmar cu morți accidentale.

– Cum s-a produs accidentul?

– Doar știți, începu curierul să vorbească, casierul a întârziat să vină cu solda, iar câțiva soldați

(continuare în pag. 38)

dornici și de băutură s-au gândit să coboare în întâmpinarea lui.

Nici acest lucru nu era știut de colonel, deși toate în șantier se petreceau cu știința sa, iar acum, dintr-odată lucrurile o luaseră razna. Era puternic zdruncinat de ce afla.

– Camionul s-a răsturnat într-o curbă, oamenii au fost aruncați peste tot, peste copaci, continua să povestească curierul. Unii s-au lovit cu capul de pietre.

Starea de panică se instalase. Se impunea chemată de urgență salvarea. De la unicul telefon din companie care funcționa s-a apelat spitalul aflat la 100 kilometri distanță. Un val de mașini de salvare au urcat drumul, revărsându-se pe șantier să preia răniții.

Pe colonel îl așteptau zile grele, reproșuri, muștrări. Toți soldații din subordinea sa îi erau dragi, dar cel mai mult îl aprecia pe un fiu de țaran din Prahova. Harnic și ascultător, tocmai acesta era grav rănit.

Reproșurile au început de-a doua zi, când o comisie venise să ancheteze. În afara întrebărilor chinuitoare ale anchetatorilor, în mintea sa se ridicau fel de fel de dileme. Nu putea să accepte producerea întâmplării. În fața comandantului politic al unității, nu era nici o scuză că nimeni dintre cei cu răspundere nu a fost prezent în ziua fatidică. Frământările se acumulasă zi de zi.

De câteva ori a vizitat locul pe unde s-au întors din excursie în acea zi, când dimensiunea timpului circumscrisă într-un spațiu determinat i-a adus pe un făgaș necunoscut. În locul respectiv a găsit brazii, a găsit copacii răsturnați, nu și intrarea în peșteră. Vestile proaste se adunau, soldatul său preferat era grav bolnav.

Nepoata sa, preocupată de a înțelege schimbarea, și-n pofida vârstei care-i ridica o mulțime de întrebări, în absența unchiului său, vizita locul, căutând răspuns.

Deși de felul său era un om blând și răbdător, zbulciumul unchiului continua. Dorea să afle și un sprijin pentru soldații internați.

Darie rătăcea, căutându-și câinele ce se îndepărta tot mai mult de șantier. Într-una din zile, câinele alergând după șoareci a găsit intrarea în peșteră. În ziua aceea copilul a întârziat să se întoarcă.

L-au căutat cu toții. Noaptea se instalase, grija creștea. Tatăl se simțea responsabil și înfricoșat de pericolele existente. Copilul însă își căuta câinele, singura sa preocupare.

La intrarea în peșteră au găsit mingea copilului și șapca sa. Atunci au înțeles că sunt pe urmele sale. Din apropiere se auzea glasul copilului, strigând după ajutor. Stâncile blocaseră accesul în peșteră. Cu eforturi susținute reușiră să le dea la o parte. După întoarcerea de pe creste colonelul nu-și găsea locul.

În șantier, după accident era multă frustrare, erau nervi, soldații nu mai aveau răbdare, nu mai lucrau cu implicare. Începuse omului să-i fie frică de ei, iar somnul său era alungat. Noaptea se frământa, nereușind să adoarmă.

Și apoi erau și discuțiile cu nepoata sa. Acestea îl deranjau cel mai mult, îi tulburau convingerile. Ea susținea niște bazaconii, gândea el, atâta vreme cât Ela îi vorbea despre denivelări ale timpului către suprapuneri de orizonturi, în care timpul jucând un rol important este supus deformării, luând dimensiuni multiple. De asemenea, ea îi spunea despre universalitatea timpului, despre intersecțiile timpului și relativitatea spațiului toate acestea intrând în contradicție cu educația sa.

Însă nepoata nu greșea cu nimic era elevă a unui liceu de matematică-fizică unde studiul astronomiei dar și al matematicii se făcea serios și apoi adolescenta era și membră a clubului de filozofie din liceu unde timpul și spațiul se discutau intens.

Totuși, ceva era. De ce locotenentii săi cu care plecase la drum și era ferm convins de acest lucru, nu s-au mai întors? Nu era posibil ca aceștia să fi plecat la cursuri înainte de a fi escaladat cu ei versanții, doar cu ei a plecat pe munte. El le dăduse sarcina de a fotografia zona. Iar fotografiile erau pe biroul său. Lucrurile acestea nu-i dădeau pace. Mai mult, în minte îi răsuna și reproșurile politrucului:

– Te bag în pușcărie! A fost vina ta, ai părăsit șantierul. Cui i-ai cerut permisiunea?

Din experiența sa de ofițer călit în tranșeele vieții, știa că nu a greșit, că răspunderea nu este doar a lui. El a delegat un locțiitor care a ales să meargă cu acel camion blestemat ce s-a răsturnat. Acum locțiitorul este mort.

Vina lui s-ar putea să decurgă din faptul că în graba sa nu a întocmit un document scris, un ordin de delegare. Lipsa actului îl putea acuza. Astfel îl prindeau nopțile, iar neliniștea îl ținea captiv.

– Acesta să fie timpul în care am crezut, se întreba el adesea!

Urma o lungă tăcere, fără să găsească răspuns.

Fiul său nu-l înțelegea, simțea doar că este supărat, în schimb nepoata căuta să-i fie în preajmă și să-i aline supărările, dându-i adesea motive să creadă că nu se găsește în timpul potrivit. Timpul, spunea aceasta, este un conglomerat de spaime, un val nesfârșit de ispite, o alunecare continuă spre alte zări, rareori aceleași. Ideile sale nu erau simple cugetări, păreau că în ele o întreagă filozofie care curgea firesc, fiind izvorâtă din mintea ei eliberată de frica de a crede.

Noaptea deveniseră terne și se succedau identice. Însăși timpul părea să fi stagnat. Vara se apropia de sfârșit și soarta celor internați în urma accidentului nu arăta să se îmbunătățească. Trebuia făcut ceva. Frământările colonelului coborau adânc și-n sufletul nepoatei, astfel încât într-una din zile veni în fața unchiului ei și, privindu-l în ochi cu încredere, îi vorbi:

– Crede-mă nea Mitică, nu te mai frământa. Faptele tale sunt corecte.

Era printre singurele dați când căuta să-i vorbească în intimitatea acestuia.

– Timpul nu este al nostru, este posibil să ne aflăm într-un buzunar al său și nu în cel bun. Să ne întoarcem pe platoul alpin, să căutăm promontoriul și să-l cercetăm. Poate am greșit intrarea.

Idea era năstrușnică, de-a dreptul nebunească. Îl invita să caute un alt timp, ca și când universul ar fi avut mai multe paliere paralele, fiecare cu timpul său.

– Și dacă nu vom găsi, întrebă unchiul.

– Atunci, spuse fata, ne vom asuma timpul prezent.

A doua zi au lăsat în ordine șantierul, cu paznici desțoinici și hotărâți. Vagonul închis devenea mic în urma lor, până ce s-a pierdut în zare. Avură de înfruntat vântul care creștea în intensitate și înconjura șantierul, ca și când ar fi fost hotărât să-l mute din loc. Natura dorea să-și schimbe straietele. Vântul se lovea de

(continuare în pag. 39)

obstacolele din cale, le deplasa cu violență, mutându-le. Un zgomet puternic a anunțat prăbușirea vagonului în prăpastie.

Ei ajunseseră deja la intrarea în peștera care comunica cu golul alpin. Pereții stâncoși ai peșterii le delimitau pașii pe un culoar strâmt. În lipsa luminii înaintau cu greu prin cavitatea subterană, le era frig și teamă. Se auzeau sunete stranii ca și când lilieci ar fi zburat pretutindeni. Din loc în loc trecerea era dificilă din cauza stalagmitelor. Ela și Darie mergeau împreună, ținându-se de mână, iar bărbatul în fața lor le deschidea drumul și le insufla curaj.

Inimile tuturor zvâcneau. Prima geană de lumină care corespundea cu orizontul alb a venit după ce au urmat drumul urcând către întâlnirea cu ghețarul. Temperatura a scăzut și mai mult, iar promontoriul de gheață îi primea în vecinătatea cascadei transformată într-o frumoasă broderie de lumină.

Se simțeau stingheri de parcă ar fi fost vinovați de evadarea dintr-un timp obsesiv. Colonelul îndrăznește să privească însă cu teamă, dar copiii erau fascinați. Ar fi dorit să zburde, să se bucure, să spere. Au văzut în depărtare un om care venea spre ei. Avea haine militare și purta ochelari. Era în vârstă și solid. Nu părea obișnuit cu muntele, era mai degrabă tipul de funcționar ce-și petrece vremea în birou. Nea Mitică îl recunoscuse:

– Este ofițerul de la centru care a căzut în prăpastie după ochelari.

Nu-i venea să creadă, se frecă la ochi, dar era acel om pe care-l cunoștea. Era clar, versiunile temporale nu sunt povești. Un sentiment de bucurie îi inundă corpul.

– Timpul este subiectiv și aleatoriu, gândi el.

Ofițerul li se adresă:

– De când n-am mai întâlnit pe cineva, m-am rătăcit pe acești versanți și nu-mi găseam drumul. Bine că ați apărut!

Omul avea pe frunte urma unei zgârieturi care se cicatrizase. La înălțimi mari zilele sunt scurte, iar înserarea vine repede, de parcă soarele s-ar grăbi să nu-l prindă luna pe cer.

– Să coborâm, le spuse cadrul militar ce se rătăcise pe munte.

– Luați-o dumneavoastră tovarășe colonel înainte, vorbi tatăl așteptând sa-l urmeze, ceilalți l-au lăsat pe omul de la centru să aleagă firida prin care să se întoarcă cu toți.

Acesta, grăbit, a ales o tăietură în promontoriu. Era o intrare absolut aleatoare. Cu toții au ieșit prin ea, începând să coboare. Aceeași pereți albi și luminoși, apoi pereții de stâncă, cărarea îngustă. Au parcurs întreg drumul până la buștenii răsturnați.

Se simțea aerul rece și proaspăt al muntelui. În fața peșterii răsăriseră câteva flori. Din depărtare se auzea muzică de fanfară. Au devenit cu toții atenți. Câteva mașini de teren au trecut pe lângă ei. Din spate veneau și camioane.

– Ce-i oameni buni, a întrebat nea Mitică.

– Este zi mare astăzi, a venit răspunsul. Este inaugurarea drumului. Șantierul a devenit istorie.

Muzica de fanfară se auzea tot mai puternic. Stridentă și vie. Era timpul revenirii acasă.

Maria FILIPOIU

ȚARA MEA NU-I DE VÂNZARE

(rondel patriei-mamă)

Țara mea nu-i de vânzare
Celor care stau la pândă
Și vor să-i rupă hotare
Pentru firea lor flămânda.

De ce să fie datoare,
Plătind tribut la dobândă?
Țara mea nu-i de vânzare
Celor care stau la pândă!

Străini cu înverșunare
Ar vrea s-o vadă-n osândă.
Din vremuri triumfătoare
Strigă neamul spre izbândă:
Țara mea nu-i de vânzare!

SĂRUT PĂMÂNTUL ȚĂRII

Numai o țară am
Și o numesc acasă.
Ca ea, cu al meu neam,
Nu-i alta mai frumoasă.

Dincolo de hotar,
Într-o țară străină,
Păstrez în buzunar,
O mână de țărână.

Sărut printre suspine,
Pământul sfânt al țării,
Când doru-n piept vine
Pe orizontul zării.

Dar las cu jurământ,
Ca pacea sufletescă
Să-mi vegheze mormânt
În vatră românească.

TARĂ ÎNSUFLEȚITĂ

(rondel patriei)

Țara mea însuflețită,
Ce-n piept o simt aievea,
E ca măicuța iubită,
Călăuză-n viața mea.

Cu neamul meu înrudită,
Va dăinui cât lumea,
Țara mea însuflețită,
Că-n piept o simt aievea.

Tânăra și înflorită,
Împodobind-o vremea,
De dușmani era râvnită
Să facă slugă din ea,
Țara mea însuflețită.

George DIMITRIU

Pătrunzând în Ținutul Secuiesc

Balaurul-pisică

În anul 2019 am pornit împreună cu fiul cel mic să descoperim renumitele statui care-l înfățișează pe Sfântul Gheorghe în luptă cu balaurul, statui aflate-n orașul cu același nume, situat în apropiere. Fiind începutul lui mai, erau în plină desfășurare „Zilele Orașului Sfântu Gheorghe”. Am parcat în preajma cochetului Parc Elisabeta și am pornit pe strada Libertății, devenită pietonală, către piața cu nume identic. Pe margini se odihneau puzderie de tonete, tonete ce comercializau dulciuri și tot soiul de obiecte făcute manual (am remarcat un cățel manevrat cu ațe, care părea mop). Acolo am descoperit ciocolata cu lavandă, dar și gherete în care se vindeau mâncăruri mai mult sau mai puțin consistente - din ultima categorie aș menționa „felii de ceapă cu scobitori”. În Piața Libertății sălășluiau o scenă și un foisor ale cărui trepte purtau câțiva tineri. De acoperișul acestuia fusese agățată, în interior, o mască „cap de balaur” grotească. S-a dovedit însă a fi doar un *teaser* - întregul balaur dansa pe-un ecran mare, pripășit în apropiere, pe ritmul unor melodii ungurești.

Prima statuie, inaugurată-n 2012, se lăsa admirată la marginea pieței și se-nconjurase de-un gard făcut din ramuri subțiri. Pe-un soclu eliptic se hodinea un cal ce-l purta pe Sfântul Gheorghe, sfânt care străpungea cu sulita un balaur. Se făceau remarcate și câteva ciudățenii: Sfântul purta o căciulă ciudată, armăsarul coada înnotată, sulita era mult prea lungă iar balaurul mult prea mic (pe lângă cal, părea o pisică).

Cea de-a doua statuie nu locuia departe, ci în fața magazinului Șugaș, tot într-o piață. Deși realizată-n anii '90, era futuristă! Poreclită de localnici *Șuşu* (diminutiv de la balaur, în limba maghiară), statuia-l înfățișează pe Sfântul Gheorghe călare pe-un balaur. În vârful unui stâlp! Cu toate că părea o secvență din desene animate, lucrarea de artă contemporană a devenit brandul orașului, regăsindu-se pe toate steagurile care-l împodobesc. Balaurul fusese dotat c-un corp sferic, foarte mare, cu o coada și c-un gât foarte lungi, în timp ce Sfântul părea un copil. Ținea o sulită cu amândouă mâinile, poziționată de-a curmezișul în gura dihaniei, al cărei cap se afla chiar în fața sa. Ca să nu-l poată mușca, probabil! Se cam lăsase pe spate, ceea ce-ți permitea să intuiești că Sfântul ar cădea dacă balaurului i-ar veni să strănute. Probabil că edilii au grijă ca zona să nu fie prăfuită! Piața se lăsase ornată cu câțiva tineri care executau, pe rând, diverse exerciții la bară, în sunetul unor melodii ungurești mobilizatoare. Pe-o stradă mărginașă, un „*hombre*” fusese închis într-o colivie uriașă și cânta la o vioară fără corzi, cu ajutorul unei linguri din lemn. Doar se prefăcea

- de fapt cânta la frunză!

Sarmalele ungurești. Un bolovan cu țevă

Într-o superbă zi de vară a anului 2020 am pornit cu fiii spre pârtia de bob de la Lunca de Sus, situată nu departe de Miercurea Ciuc. Fiind un drum extrem de pitoresc, am oprit pentru a admira peisajul. Dealurile vernil, ornate pe alocuri cu arbori colorați cu verde închis, se alăturau norilor albi care decorau cerul albastru. Am străbătut serpentine de 180°, ca cele de pe Transfăgărășan, remarcând casele aruncate parcă-n văi. La destinație am găsit o parcare improvizată și o coadă la o casa de bilete - lume din toate colțurile țării. Fiii au insistat să „mă dau” și eu, iar pân' la urmă am acceptat. M-am așezat într-un bob parcat pe șine și mi-am prins centura, iar apoi un mecanism cu cremalieră m-a urcat până-n vârful dealului, de unde am luat-o la vale pe serpentine. Mi-a plăcut faptul c-aveai un mic control, adică o frână. Cum în curbe aveam senzația că mă răstorn, am folosit-o din plin, obligându-i astfel și pe cei care veneau din spate (fiii) să frâneze. După o călătorie palpitantă și plină de emoții am ajuns jos, acompaniat de-o coadă consistentă. Nu mă mai ține inima pentru astfel de aventuri, așa că mi-am propus să nu mai folosesc acel mijloc de transport.

Cum se făcuse coadă la îmbarcare, căci majoritatea pasagerilor voiau să facă cât mai multe ture (nu știu de ce), m-am făcut util ținându-le rând copiilor. Au făcut multe coborâri, s-au distrat, iar la final ne-am instalat pe terasa din apropiere pentru a dejuna. Ne gândisem să luăm ceva specific zonei (cum procedăm de obicei), așa c-am comandat sarmale ungurești. Alții ceruseră friptură, însă primiseră niște plite și permisiunea să și-o prepare ei. De ce m-aș duce la restaurant să-mi fac de mâncare? Însă, „*de gustibus non est disputandum*”! Ne-au venit câte două sarmale uriașe în foi de varză, sarmale scaldate-n smântână și 'nsoțite de câte-un ardei iute. *Ce să fac cu ei?* m-am întrebat.

Erau însă atât de grase, încât pân' la urmă ardeul mi s-a părut prea mic. Ba chiar mi-a fost teamă să nu „dau la pește” în timp ce conduc, așa c-am „băgat” niște sprinturi prin parcare. După masă am părăsit zona, promițându-ne să nu mai comandăm niciodată sarmalele ungurești - se vede treaba că uitasem extra-grașii cărnați din Budapesta!

În continuarea călătoriei am vizitat Barajul Frumosa, aflat la 12 km de Miercurea Ciuc. Lacul de acumulare turcoaz alimentează cu apă municipiul și este așezat ca 'ntr-o căldare, străjuit pe trei părți de munți înveliți cu verdele-închis al copacilor. O poieniță vernil se învecina, de asemenea, cu lacul. Liniște și pace! Câteva pensiuni crescute-n zonă, un cer pătat pe-alcouri cu nori, nori din care răzbătea spre lac un fir vertical de lumină, ca o rază de teleportare - irealul peisaj părea rupt dintr-un tablou. Ne-am desprins cu greu de farmecul locului, și am pornit spre Miercurea Ciuc.

Plănuiserăm să vizităm Castelul Miko, însă era închis, așa că l-am cercetat doar pe-afară. Cea mai veche clădire a orașului Miercurea Ciuc, construită-n stil renascentist, nu m-a impresionat! Sediul al Muzeului Secuiesc al Ciucului, castelul ieșea-n evidență

(continuare în pag. 41)

doar prin turnul cu portic așezat la câțiva metri în fața zidurilor, turn ce se găsește c-un ceas cu cifre romane. Am pornit apoi spre Biserica Mileniului. Aceasta, construită în anul 2003 în stil baroc, ne-a plăcut foarte mult. Cupola centrală purta acoperiș piramidal, din sticlă, străjuit de patru îngeri care priveau în biserică. Era în simbioză cu două superbe turnuri, turnuri care dețineau câte cinci cruci fiecare - ce simbolizau astfel cele 10 secole de creștinism maghiar. Fiecare turn găzduia o cruce neagră și patru albe (cu ornamente), așezate una-n spatele celeilalte, formând parcă o scară. Intrarea principală se lăsase străjuită de doi arbori mari, iar în curte se găsea un bloc paralelipipedic ce deținea nume și locuri pentru candelă. Interiorul circular al bisericii, deși bazat pe lemn, mi s-a părut superb! Coloanele (albe, uriașe) păreau un fel de glastre din care ieșeau mănunchiurile de arce ce susțineau acoperișul. Biserica mai conținea o pereche de aripi uriașe din lemn și o imensă coroană papală, terminată cu o cruce. Chiar și uriașa orgă avea forma unei coroane!

De-acolo am pornit la o plimbare prin oraș. În scurt timp am putut admira Palatul Justiției, o clădire seculară cu două etaje, realizată-n stil eclectic. Vopsit în galben și alb, fusese bogat ornamentat. Deasupra unor ferestre se odihneau capete sculptate, iar mansarda beneficia de basorelieful și de amfore.

Primăria, situată-n zonă, se poziționase paralel cu strada principală. O clădire veche, de peste un secol, care aparține stilului eclectic. Ferestrele de la parter sunt dreptunghiulare iar cele de la etaj rotunjite și vegheate de ornamente florale. O parte din fațadă este supraînălțată și puțin ieșită, dispunând de pilaștri cu capiteli corintice la parter. În colțurile celui de-al treilea etaj tronează două steme vechi ale comitatului, iar în dreptul mansardei un medalion cu sigla orașului.

În apropiere se aciuase maiestuoasa Catedrală Episcopală „Sfântul Ierarh Nicolae”, o construcție albă în stil neo-bizantin. Un brâu îi decora fațada, fațadă acompaniată de trei turle (cu acoperișuri negre), iar intrarea se lăsase străjuită de patru coloane. Frumusețe și simplitate!

Biserica Sfântul Augustin, situată nu departe, părea o catedrală! De altfel, ieșea în evidență și prin cele două turnuri din sticlă.

Ne-a primit apoi Piața Libertății, o zonă foarte spațioasă, frumos pavată, care ne-a oferit bănci. Se lăsa vegheată de clădirea Consiliului Județean (glazurată c-un ceas original) și de fosta Casă de Cultură a Sindicatelor (devenită sediul Teatrului Municipal), o construcție interesantă, ce părea că poartă o cușmă din lemn. În imensa piață, mai sălășluia un grup statuar centrat pe-un episcop.

De-acolo am pornit spre Piața Károly, pe-o frumoasă alee pietonală mărginită de grupuri de câte două bănci. Acestea fuseseră așezate spate-n spate și dotate cu mici acoperișuri pânzate, acoperișuri care găzduiau cuvinte-n diverse limbi (chiar și în chineză). Pe mijlocul aleii se hodoneau minunate rondouri cu flori. Am întrebatoare ce semnifică acele cuvinte, însă nu părea să știe. Hotărât, am continuat să întreb, fără rezultat, localnicii, pân' ce-am ajuns în dreptul superbeii biserici Sfinții Apostoli Petru, Pavel și Andrei. Aceasta deținea o cupolă centrală, cilindrică, ș'un turn impunător, paralelipipedic în

partea inferioară, cu doi cilindri suprapuși, care se lăseseră perforați de mici arcade. În apropiere se lăfăia Monumentul Martirilor, Mărturisitorilor și Rezistenților Întemnițați din Ciuc: două blocuri din piatră, ciudat placate!

Rămăsesem totuși c-o nedumerire, așa că, tot întrebând, am întâlnit un cetățean de etnie maghiară care știa bine românește. Bărbatul, de talie potrivită și cu o „mustață pe oală”, și-a abandonat temporar soția, copiii, și s-a transformat în ghid, explicându-mi tot ce voiam să știu - un gest cu adevărat remarcabil! Mi-a spus c-avusese loc un festival internațional, ceea ce explica cuvintele scrise-n tot felul de limbi. Am avut parte de-o surpriză imensă atunci când am aflat că acele bănci acoperite se transformau, cu prilejul diverselor sărbători, în tonete! Mi-a mai arătat un monument ciudat, despre care zicea (în glumă) c-ar indica faptul că-n zonă au loc multe accidente. Era un bolovan prin care trecea un fel de țevă din plastic, sfâșiată la capete. În apropiere se mai lăsa admirat un monument metalic care semăna c-un catarg și locuia pe-un semicerc - greu de înțeles noile manifestări artistice! Pân' la urmă am pornit spre casă, rămânând cu o impresie foarte plăcută despre acel oraș.

Figyelem, liliacul-împărat și barba ungurului

După două zile am pornit împreună cu fiul cel mic, Andrei, spre Cheile Vârghișului, Rezervație Naturală aflată în județul Harghita. Se prefigura un traseu de vreo patru kilometri, presărat cu poduri și cu peșteri, traseu ce s-ar fi lăsat parcurs în câteva ore. Din comuna Vârghiș am rulat mai puțin de 15 km, ultimii pe-un drum forestier, pân' la o parcare improvizată vecină c-un Centru de Informații în care ți se oferea șansa să-ți plătești vizita în Rezervație. Am pornit pe-o potecă largă, care se unduia într-o zonă de șes și te conducea către un camping.

Acolo începeau cheile, c-un pod șubred și lung care cotea peste Vârghișul ce se prelingea pe sub umbra unor arbori. Chiar lângă pod se odihnea o placă informativă ornată c-un chenar roșu. Anunțul, care începea cu „Figyelem!”, putea fi citit și-n engleză sau română: „Vă rugăm să fiți atenți! Folosiți podețul pe proprie răspundere!”. Pe bune? Țasta-i genul de mesaj pe care s-așteaptă să-l citească un turist? Nu știam dacă mă va ține, așa c-am trecut foarte repede podul mărginit de-o balustradă la fel de șubredă. N-apucasem să mă bucur de reușită, c-am dat peste alte trei plăcuțe, care însă găzduiau desene: un urs, un șarpe, pietre care se rostogoleau. Ne-am trezit apoi în fața unui panou informativ ce prezenta flora cheilor: aninul alb, negru, frasinul, dar și feriga, orhideea, crinul de pădure, stânjenelul siberian, gladiola și barba ungurului. Am reținut informația că ungurii au barbă ș'am pornit pe-o alee largă, boltită de copaci, vecină cu susurul Vârghișului, a cărui apă devenea gălbuie sub mângâierea Soarelui.

Urmând traseul marcat, am străbătut o mică zonă cu pietroaie, așezată între două stânci. Nu ne 'ntâlnisem cu nimeni pân' atunci! Un copac dormea pe apă, paralel c-un pod însoțit de binecunoscuta plăcuță

(continuare în pag. 42)

referitoare la propria răspundere. După cum se prezenta, podul părea demn de-un Parc de Aventuri: prima parte „era sublimă, însă lipsea cu desăvârșire”, fiind înlocuită de-o fâșie metalică străjuită de-un cablu. Am parcurs-o cu simțurile ascuțite, ajungând apoi într-o zonă care se balansa. Traseul continua tot pe-o potecă boltită, doar c-aveam Vârghișul în dreapta. Un alt panou ne informa despre cursul subteran (de 1,5 km) al acestuia, materializat prin peșteri - 122 la număr. În sfârșit am întâlnit turiști, turiști care priveau cum Vârghișul, presărat pe-alocuri cu verdele-crud al arborilor, acompania un înalt perete stâncos. Atunci când poteca a fost, la rândul ei, străjuită de-o stâncă, am dat peste câteva băncuțe improvizate din butuci - un minunat loc de odihnă. Ajunși la al treilea pod, nu l-am trecut.

Chiar înainte de el, pe-un pinten stâncos, se hodinea Peștera Șura Cailor, ce oferea o intrare largă, de peste 10 m, care semăna cu o gură. Interiorul avea formă piramidală și nu fusese amenajat, așa c-am făcut doar câțiva pași prin el, folosindu-ne de-o mică lanternă. N-am văzut stalactite sau stalagmite, însă ne-a plăcut peștera. Din gura ei am admirat Valea Vârghișului, inundată de copaci. După ce-am trecut podul ne-am întâlnit cu un alt panou informativ - de data asta despre lilieci. Așa am aflat că trăiesc în rezervație 19 specii, mai mult de jumătate din totalul existent în țară. Eram sfătuiți să nu stăm în preajma lor și să nu-i stropim cu lumină, ceea ce n-am fi făcut oricum după ce-am „admirat” hidoasele poze de pe panou.

Drumul se bifurca, iar noi am luat-o la dreapta pentru a ajunge la Merești, una dintre cele mai lungi peșteri din Carpații Orientali și gazda unuia dintre cele mai mari adăposturi de lilieci din Transilvania. Dintre cei 1800 m ai peșterii, doar 900 m se puteau vizita fără echipament. După câțiva zeci de metri am văzut un deal călărit de scări lungi și obișnuitul anunț referitor la propria răspundere. Urcușul, aproape vertical în ultima parte, ne-a permis să pătrundem, prin intermediul unei intrări imense, într-o sală consistentă. Peștera nu fusese amenajată, așa că n-am prea văzut mare lucru, mai ales că mica noastră lanternă nu mai funcționa. Pornind lanternele de la telefoane, am descoperit că din sala mare se intra într-o galerie. Pe pereții ce aruncau, generoși, scilipiri de diamant, am văzut un liliac mic, timid, care și-a luat zborul atunci când s-a simțit privit. În scurt timp am ajuns la o cavitate mare, cocoțată pe niște stânci crem. Nu văzusem stalactite sau stalagmite și nici n-aveam echipament corespunzător - la cât de lunecoase erau stâncile pe care călcai, ai fi avut nevoie cel puțin de cască. S-a cățărât Andrei în acea cavitate și a descoperit o altă sală, situată-n spatele ei. Atât!

– Nu se poate, peștera trebuie să fie mai lungă - am spus.

Ne întrebam pe unde ar putea continua atunci când am zărit un șir de turiști însoțiți de-un ghid, apărând de niciunde. Am așteptat să dispară-n beznă, am extrapolat traseul lor, și am găsit o scobitură sub niște stânci, scobitură prin care aveai posibilitatea de a trece doar de-a bușilea. Ceea ce-am și făcut, trezindu-ne într-o parte complet diferită a peșterii, rareori vizitată. De fapt, era pustie! Semnal la telefon ioc, însă beznă din belșug. Puteai auzi tăcerea, iar asta era groaznic de bine! Mergeam aplecați, călcând pe stânci ascuțite, lunecoase,

ajutați doar de lumina telefoanelor.

– Asta da, aventură! ne-am spus.

După vreo câteva sute de metri, am făcut un scurt popas.

– Știi la ce mă gândesc, Andrei? Dacă unul dintre noi s-ar accidenta, nici n-am avea posibilitatea de-a chema Salvarea! Poate c-ar fi mai bine să ne întoarcem.

– Ai dreptate!

Folosind lanterna unui telefon, am cercetat zona - acum le foloseam pe rând, pentru a nu risca să golim bateriile amândurora. Chiar deasupra capului meu trona un liliac imperial, poate chiar împăratul. Imediat am stins lanterna ca să nu-i stric somnul, ceea ce l-ar fi putut determina să ne păruiască. Orbecăind, am făcut pâș-pâș cale 'ntoarsă, bazându-ne pe traseul memorat la dus. Am pornit, temători, lanternele abia atunci când am trecut pe lângă o imensă piatră, piatră care purta picuri de apă ce sclipeau ca niște licurici. După mari emoții, am reușit s-ajungem la ieșire - arătam ca și cum am fi mers printr-o canalizare!

Reveniți pe drumul inițial, prin chei, întâlneam tot mai mulți turiști și-i salutăm, însă nu primeam decât tăcere.

– Doar n-or fi muți toți oamenii pe-aici, am gândit cu voce tare.

Abia atunci când mi-au răspuns niște turiști din Moldova, mi-am dat seama că cei întâlniți anterior fuseseră de etnie maghiară și n-aveau chef de salut decât între ei. Foarte urât! Am decis să nu le mai dăm binețe nici noi, însă atunci când am întâlnit iarăși turiști, am fost salutați. În maghiară! Mi-am amintit de „barba ungurului”, și am înțeles: mă crezuseră unul de-al lor. Traseul a continuat pe lângă pereți stâncoși înalți ce purtau mușchi, la umbra arboretului care străjuia poteca, însoțit de apa Vârghișului, ce părea lutoasă sub mângâierea blândă a Soarelui. Un alt panou ne informa despre faună: ursul, lupul, râsul, jderul, mistrețul dar și castorul, vipera, păstrăvul. Pe partea cealaltă, câteva stânci se prefăceau că-s canini. Am parcurs apoi un pod lung, suspendat, curbat, prins de stânci crem-albăstriei, în timp ce Vârghișul, invadat de pietre, își exprima abia șoptit nemulțumirea. Minunat peisaj! În scurt timp, am dat nas în nas c-o șopărlă.

După ce-am trecut iarăși Vârghișul, am întâlnit o minunată floare galbenă, „Lăptucul Oii”. Semăna cu Floarea Soarelui și s-a prezentat în mai multe exemplare. Vârghișul, acum de-un verde-spălăcit, se 'ngustase simțitor și trecea pe sub niște imenși pereți stâncoși, creând un peisaj de tablou. Stâncile se micșorau mai apoi și se 'nveleau cu mușchi, mușchi ce se scurgea spre apă. S-au lăsat apoi admirate alte flori galbene, minuscule, denumite „Papucul Doamnei”, dar și unele mov: arătau ca niște clopote și se numeau „Colțșori”. Am hotărât apoi că-i momentul să ne întoarcem, ceea ce-am și făcut. La o răscruce am ales o potecă ce urca abrupt un deal, căci voiam să vedem cheile de sus. Fructe care păreau afine uriașe și un frumos fluture cu aripi maronii s-au lăsat, de asemenea, remarcate. Poteca, ce acompaniase lanțuri prinse de stânci, oferea acum „trepte” formate din rădăcini. Odat' ajunși sus ne-am aruncat privirile spre vale și

(continuare în pag. 45)

Lucian Claudiu GRAPINI

Amurg

Soarele își lasă blând căldura sa primăvărată peste trupul meu, iar vântul îmi mângâie părul lung și aurii. Copacii încă nu au înfrunzit, dar vremea e plăcută, aproape călduroasă. Iarba, deși mică, e tot mai verde pe zi ce trece. De ceva timp, zăpada s-a dus de aici, din vale, însă munții sunt acoperiți de nea, iar dealurile înalte mai au pete albe pe vârfuri. Mă mișc ușor ca să-mi dezmoțesc picioarele, mai ales cel la care am necazuri de o vreme încoace. Vara trecută, trăgeam un buștean în pădure când s-a întâmplat nenorocirea. De când am mai îmbătrânit, nu mai am aceeași forță ca înainte. Bușteanul fiind mare, m-am temut că nu o să-l pot duce, dacă nu-mi iau avânt. Când eram în putere, aș fi mers cu el la pas, fără să mă grăbesc și fără să obosesc, până în drumul din vale, unde se adunau lemnele în grămadă. Dar lemnul ăsta din urmă mi-a venit de hac. Poate nu a fost așezat bine, poate nu am pornit eu cum trebuie. Știu doar că, după ce l-am urnit, aluneca foarte greu înapoia mea. Văzând că nu-l pot duce ca de obicei, m-am oprit, m-am dat îndărăt și l-am smucit tare. A pornit, însă de data asta venea prea iute înapoia mea, iar eu nu mai puteam încetini pe coastă. M-am abătut fără să vreau de la cărarea pe care mai trăsesem lemne, și atunci s-a petrecut năpasta. Bușteanul a dat peste un bolovan mare și și-a schimbat drumul. M-a tras după el, și m-am pălit tare cu piciorul drept din spate de o cioată. Ne-am oprit din goană și eu, și lemnul. Durerea ce mi-a cuprins piciorul îmi tăia suflarea. Nu am mai simțit niciodată așa ceva. Stăpânul, speriat, a venit grabnic la mine, m-a dezlegat și m-a dus cu greu până în drum. Fiecare pas era de nesuportat. „Brezule, Brezule”, mi-a spus el cu glas blajin în timp ce se uita la piciorul meu lovit. M-a lăsat să stau liniștit până a terminat de tras celelalte lemne cu Puiu, tovarășul meu nedespărțit, apoi ne-a urcat pe amândoi în căruța mare care merge netrasă, mașină sau camionetă, cum îi spun oamenii, și ne-a dus acasă. Câteva zile la rând, a venit omul cu acele care m-a înțepat de mai multe ori. Am mai fost înțepați cu acul eu și Puiu. Nu mi-au plăcut niciodată aceste înțepături, fiindcă dor, dar omul cu acele, de fiecare dată, se apropia de noi, de mine și de Puiu, fără grabă, ne vorbea blând și ne mângâia ușor pe gât și pe piept. După fiecare înțepătură mă simțeam tot mai bine. În tot timpul ăsta, stăpânul cel tânăr, Feciorul Stăpânului, a stat mai mereu lângă mine. El e foarte bun nu doar cu mine, ci și cu Puiu și cu celelalte vietăți din ogradă. Durerea aceea cumplită s-a stins, însă nu mai sunt ce am fost. Dacă stau mai multe zile fără să mă mișc, când pornesc la pas piciorul mă doare. Apoi, pe măsură ce merg, durerea e tot mai slabă și dispare în cele din urmă. După ce-mi dezmoțesc picioarele, pot să fug aproape ca în tinerețe. Dar greutatea mari nu mai pot trage. Zilele acelea au apus pentru mine. Chiar și așa, mai olog, am putut să car împreună cu Puiu fânul Stăpânului toată toamna. Are nevoie de mult fân, deoarece nu ne are doar pe noi, caii, ci și două vaci și câteva oi. Acum, în primăvară, mi-am făcut din nou treaba la arat. Dacă lucrul nu este prea greu, mă descurc destul de bine. Cam pe vremea asta ar fi trebuit să ne ducem iarăși în pădure. Dar ceva nu e

la fel ca în ceilalți ani. În ultimele zile, când mă aflam la păscut sau la arat, l-am văzut pe Stăpân uitându-se lung la mine. Într-o dimineață, când îmi țesăla părul, Feciorul se tot învărtea în jurul meu mai mult ca de obicei și avea niște picături de apă care îi curgeau din ochi pe obraji. Nu-mi dau seama din ce pricină nu mai e zâmbitor și nu-mi mai vorbește la fel de voios ca până acum.

Am tras lemne, am dus fân și am arat aproape toată viața.

M-am născut într-o noapte înstelată și răcoroasă de la începutul verii, pe munte, printre mulți cai. După câteva zile, am început să fiu sigur pe picioarele mele și să merg mai bine. Mai mărișor fiind, alergam și mă zbuguiam liber pe coastele muntelui, având grijă să nu mă depărtez prea mult de mama. Pe măsură ce am crescut, am devenit tot mai mare și mai pieptos. Sunt roșcat la trup, iar coama, coada și părul de deasupra copitelor îmi sunt gălbui. Am picioarele lungi, puternice, și gâtul gros. O vreme, am trăit la primul stăpân, doar cu mama, care avea aceeași înfățișare ca și mine. Cu ea am învățat să merg la trăsură și să îndeplinesc treburile oamenilor. Ea era toată lumea mea. Însă, după numai două veri, am fost despărțiți pentru totdeauna. Stăpânul m-a luat de funie și m-a dat altui om, Stăpânul de acum, acesta m-a urcat în căruța mare fără cai și m-a dus la el acasă. Am nechezat întruna după mama, și ea, după mine, până când nu ne-am mai auzit unul pe altul. A fost ultima dată când am auzit-o chemându-mă. Eram tânăr, sprintar și neastâmpărat, chiar neascultător față de noul Stăpân, cu care nu m-am obișnuit cu ușurință. La început am dat să-l mușc de vreo câteva ori, eram supărat pe el că mă luase de lângă mama, însă, după câteva lovituri de bici scurte și usturătoare, am priceput că trebuie să ascult. În scurt timp, mi-am dat seama că Stăpânul e un om foarte bun, tot așa cum și el a înțeles că blândețea și vorba bună sunt mai de folos decât biciul, pe care, de altfel, nici nu l-a mai folosit. În băătăura lui l-am întâlnit pe Nelu, un cal pe cât de mare, pe atâta de liniștit, care a devenit tovarășul meu o bună bucată de vreme. Era mai închis la culoare decât mine, iar coama și coada îi erau negre. Avea multe veri și ierni trecute peste el când am ajuns eu în gospodăria cea nouă. Împreună cu el am deprins lucrul greu din pădure. Cum trecea timpul peste mine, așa creștea și Feciorul Stăpânului. Când era doar un pui de om, venea în grajd și se strecura între mine și Nelu, ne mângâia pe picioare, ne prindea de coadă și trecea pe sub burțile noastre, râzând. Noi nu făceam nici cea mai mică mișcare, de frică să nu-l lovim. După ce a mai crescut, ne aducea morcovi și mere, ni le dădea din palma lui mică, iar, mai târziu, el ne țesăla, nu Stăpânul, și o făcea cu atâta răbdare și sârg că nu rămânea niciun fir de praf în părul nostru. Nu trecea o dată pe lângă noi fără să ne mângâie cu drăgălășenie și să ne spună vorbe cu blândețe. Vara, la munte, unde ne puteam bucura de libertate, stăteam o perioadă scurtă, timp în care Stăpânul și cei ai casei lui se aflau la făcutul fânului, în rest ne găseam pe lângă casă, căci Stăpânul avea nevoie de ajutorul nostru la trasul lemnului, la căratul fânului și la munca pământului. Nelu a murit într-o iarnă, a

(continuare în pag. 44)

douăzeci și opta pe care o prinsese, a murit nu de bătrânețe, ci de o boală ce nu a putut fi vindecată. Am nechezat mult și după el. Am rămas singur, nu multă vreme, căci a apărut Puiu în viața mea. Avea vreo două veri când l-a adus Stăpânul. E sur, nu roșcat ca mine. În primele zile, înfierbântat de tinerețe, așa cum eram și eu la vârsta lui, își dădea urechile pe spate și sărea la mine să mă muște sau să mă lovească. L-am potolit repede, arătându-i cine-i mai puternic. După ce ne-am lămurit între noi, ne-am făcut tovarăși nedespărțiți. Acum, am douăzeci de veri împlinite, ar trebui să fiu încă viguros, însă lovitura de anul trecut mi-a luat o bună parte din forță.

Noaptea a trecut repede și s-a făcut de ziua. Eu și Puiu ne-am mâncat porțiile de fân și ovăz. Aud camioneta pornită în curte. Stăpânul intră în grajd, se apropie de mine, mă dezleagă de la iesle, mă scoate afară și mă urcă în lada camionetei zicând: „Hai cu tata, Brezule”. E clar, mergem la pădure. Dar ce se întâmplă? De ce nu vine și Puiu? Niciodată nu am plecat fără el. Stăpânul și Feciorul mai urcă cinci oi tinere lângă mine și închid oblonul. Neliniștit, mă pun pe nechezat. Puiu îmi răspunde numai-decât, neînțelegând nici el ce se petrece. Mașina iese din curte și o ia pe drum. Puiu dă tare din picioare, chemându-mă neîncetat. Îi răspund și eu, lovind cu copitele în scândurile platformei. Glasul lui Puiu e tot mai slab, apoi nu-l mai aud deloc. Adulmec oile de lângă mine și mă mai liniștesc, nădăduind că mă voi întoarce la prietenul meu. După un drum destul de lung, ne oprim, Feciorul se dă jos, vine în spate, deschide oblonul, mă ia de funie, mă coboară de pe platformă, mă duce și mă leagă de parul unui gard. Îmi dă să beau apă dintr-o găleată și îmi pune o mână bună de fân sub bot. Am ajuns într-un loc mare, întins, plin de animale, cai, vaci și oi, și de mulți oameni care se plimbă de colo colo. Alți cai, duși de funie ori de căpăstru, trec prin dreptul meu, nechează către mine și le răspund, dar Puiu nu e nicăieri. Din când în când, vin oameni și se uită îndelung la mine, schimbă două vorbe cu Stăpânul și pleacă. Până la urmă, apare un om bătrân, înalt și slab, acesta stă mai mult decât ceilalți și se tot învârte în jurul meu, luându-mă în seamă cu mai multă atenție. Se apropie, mă bate ușor pe gât și îmi deschide gura. Scoate un măr mic din haină și mi-l dă în palmă. Îl iau și-l mestec mulțumit, după care mă întind cu botul spre el ca să văd dacă mai are. Mă mângâie pe bot și îmi mai dă unul. Între timp, a venit și Stăpânul de unde era plecat. Cei doi se apucă de povestit. Se pare că se înțeleg bine unul cu altul. Stăpânul îl strigă pe Fecior, dus mai încolo, să stea de vorbă cu niște băietani, și pleacă toți trei împreună. Eu rămân singur, așteptând liniștit.

*

Bătrânul, stăpânul calului cu părul gălbui și băiatul acestuia se îndreaptă spre mașina celui dintâi. Pe drum vorbesc și se tocnesc.

- Auzi, zise bătrânul, eu am un coștuș fain, sur, încheat bine. Încă nu are trei ani. Nu l-aș vinde, că mi-e drag ca ochii din cap. Am avut cai toată viața mea, dar nu mai sunt în stare să țin dinăștia tineri și focoși. Am optzeci de ani și îmi trebuie un cal blajin, cu care să-mi fac puțina treabă avută pe lângă casă. Dacă ar fi să mă iau după

baba mea, ar trebui să nu-mi mai iau niciunul, dar eu fără miros de cal în preajmă nu trăiesc mult.

- Bine, spuse proprietarul calului bătrân și blond. E învățat să tragă mânzul dumitale?

- L-am învățat cu iapa fratelui meu. De la ea îl și am, de fapt. L-am pus și la tras lemne pe loc drept, dar în pădure nu, că la anii mei nu mai am ce căta acolo. În schimb, aveți vreme tu și băiatul tău să-l învățați, căci sunteți tineri și în putere. Calul tău ce-a pățit la piciorul drept din spate, că văd că-l supără?

- S-a lovit rău de o cioată, vara trecută. Am avut mare noroc că nu și l-a rupt. E mai bătrân, are douăzeci de ani, și mă tem să-l mai iau în pădure. Calul trage încă foarte bine și e molcom, însă nu mai are aceeași putere ca mai demult, mai ales de când cu pățania de anul trecut. Din pricina asta vreau să-l schimb. Cu toate astea, după ce i-a făcut medicul veterinar tratament, l-am folosit toată toamna la cărat fân și chiar și la adus lemne încercate mai puține în căruță, iar în primăvară mi-am arat locurile mele și ale vecinilor cu el. Mai am unul acasă, de doisprezece ani, dar nu îi dai mai mult de opt dacă-l vezi. Am grijă de cai, nu-mi bat joc de ei.

- Am văzut, am văzut. Și asta al dumitale arată tare bine la douăzeci de ani. N-ai zice că ai lucrat și în pădure cu el. Are el hiba cu piciorul, însă nu mă încurcă deloc pentru ce-mi trebuie mie. Iaca am și ajuns. Stai un pic să-i zic feciorului meu să-l coboare din mașină.

Din cabina camionetei se dă jos un bărbat înalt și bine făcut, dă mâna cu proprietarul calului blond și cu feciorul său, pe urmă se urcă pe platforma acoperită a mașinii, dă prelată la o parte și scoate un cal tânăr, sur, frumos, cu coamă bogată și alburie. Îl plimbă încolo și încoaice, în vreme ce omul celălalt și băiatul lui se uită la tânărul armăsar cu admirație. La sugestia bătrânului, merg toți patru ca să îl probeze la un buștean din apropiere, rămas acolo de la concursul de tracțiune. Bărbatul și cu băiatul său îl leagă dinaintea lemnului, iar calul, deși energic și nerăbdător, ascultă docil comenzile. Se dau toți la o parte, iar stăpânul lui Brezu dă comanda de pornire. Calul pornește furtunos cu bușteanul și-l duce fără efort vreo zece metri, după care se oprește brusc. Omul dă din nou comanda, apoi o repetă, dar calul nu mai vrea să se urnească din loc.

- Ia-l de căpăstru, îi spune bătrânul.

- Ar trebui să-l tragă fără să-l iau de căpăstru, bade.

- Ascultă-mă! E încă tânăr. Arată-mi cal de vârsta lui care îți urnește buștianul ăla cum a făcut el. Fă cum îți spun!

Omul se apropie de calul sur, pune mâna pe căpăstrul lui și strigă din nou comanda. Tânărul animal pornește din nou cu fermitate și duce bușteanul la trap, fără oprire, peste cincizeci de metri, până la linia de sosire a probei de concurs. Omul desface harnășamentul calului și, impresionat și satisfăcut, aduce animalul înapoi la bătrân. Deja se adunaseră vreo douăzeci de indivizi în jurul moșneagului, fiecare încercând să-l convingă să-i vândă lui calul.

- Tataie, îți dau douăzeci și cinci de mii de lei pe el dacă mi-l dai mie, strigă un om mustăcios, lat în spate

(continuare în pag. 45)

și cu burta revărsată peste cureaua pantalonilor.

Bătrânul zâmbeste, știind dinainte ce valoare are calul lui, și-i spune grăsanului:

- M-am tocmnit deja cu omul ăsta. Facem un schimb. Pe lângă asta, nu am ce face cu atâta bănet la etatea mea. Va crede baba că i-am furat, și-i vai de capul meu.

Oamenii din jur râd zgomotos și se împraștie, fiecare în treaba lui.

- Ei, îți place calul meu? Întreabă bătrânul zâmbitor.

- Cum să nu-mi placă?! răspunde proprietarul calului bătrân. Încă nu am văzut cal de doi-trei ani să tragă cu atâta voință și forță. Îl vreau. Facem schimbul?

- Îl facem. Dar ce mai pui pe deasupra?

- Păi, ce să mai pun? Ți-l dau pe al meu și gata.

Bătrânul își trage pălăria pe ochi, se uită lung la celălalt și-i zice:

- Ascultă la mine! Sunt eu bătrân și slăbănog, dar încă mai am mintea limpede. Calul tău e taman ce îmi trebuie mie, iar al meu e numai bun pentru tine, însă nu-s de-o teapă. Al meu e tânăr și în putere, al tău îi așa cum știm amândoi. Nu-ți cer banii pe care mi i-a oferit mustăciosul ăla, dar nici nu mă lua de prost.

- Am vorbit în șagă, bade. Nu te supăra! Iartă-mi vorbele nesăbuite! Uite, îți dau calul meu și cele cinci mioare cu botul negru, pe care le am în mașină. E bine așa?

- Trei îmi ajung. Sunt tare faine. Am pus ochiul și pe ele de când m-am uitat la calul tău. Mai lasă-ți două să le vinzi ca să mergi și cu niște bani acasă, că ești tânăr și ai nevoie. Ori ia-i ceva în dar nevastei, că și de nevastă ai trebuință.

- Nu le mai vând, că am făcut un târg bun.

- Tată, ce faci?! întreabă râzând bărbatul înalt și solid, fiul bătrânului. I-ai spus mamei că mergi la târg să vinzi calul, nu că vii cu altul în loc, ba îi mai aduci și trei oi.

- Las-o tu pe mă-ta! Fără cal nu mă las eu, iar cu oile, oi vedea. I-oi spune că sunt ale tale. De nu m-a crede, s-a stropși o țără și i-a trece, că altă cale n-are. No, tu ce zici, om bun, batem palma?

- Batem, răspune stăpânul calului bătrân. Hai să mergem la motorul meu.

*

Am mâncat tot fânul cât am stat singur. Au mai fost vreo câțiva oameni pe la mine, mă măsurau din priviri, doi s-au uitat și în mașină și strigau, pesemne pe Stăpân, neprimind răspuns, au plecat. Aud voci apropiindu-se, una e a Stăpânului. Îmi întorc capul și-l văd pe el, pe Fecior și pe bătrânul acela înalt și slab venind cu un cal sur, arătos. Seamănă bine cu Puiu și la înfățișare, și la umblet. Când dă cu ochii de mine, nechează și fornăie, lovind pământul cu picioarele din față. Sunt eu bătrân, dar i-aș arăta eu din câteva mișcări cine e mai tare. E încă tânăr, mai are de învățat. Oare ce vrea să facă Stăpânul? Văd că ia calul cel tânăr de căpăstru și-l urcă în ladă, în locul unde am stat eu. Apoi coboară trei oi și i le dă unui bărbat înalt și solid, ajuns în spatele moșneagului. Acesta prinde de lână oile și se întoarce de unde a venit. Bătrânul mai zăbovește, merge spre Stăpân și spre Fecior, mai schimbă câteva vorbe între ei și își strâng mâinile. Stăpânul se apropie de mine, mă mângâie pe gât și pe spate și-mi spune cu voce joasă, „Voie bună, Brezu' lui tata”, pe urmă o ia din loc. Vine lângă mine și Feciorul,

din nou picăturile de apă îi șiroiesc pe obraji, mă cuprinde cu brațele pe după gât, mă strânge tare și-și apropie buzele de fruntea mea, îi simt umezeala de pe față, eu îl împing ușor cu botul, ca întotdeauna, apoi îi aud glasul tremurat: „Dacă era după voința mea...”. Se întoarce cu capul în pământ la mașină, unde-l așteaptă Stăpânul, se urcă amândoi în față, aceasta pornește și o ia pe drumul pe care am venit. Feciorul, cu capul scos pe fereastră, se uită lung la mine până când nu-l mai zăresc. Se întorc la prietenul meu Puiu și îi duc un nou tovarăș, pe care o să-l învețe el, așa cum l-am învățat eu, la rândul meu, pe Puiu. Bătrânul vine încet spre mine și-mi vorbește cu glas liniștitor și cald, „O să fie bine, Brezule, o să vezi tu”. Bagă mâna în haină și mai scoate două mere și mi le dă să le mănânc. Mă ia de funie, iar eu îl privesc cu grijă. Pare un om bun și blând. El va fi noul meu stăpân. „Hai, moșnege, îl aud îndemnându-mă la mers, hai că noi doi suntem numai buni laolaltă. Amândoi suntem cam vechi și mai slabi de picioare, însă nu ne dăm bătăuți.” Nu înțeleg ce spune, dar glasul lui blajin mă liniștește și mă îndeamnă să-l urmez. Piciorul nu mă doare. Pornesc după Bătrân. Soarele e trecut de culmea dealului, iar un vânticel călduț străbate printre ramurile copacilor înmuguriți și-mi clatină ușor firele de păr din coamă.

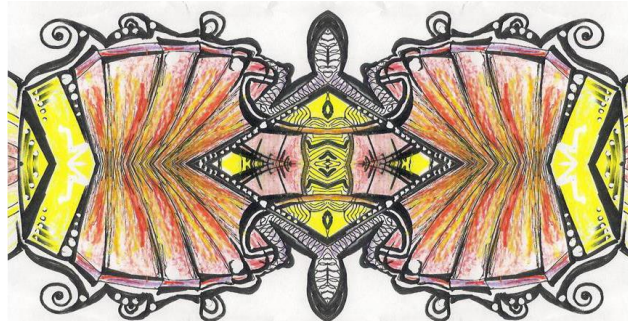

(urmare din pag. 42)

spre vale și nu ne-a venit să credem: cheile păreau inexistente - totul fusese acoperit de arbori îmbrăcați cu diverse nuanțe de verde, dintre care răsărea un colț de stâncă chel, aproape alb. Panorama era frumoasă însă s-adunau nori negri, așa că n-am zăbovit și am pornit cu viteză la drum. După patru ore petrecute-n acele minunate chei, am revenit în parcare.

Pe drumul spre casă am oprit în Baraolt pentru a dejuna, însă ne-a prins o ploaie torențială. Localnicii nu reușeau să ne-ndrume către vreun restaurant, căci nu știau românește. Cu greu am găsit un tânăr care ne-a înțeles și ne-a indicat o terasă, terasă pe care s-a lăsat degustată ciorba de fasole ungurească. Era delicioasă!

(Fragment din volumul „Prin mirifica Europă”, aflat în pregătire)

apler

www.boema.edituraboema.ro

BOEMA